

KURJER POZNAŃSKI

wychodzi dwa razy dziennie

w wydaniu porannym i wydaniu wieczornym, — w niedziele i święta tylko wydanie poranne, — natomiast w dni poświęczone tylko wydanie wieczorne

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr. Marjan Chełmicki, wiadomości potocznych Wiktor Ujma, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny, za ogłoszenia i reklamy Antoni Leśniewicz, wszyscy w Poznaniu

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leitgeber

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska
w Poznaniu, św. Marcin 70

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda

Nr. 256

Poznań, poniedziałek dnia 8 czerwca 1931

Rok XXVI

Kryzys gospodarczy i konstytucja

Jedynym konkretnym punktem wygłoszonego w klubie B. B. referatu p. Starzyńskiego było jego negatywne stanowisko wobec reformy podatkowej. Nowy kierownik polityki skarbowej nie tylko przestrzegał swoich kolegów, aby przy sposobności drobnych poprawek nie poruszali całości zagadnienia podatkowego, ale wręcz oświadczył, że obecny ciężar podatkowy będzie długotrwały „z powodu dysproporcji pomiędzy potrzebami państwa a jego dzisiejszym rozwojem gospodarczym“.

Wszystko, co poza tem powiedział p. Starzyński, to albo nie znaczące ogólniki, albo — o ile idzie o oszczędności budżetowe — nieprzemysłane do końca pomysły, które — nawet w razie ich wykonania — mogą dać efekt dopiero po dłuższym okresie czasu.

Ta niewesoła dla społeczeństwa perspektywa wymagała jakiegoś uzasadnienia. P. Starzyński, idąc śladem p. Sławka, znalazł je... w konstytucji:

„Pierwszym zagadnieniem naszym jako klubu jest zagadnienie konstytucyjne. Od ukształtowania spraw gospodarczych w konstytucji zależy przysła możliwość pracy rządu w kierunku szybkiego regulowania spraw polityki gospodarczej, zgodnie z dzisiejszą płynnością życia“.

Znaczy to, że przy obecnej konstytucji, — która ważniejsze sprawy gospodarcze jak: podatki, cła, monopole, pożyczki, sprzedaż majątku państwowego, sprawy walutowe etc. uzależnia od Sejmu, — rząd nie może dość szybko pracować, nie może nadażyć za tempem życia gospodarczego. Innymi słowy: przyczyną naszej mizerności gospodarczej jest — obok „konjunktury“ światowej, — niedobra konstytucja i zbyt powolny Sejm.

Teoretycznie ma p. Starzyński jedną słuszną. Ustrój parlamentarny nie tylko u nas, ale i gdzieindziej wykazuje znaczne braki, często nawet zupełną niezdolność do kierowania polityką gospodarczą. O zmianach tego ustroju myślą inni, musimy myśleć i my.

To wszystko jednak na dalszą metę. W odniesieniu do naszej aktualnej sytuacji politycznej cios p. Starzyńskiego, wymierzony w konstytucję i Sejm, wraca jak bumerang do obozu rządowego. Miałby słuszną p. Starzyński, gdyby rząd miał gotowy program zwalczania kryzysu gospodarczego, gdyby odpowiednie projekty ustaw były uchwalone przez Radę Ministrów i wniesione do Sejmu, a ten albo odrzucał je albo zatwalał zbyt powolnie.

Tymczasem tak wcale nie jest. O projektach rządu nie nikomu nie wiadomo. Kolaczą się one albo po głowach rozmaitych dygnitarzy, albo po komisjach ministerjalnych i zazwyczaj albo giną podczas „uzgadniania“ międzyministerjalnego, albo idą na skład do komitetu ekonomicznego Rady Ministrów. Klasycznym przykładem „szybszego regulowania spraw polityki gospodarczej“ przez rząd jest zagadnienie budownictwa mieszkaniowego. Od trzech lat mi-

O czem mówiono w Chequers

Zadnych konkretnych decyzji podobno nie powzięto — Rozmowy miały charakter gospodarczy (?) — Rewizyta w Berlinie

Londyn, 8. 6. (PAT). O rozmowach w Chequers dowiadujemy się z dobrze poinformowanych źródeł, że żadna decyzja w sprawie reparacji lub jakiegokolwiek akcji zwalczania kryzysu gospodarczego nie została powzięta.

Zresztą ani ze strony niemieckiej ani ze strony brytyjskiej żadne konkretne wnioski w tej mierze nie były wysuwane. Goście niemieccy, jak się dowiadujemy, nie mieli okazji wyrażenia swojej chęci co do uzyskania jakiegokolwiek pomocy finansowej z zagranicy, bądź to w formie moratorium, bądź też w formie pożyczki lub innej Brünning i Curtius skorzystali natomiast z okazji, aby dać Mac Donaldowi i Hendersonowi pełny obraz zarówno gospodarczej jak i politycznej sytuacji Niemiec.

W sprawie reparacji ministrowie niemieccy nie wyjaśnili, jaki plan rząd Rzeszy pragnie podjąć, z prowadzonych zaś rozmów nie wynika też żadna aluzja, która mogłaby mieć wpływ na ewentualną decyzję w tej mierze gabinetu Rzeszy. Goście niemieccy mieli dać wyraz swemu przekonaniu, że obecna sytuacja Niemiec jest nie do utrzymania.

Na rozmowy w Chequers ujemnie **Zapowiedź międzynarodowej akcji — Stanowisko prasy angielskiej — Prasa francuska o niedomówieniach**

Londyn, 8. 6. (Tel. wł.) Prasa londyńska dopatruje się w ogólnikowych jej zdaniem wynikach konferencji w Chequers wstępu do jakiejś, nie nazwanej jeszcze bliżej międzynarodowej akcji „niesienia pomocy Niemcom“. Wskazuje na to — zdaniem „Morning Post“ — zapowiedź dalszych rozmów.

„Daily Telegraph“ krytykuje ostro nie mówiącą treść komunikatu, który omija słowa „reparacje“ i „rozbrojenie“. Mowa tylko o „ułatwieniach“ i „ulgach“, co musi narzucać różne domysły.

Paryż, 8. 6. (Tel. wł.) Dzisiejsze dzienniki poranne wyrażają zdziwie-

nisterstwo robót publicznych opracowuje jakieś projekty, które z reguły padają gdzieś po drodze do pałacu Rady Ministrów.

P. Starzyński przypomniał tę sprawę w swym przemówieniu w sposób budzący poważne zaniepokojenie. Ale nie mógł p. Starzyński powiedzieć, że to Sejm winien dotychczasowemu zaniebdaniu tej sprawy.

Sejm odrabia, co mu każą, bardzo prędko. Niezależnie od stosunku do rządu ma on w tem swój punkt ambicji, zdając sobie dobrze sprawę z tego, że od wykazania sprawności w pracy zależy jego rola w przyszłym ustroju. To też były wypadki, że nawet poprzedni, opozycyjny Sejm zatwalał ustawy w rekordowym tempie 2—3 dni (tak było z ustawą o nadzwyczajnych inwestycjach w r. 1928).

Cóż dopiero mówić o Sejmie obecnym? Ustawy o funduszu drogowym i o pożyczce kolejowej zostały uchwalone aż za szybko, ponieważ nie można było nawet należycie zbadać obu tych nader skomplikowanych spraw.

A nareszcie. Jeżeli rządowi nie dogadza wnoszenie wszystkich spraw do Sejmu, — nie ze względu na szybkość, ale w obawie nad trudnościami ze stro-

wpłynęła odezwa, ogłoszona w związku z zarządzeniem wyjątkowym. Odezwa ta została źle przyjęta w Ameryce i to oczywiście wywarło pewien wpływ na Chequers. W najbliższych dniach spodziewane jest oświadczenie Ameryki, które będzie odpowiedzią na oświadczenie Berlina i na rozmowy w Chequers i które zapewne uchyli wszelkie nadzieje na to, aby Ameryka zgodzić się mogła na jakąkolwiek rewizję długów wojennych, a bez tego nie może być mowy o rewizji planu Younga. W związku z tem ze strony min. Hendersona, w toku rozmów w Chequers, miała być stale podkreślana zasada, że jedyną stosowną drogą do zwalczania kryzysu gospodarczego jest współpraca w ramach Ligi Narodów.

Rozmowy, jak się okazuje, posiadały charakter wybitnie gospodarczy, na co wskazuje również wciągnięcie do tych rozmów dyr. Banku Angielskiego, Normana, oraz rzeczoznawcy min. skarbu Leith Rossa. Zagadnienia rozbrojenia nie były w toku rozmów poruszane.

Co do ewentualnej rewizyty brytyjskiej w Berlinie, to została ona jakoby zasadniczo przyrzeczona, ale ani daty ani formy tej wizyty nie ustalono.

nie z tego powodu, że w komunikacie o konferencji w Chequers niema mowy o rozbrojeniu, co było niewątpliwie tematem rozmów.

„Le Matin“ wyraża przekonanie, że zrozumiała i uzasadniona powściągliwość Anglii, widoczna we wspomnianym komunikacie, nie zdoła bynajmniej ukryć faktu, iż przeciw ministrowi angielscy udzieliłi chętnie posłuchu dla „argumentów“ niemieckich na rzecz rewizji długów. A o tem, zdaniem dziennika, była mowa napewno. Bo pocóżby ministrowie niemieccy wozili z sobą całe walizki materiału, wykresów, akt?

Podobne stanowisko zajmuje „Echo de Paris“.

ny opozycji, — to wszak może skorzystać z art. 44 obecnej konstytucji i żądać pełnomocnictw, których mu chyba B. B. nie odmówi. Z tem nie trzeba wcale czekać aż do reformy konstytucyjnej!

Wykazaliśmy więc, że uderzenie p. Starzyńskiego trafia w próżnię. Niezależnie od znaczenia zagadnienia konstytucyjnego nie jest ono w obecnych naszych stosunkach politycznych warunkiem skutecznej walki z kryzysem gospodarczym, jak to próbuje zasugerować p. Starzyński. W dalszej perspektywie związek między temi zagadnieniami oczywiście zachodzić będzie, ale aktualnie powinny one być traktowane odrębnie. Walka z pogłębiającym się kryzysem gospodarczym musi być programowo prowadzona, niezależnie od takiego czy innego stanu sprawy konstytucyjnej. Życie gospodarcze nie może czekać, aż p. Sławek spreparuje swoją konstytucję.

Przemówienie p. Starzyńskiego potwierdziło jeszcze raz to, że reforma konstytucji jest dla obozu rządowego polityczną bramą wypadową, jest parawanem, za którym obóz ten pragnie ukryć swe błędy i swą bezradność w dziedzinie gospodarczej.

Na szczęście parawan ten jest dość przejrzysty. Widać dobrze, co poza nim jest i czego niema. M. K.

Zakazany zlot sokoli

Zbąszyń, 7 czerwca.

W niedzielę miał się odbyć w naszym mieście zlot Sokolstwa okręgu wolsztyńskiego. Na zlot ten wybierały się liczne zastępy sokole nie tylko z całego okręgu, ale również i z innych ośrodków Wielkopolski, a nawet zapowiedzieli się specjalni goście z za kordonu. Słowem — zapowiadała się imponująca manifestacja tężyzny narodowej i sokolej, posiadająca niezwykle doniosłe znaczenie ze względu na położenie naszego miasta. Nic więc dziwnego, że Zbąszyń przygotowywał się starannie, aby godnie przyjąć miłych gości.

Tymczasem w sobotę lotem błyskawicy rozeszła się po naszym mieście wiadomość, że burmistrz komisaryczny p. Wagner — zabronił urzędzenia zlotu. Chcąc zasięgnąć wiadomości o przyczynie tego niezwykle zakazu — dotychczas bowiem wszystkie zloty sokole odbywały się bez żadnych przeszkód i wywierały niezwykle dodatni wpływ, imponującą sprawnością — udał się do p. Wagnera wiceprezes okręgu wolsztyńskiego, p. Przybylski. Na zapytanie, dlaczego zabroniono urzędzić zlot otrzymał od p. Wagnera odpowiedź, że... o powodach zakazu najlepiej wie p. poseł dr. Wróbel, prezes okręgu wolsztyńskiego. Wkrótce potem po mieście ogłaszano poniższy komunikat policyjny:

„Poseł polityk antyrządowiec dr. Wróbel złożył prezesurę zakazanego zlotu na ręce prezesa Sokola w Zbąszynie, p. Rzepey. Celem utrzymania porządku wydano osobne zarządzenie“.

Komunikat ten mówi sam za siebie, pragniemy jedynie stwierdzić, że p. poseł dr. Wróbel żadnej prezesury i w niczyje ręce nie składał.

W niedzielę od wczesnego rana poczęły zjeżdżać do naszego miasta drużyny sokole ze sztandarami, dowiadując się ze zdumieniem na dworcu, że zlot jest... zakazany. Wielu nie chciało wprost wierzyć, dopypywało się usilnie o powody tego zdumiewającego i jedynego w swoim rodzaju zarządzenia, nie kryjąc objawów zrozumiałego oburzenia. Starzy Sokoli, zaprawieni w walce o polskość z okresu zabobczego, nie mogli powstrzymać nawet łez...

Zakaz dotyczył nietylko zlotu, ale wogóle nie wolno było nawet urzędzić pochodu. Sokoli wzięli tylko udział w procesji, a zebrało się ich tam w karnym ordynku ponad 800 osób z 15 sztandarami gniazd, co świadczy najlepiej o zainteresowaniu zlotem i doniosłem jego znaczeniu. Szeregi sokole w procesji prowadziła starszyzna organizacyjna z wiceprezesem Dzielnicy Wielkopolskiej p. Stanisławem Stońskim i prezesem okręgu wolsztyńskiego pos. dr. Wróblem na czele.

Ponieważ nie można było również urzędzić żadnego zebrania — zatem brać sokola rozjechała się do swoich gniazd, niosąc wieść, że w odrodzonej Polsce — te same zloty, które krzepiły ducha narodowego czasu niewoli — uznaje się za... niedopuszczalne.

A równocześnie przybyli z za kordonu goście z gniazda w Dąbrowce opowiadali, że tam niedawno odbyła się bez żadnych przeszkód ze strony władz niemieckich podobna polska manifestacja sokola...

Należy tu jeszcze nadmienić, że przed trzema tygodniami również w pogranicznym Nowym Tomysku zakazano Stowarzyszeniu Młodzieży Polskiej urzędzenia pochodu.

A tymczasem obok Stahlhelm urzędująca prowokacyjna zjazdy antypolskie... Komentarze zbyteczne. F. K.

W Hadze

Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego”

Wybuch złości niemieckiej na wiadomość o przekazaniu sprawy „Anschlussu” do Hagu jest łatwo zrozumiałą, gdy zbadamy, jakie jest właściwe znaczenie decyzji Rady Ligi. Zagadnienie, nad którym zastanawiała się Rada podczas ostatniej sesji, można rozpatrywać pod kątem widzenia, politycznym, ekonomicznym i prawnym. Ponieważ opinia Stałego Trybunału Sprawiedliwości Międzynarodowej, iż projektowana unja celna niemiecko-austrjacka sprzeciwia się dotychczasowym zobowiązaniom tych dwóch państw, wykluczałaby dalsze dyskusje i przesądzałaby sprawę w sensie wywodów pp. Benesza i Brianda, postanowiła Rada Ligi, w celu uniknięcia niepotrzebnego zaozgonienia polemiki, skierować do Hagu prawną stronę zagadnienia.

Opinia Trybunału Haskiego ma dla nas duże znaczenie, gdyż po raz pierwszy w historii wypowiadają się to międzynarodowe ciało prawnicze w sprawie zagadnienia, mającego dla nienaruszalności traktatów pierwszorzędne znaczenie. Nieraz już wyrażano w Berlinie nadzieje, iż właśnie Haga powołaną będzie do interpretowania art. 19 paktu Ligi, na którym, jak wiadomo, opierają się rewizjonistyczne nadzieje Niemiec. Podkreślić jednak należy z naciskiem, iż opinia Trybunału haskiego, przyznająca słuszność tezie niemiecko-austrjackiej, nie byłaby wiążącą nawet pod względem prawnym, a tem bardziej pod względem ekonomicznym i politycznym. W tem właśnie leży powód niezadowolenia opinii niemieckiej. Tłumaczenie, iż opinia Hagu będzie miała decydujące znaczenie, jest świadomym kłamstwem, polegającym na mieszanii dwóch odmiennych terminów prawnych, a mianowicie „wyroku” i „opinii prawnej” („arrêt” i „avis consultatif”). Za przykład może nam posłużyć „wyrok” w sprawie chorzowskiej i „opinia” w sprawie polskiej służby pocztowej na terytorjum Gdańska (t. zw. sprawa skrzynek pocztowych).

Polska była dotychczas najlepszym klientem Stałego Trybunału Sprawiedliwości Międzynarodowej. Na 16 wyroków zapadło w sprawach nas dotyczących aż 8, a na 18 opinii odnosiło się 7 do Polski. Na kalendarzu Trybunału znajdują się w chwili obecnej trzy sprawy, z których dwie bezpośrednio nas dotyczą, a trzecia to znana „Anschluss”.

Tak jak nie należy mieszać pojęć „wyrok” i „opinia”, tak też trzeba różnicować między Trybunałem Rozjem-

czym, utworzonym przez t. zw. konwencje haskie z lat 1899 i 1907, będącym tylko listą, z której ad hoc tworzy się trybunał, a Stałym Trybunałem Sprawiedliwości Międzynarodowej, przewidzianym przez art. 14 paktu Ligi, i utworzonym na zasadzie uchwały Zgromadzenia Ligi, powziętej 13-go grudnia 1920 r. Jest to sąd w całem tego słowa znaczeniu. Sędziowie zbierają się na sesje zwyczajne i nadzwyczajne, a prezes jako też sekretarjat mają stałą siedzibę w Hadze. Obecny prezesem jest Japończyk, Adatci, następcą włoskiego profesora prawa międzynarodowego, Anzilottiego. Pierwszym prezesem był Loder, były przewodniczący najwyższego sądu holenderskiego. Sędziów jest piętnastu, wśród których sławy światowe, jak Fromageot (Francja), sir Cecil Hurst (Anglia), Walter Schueckeing (Niemcy) lub Wang Chung-Hui (Chiny). Stany Zjednoczone reprezentowane są przez byłego sekretarza stanu Kelloga, nietylko doświadczonego prawnika, ale i cieszącego się wszechświatową reputacją, jako autor planu o nieagresji jego mienia. Sędzią polskim jest prof. Michał Rostworowski, który po niezbyt szczęśliwej karierze dyplomatycznej, jako przedstawiciel rady regencyjnej w Bernie, został wyznaczony na to odpowiedzialne stanowisko.

Polska po raz pierwszy zabierała głos w sprawie okrętu „Wimbleton”, zatrzymanego podczas wojny 1920 r. przez Niemców w kanale kilońskim. Różni rzecznicy przedstawiali nas w Hadze podczas często nierozumnie zakończonych spraw. Pod względem prawnym największym sukcesem Polski był zatarg z Gdańskiem w sprawie służby pocztowej. Trybunał wydał wówczas opinię jedynie na podstawie przedstawionych memoriałów bez zarządzenia t. zw. procedury ustnej. Rzecznikiem Polski był poseł Koźmiński, wybitny działacz narodowy ze Wschodniej Małopolski, mając do pomocy radcę prawnego komisariatu generalnego w Gdańsku Moderowa, oraz sekretarza poselstwa w Rzymie Drohowskiego.

Jak z dotychczasowych doniesień wynika, nie ulega wątpliwości, iż Trybunał uzna się za kompetentny (co zawsze rozstrzyga sam Trybunał na posiedzeniu przedwstępnem) oraz że rozprawa uszną będzie zarządzona. Haga ponownie stanie się ośrodkiem zainteresowania całego świata i choć na chwilę pobije Genewę, korzystającą zazwyczaj z dużo głośniejszej reklamy.

M. N.

Wielkie poruszenia w Francji z powodu Wroclawia

Wielka manifestacja 12-go zjazdu Stahlhelmu we Wrocławiu z końca ostatniego tygodnia majowego, a w szczególności z niedzieli 31-go maja 1931, wywarła silne wrażenie we Francji, jak świadczą o tem głosy pism paryskich.

W szczególności zwracają w Paryżu uwagę na obecność w uroczystościach kronprinza, ówczesnego feldmarszałka Mackensena i szefów Reichswehry gen. v. S. i gen. Heye, a przedewszystkiem na ów podburzający i wiele mówiący ustęp mowy dowódcy Stahlhelmu, p. Seldte:

„Tylko 50 kilometrów dzieli nas od granicy kraju, którego pogroźki i krzyki nienawiści brzmią od dwunastu lat w naszych uszach, a którego polityka i którego urzędnicy nie ustają w prześladowaniu naszych rodaków, których granica traktatu wersalskiego wydała na pastwę ich gwałtów. Walka na śmierć i życie narodu niemieckiego rozstrzygnie się tutaj na Wschodzie. Nie pozostawimy naszych ziem wschodnich zwycięzcom i nie uznamy nigdy granic z Wersalu. Przysięgą naszą na 12-tym zjeździe żołnierzy frontowych będzie, że nie spoczniemy, póki ziemia niemiecka, przepojona krwią i potem lepszych pokoleń niemieckich, nie powróci do Rzeszy”.

Zarazem podnoszą pisma francuskie, że nawet w Niemczech manifestacja we Wrocławiu wydała się niektórym zbyt jaskrawą. P. Bernus pisze w związku z tem w „Journal des Debats”:

„Pod każdym względem nowa manifestacja Stahlhelmu jest zdarzeniem wielkiego znaczenia. Ze stanowiska wojskowego, rzecz to uderzają-

ca, że można było zmobilizować i skoncentrować w największym porządku 140 tysięcy ludzi w mundurach, którzy, co od razu widać, są doskonale wyćwiczeni. Oto obraz tych Niemców rozbrojonych, które żądają z pomocą wszystkich ślepców Europy (między którymi znajdują się także bardzo świadomi wspólnicy militarystyki wszechniemieckiej) rychłego rozbrojenia Francji. Ze stanowiska politycznego, jest rzeczą godną uwagi, że Stahlhelm, którego przewódca grożą Polsce z największą gwałtownością, po zeszlorocznych manifestacjach w Koblencji przeciw Francji, są otwarcie protegowani przez Prezydenta Hindenburga. Tak się stosuje w Berlinie t. zw. politykę Locarna”.

Pertinax, przedstawivszy manifestację wrocławską, pyta w „Echo de Paris”:

„A cóż, w tych wielkich dniach, robi rząd pruski i jego prezes rady ministrów, socjalista Otto Braun? Co miały na myśli koleje Rzeszy, gdy przygotowywały 100 pociągów specjalnych? Nie zdarza się to zaś po raz pierwszy”.

Również p. Henri de Kerillis pisze w „Echo de Paris”:

„Nasze pisma lewicowe opowiadają nam o dwójakich Niemcach. Ale my jedne tylko widzimy, a coraz mniej dostrzegamy działalność lub choćby tylko istnienie drugich. Wybory coraz bardziej odwetowe i hitlerowskie. Żądania coraz bardziej stanowcze i przez wszystkie partie wysuwane, nie wyłączając socjalistów. Anschluss, rewizja granic wschodnich, zaprzestanie płacenia odszkodowań. Ołbrzymie pancerniki. Prasa coraz bardziej napastliwa. Propaganda coraz zaciętsza. Mobilizacja Stahlhel-

mu coraz groźniejsza, w roku ubiegłym na granicy zachodniej, w tym roku na wschodniej. A nigdy ani skienia, ani znaku, który mógłby budzić mniemanie, że rząd Rzeszy, jeśli już nie gani, to przynajmniej nie sprzyja tym parodom wojennym i temu systematycznemu przygotowywaniu umysłów do wojny”.

Łącząc wiadomości z Wrocławia i z Akwizgranu, pisze „Le Temps”:

„Wyzywające manifestacje mnożą się z drugiej strony Renu. We Wrocławiu mobilizacja, zupełnie podobna do zeszlorocznej w Koblencji, daje Stahlhelmowi, którego głową jawnie jest prezydent Rzeszy, sposobność głoszania pragnienia i woli odwetu. W Akwizgranie defilują studenci, śpiewając „Siegreich wollen wir Frankreich schlagen”, a w tym samym czasie poważni doktorowie pangermanizmu określają tam rozszczenia Niemiec i nie wahają się twierdzić, że we wszystkich ziemiach, wydartych Rzeszy, agenci Berlina pracują skutecznie i zgodnie pod jedną batutą. Na obu granicach Niemiec, na wschodzie jak na zachodzie, te same nadzieje, ten sam zmysł napaści, rozciągają się zupełnie jawnie.

„Niektóre pisma lewicy francuskiej udają, iż sądzą, że groźba we Wrocia-

wiu wymierzona jest tylko przeciw granicy wschodniej Rzeszy, jakby nie było równocześnie pochodów i narad w Akwizgranie. A tymczasem należałoby poświadczyć więcej uwagi tym właśnie naradom, gdzie stwarza się podstawy naukowe i myślowe dla hałaśliwych manifestacji Stahlhelmu i hitlerowców. Zajmowano się tam Szlezwigiem, Kłajpedą, Litwą, Polską, Rumunją, Tyrolem, Czechosłowacją, Eupen i Malmedy, Alzacją, pod pozorem opieki nad mniejszościami, a w rzeczywistości, aby na wszystkich tych wyzwolonych ziemiach położyć hipotekę niemiecką z urzędową pieczęcią. Od mniejszości narodowych do nacjonalizmu rasowego jest tylko krok, który już uczyniono...”

„Jeżeli ma się myśleć (w Chequers) o dostarczeniu pomocy i lepszych sposobów działania Niemcom w helmie i z ostrogami, które ujawniły się znowu w paradzie we Wrocławiu, nikt nie może mieć skłonności do takiego wystrzyknięcia się na dudka”.

Nic dziwnego, że pojawiły się w pismach francuskich wiadomości, iż p. Briand w rozmowie z ambasadorem niemieckim p. von Hoeschem z 3. b. m. zwrócił uwagę na manifestację we Wrocławiu.

Niemieckie organizacje półwojskowe

stanowią 5-miljonową rezerwę dla 115 tys. wojska stałego Reichswehry

Reichswehra — to zaledwie 115.000 żołnierzy. A więc w zasadzie nic groźnego w porównaniu z siłą zbrojną Niemiec z r. 1914 i końca wojny.

Sily zbrojne Niemiec — to nie Reichswehra. Składają się na nie bardzo liczne formacje półwojskowe, zorganizowane wojskowo.

A więc (Schutzpolizei, „Schupo”) niemiecka liczy obecnie 140.000 ludzi. Policja zorganizowana jest w sekcyny piesze i konne (Hundertschaften-Beritene), inspekcje (Inspektion), komendy (Kommando der Schupo), innemi słowy: kompanie, bataljony i pułki. Znamiennie jest wyposażone „Schupo” w środki techniczne. Policja niemiecka dysponuje 150 samochodami pancernymi (każdy po 2 c. k. m.), świetnymi środkami łączności, 125 rajdstacjami, oddziałami lotniczymi itd.

Na czele organizacji wojskowych kroczy „Stahlhelm” — Związek Żołnierzy Frontowych (Bund der Frontsoldaten). Kierownictwo naczelne „Stahlhelmu” mieści się w Magdeburgu. Kół liczy organizacja zgórą 8000, członków 1.200.000. „Stahlhelm” dzieli się na następujące kategorie organizacyjne: „Kernstahlhelm” (6 miesięcy frontu w czasie wojny), „Ringstahlhelm” (członkowie ponad 21 lat), „Jungstahlhelm” (17—21 lat), „Jungkameradschaften” (6—16 lat), „Königin Luise-Bund” (oddział żeński) oraz współpracujący ściśle ze „Stahlhelmem”, „Scharnhorstbund” (13—17 lat). Ponadto istnieją oddziały „Wehrpost” (20—30 lat), specjalizujące się wyłącznie w wyszkoleniu bojowym. „Stahlhelm” ma również swoje oddziały specjalne, techniczne, z których najpoważniej przedstawiają się formacje samochodowe (Reichskraftfahrstaffel).

Na drugim miejscu idą narodowi socjaliści Hitlera (National-Sozialisten). Posiadają oni 25 okręgów (Gaue); specjalne oddziały szturmowe (Sturm-Abteilungen, w skrócie: S. A.) mają charakter wybitnie wojskowy. Trzeba zaznaczyć, że hitlerowcy dysponują własną organizacją zaopatrzenia (Zeugmeisterei).

Następuje kilkanaście organizacji półwojskowych i wojskowo-wychowawczych, liczebnie mniejszych. Najliczniejsze z nich są Związki Kawalerskie (Kavallerie-Vereine), „Wehrwolf”, Zakon Młodoniemiecki (Jungdeutscher Orden), liczący około 15.000 kół, Związek Obrony (Deutscher Wehrverein), Związek Strzelców (70.000 członków), Narodowy Związek Oficerów (National-Verband deutscher Offiziere). Dochodzi do tego cały szereg

związków i formacji specjalnych w rodzaju „Volks-Flieger-Bund”, „Technische Nothilfe” (członków 2 miliony) itp., dalej szereg organizacji lokalnych jak „Heimatbund Ostpreussen” (100.000 członków), „Pommerntreu” itd., „Reichsbanner Schwarz-Roth-Gold” (członków 3.500.000). Trzeba wyliczyć kilkanaście związków półwojskowych młodzieży, z których największy liczebnie, „Reichsausschuss der deutschen Jugendverbände”, liczy 4 miliony członków. W sumie na obszarze Niemiec jest 39 organizacji półwojskowych i wojskowo-wychowawczych. Wszystkie one są mniej lub więcej wyposażone, uzbrojone i — subwencjonowane.

115.000 „Reichswehry” i — co najmniej 5.000.000 rezerwy, którą tworzą właśnie owe organizacje, pobieżnie wyżej wyliczone. W istocie więc Niemcy nie utracili ze swych sił zbrojnych, skoro porównamy ich stan liczebny z czasu, kiedy traktat wersalski — nie obowiązwał. Mianowicie w r. 1914 stan liczebny armii czynnej wynosił 859.000 ludzi. Mobilizacja w r. 1914 powołała pod broń 4.000.000 mężczyzn. Do końca wojny mobilizacja objęła około 12.000.000 mężczyzn (18 proc. całej ludności). Przy końcu wojny stracił niemiecki, po odliczeniu poległych i około 4.500.000 rannych, liczyło wojska linowego i kadr 4.150.000.

Skutki zdziczenia

W „Kurjerze Porannym” pojawił się następujący znamienny inersat:

„Bezrobotny: podejmę się, za odpowiednią opłatą, najryzykowniejszego przedsięwzięcia, bez względu na konsekwencje prawne. Oferty adresować p. Suchowola, woj. Białostockie, M. poste-restante”.

Oto okaz zdziczenia! Ciekawi jesteśmy, czy oferta została przyjęta.

Zjazd Polskiej Macierzy Szkolnej

Warszawa, 8. 6. (Tel. wł.). — Wczoraj odbyło się tutaj walne zgromadzenie Polskiej Młodzieży Szkolnej pod przewodnictwem p. Józefa Świerzyńskiego przy udziale 136 delegatów.

Głównym tematem obrad było katastroficzne położenie szkolnictwa powszechnego. Walne zgromadzenie postanowiło zwrócić się do szkół Macierzy, ażeby przystąpiły do organizacji szkół, w których dzieci nie znajdujące miejsca w szkołach publicznych, mogłyby otrzymywać naukę i wychowanie. (w)

Młodzież Wszepolska i grupa akademicka O. W. P. urządzają

w poniedziałek, dn. 8. b. m., o godz. 20 w sali p. Jarockiego (Masztalarska 8)

Wielkie Zebranie Informacyjne

z referatem m. i. posta dr. Zdzisława Stahla, docenta U. J. K. n. t. „Z współczesnych zagadnień gospodarczych”. Wstęp wolny również dla członków wydziału grodzkiego O. W. P. oraz maturzystów.

Jednolity front narodowy b. kombatantów ziem zachodnich

Zjazd w Tczewie postanowił wśród entuzjazmu przyłączenie się okręgu pomorskiego Związku Powstańców i Wojaków do Związku poznańskiego — Rozbijacka robota „sanacji” unicestwiona i napiętnowana — Związek ma objąć w niedalekiej przyszłości również Śląsk

Tczew, 8. 6. (Tel. wł.) W niedzielę, dnia 7 czerwca, odbył się w Tczewie zjazd delegatów okręgowych Związku Powstańców i Wojaków na D. O. K. VIII.

W zjeździe wzięło udział 125 delegatów, reprezentujących 274 placówki Związku, które zrzeszają ogółem zgórą 15 tysięcy członków. Obrady zgą o godz. 13 p. Grodzki z Bydgoszczy, poczem przystąpiono do wyboru prezydium zgromadzenia. Marszałkiem wybrano genomyślnie ks. prob. pułk. rez. Wryczę z Wiela, sekretarzami zostali pp. Pokorniewski i Przeperski, a ławnikami pp. Flaczyński, Friedrich, Grodzki, Kromczyński, ks. kan. poseł Łosiński i p. Stachowiak. Ks. prob. Wrycza odczytał telegramy z życzeniami, nadeślane na zjazd od poszczególnych instytucji i osób, m. i. od dyrektora Drukarni Polskiej w Poznaniu p. Edwarda Pawłowskiego, poczem ogłosił porządek obrad, przyjęty bez zmian.

Sprawę przyjęcia bez zmian statutu Związku Powstańców i Wojaków w Poznaniu, tudzież przyłączenia się pomorskich i nadnoteckich Powstańców i Wojaków do Związku poznańskiego referował major rez. Nieborak z Chojnic. Wniosek maj. Nieboraka przyjęto gromkimi oklaskami i entuzjastycznymi okrzykami. Za wnioskiem tym głosowało 120 delegatów na 125 obecnych. W ten sposób dotychczasowy Związek Powstańców i Wojaków D. O. K. VIII, przekształcił się w Okręg Pomorski Związku Powstańców i Wojaków. Prezesem nowego zarządu wśród gorących owacy obrano jednogłośnie ks. prob. pułk. Wryczę z Wiela. Pierwszym wiceprezesem został p. Grodzki z Bydgoszczy, drugim p. Mondzielewski z Tczewa, sekretarzem wybrano p. Przeperskiego z Tczewa, skarbnikiem p. Gaja z Tczewa, a komendantem mjr. Nieboraka z Chojnic. W skład zarządu weszli jako członkowie: por. rez. Alfons Buczkowski z Kornatowa pod Chełmem, p. Koenig z Skarszew, p. Kromczyński z Torunia i p. Stachowiak z Gruty. Do komisji rewizyjnej wybrano p. Leona Flaczyńskiego ze Świecia, pułk. dr. Rogalę z Gdyni i por. rez. dyr. Strzyżowskiego z Bydgoszczy. Do sądu honorowego wybrano mec. Hempowicza z Tczewa (przewodniczący), zastępcą por. rez. Wacława Madejskiego z Torunia, a członkami dr. Bajerę z Koronowa, p. Jabłońskiego z Okonina, p. Słaboszewskiego z Pielplina i p. Stankowskiego z Garca. Uchwalono upoważnić nowy zarząd, aby wydelegował z własnego grona trzech członków na wakujące dla Pomorza stanowiska w zarządzie głównym Związku w Poznaniu. Za tymczasową siedzibę nowego zarządu obrano miasto Tczew.

Zkolei przyjęto jednogłośnie wniosek następującej treści:
„Zarząd Związku Powstańców i

Wojaków na D. O. K. VIII z siedzibą w Grudziądzu narzucił Związkowi nielegalnie w dniu 22 marca 1931 r. nowy statut, wprowadzając przez to do Związku rozdział i czyniąc zamach na jego niezawisłość. Zjazd delegatów okręgowych pomorskiego Związku Powstańców i Wojaków w Poznaniu, odbyty dnia 7 czerwca rb. w Tczewie, stwierdza, że tem samem członkowie tego zarządu wykluczyli się sami z szeregów Powstańców i Wojaków.”

W wolnych głosach przemawiał pos. Petrycki, który podniósł konieczność zespolenia się w jedną wielką organizacyjną całość Powstańców i Wojaków trzech ziem b. zaboru pruskiego, Pomorza, Wielkopolski i Górnego Śląska. Gdy następnie zgłosił na ręce ks. prob. Wryczy wezwanie, aby zarząd okręgu pomorskiego zwrócił się z apelem do zarządu głównego w Poznaniu i do Narodowego Związku b. Powstańców Śląskich o utworzenie jednego narodowego Związku Powstańców i Wojaków czyli b. kombatantów ziem zachodnich Rzeczypospolitej, posypał się grad frenetycznych okrzyków, a radosnym brawom i okrzykiem nie było końca.

P. Kruczkowski napiętnował następnie w silnych słowach rozbijacką robotę „sanacyjną” na terenie pomorskim, poczem uchwalono wysłać telegram do Wojciecha Korfatego, wyrażający wodzowi ludu śląskiego czesć i zawierający prośbę, aby Korfanta zajął się sprawą jak najrychlejszego utworzenia Narodowego Związku b. Kombatantów Ziem Zachodnich Rzeczypospolitej Polskiej. Z niemięszym entuzjazmem wysłano do prezesa zarządu głównego Związku Powstańców i Wojaków w Poznaniu p. mec. dr. Celińskiego depeszę z radosną wieścią o przyłączeniu się pomorskich Powstańców i Wojaków do Związku poznańskiego, tudzież z serdecznymi pozdrowieniami dla braci Wielkopolan, zrzeszonych w tej organizacji.

Zabierali jeszcze głos p. Madejski, który wskazał na fakt, że Powstańcy i Wojacy w tak ważnym dniu nie zawiedli pokładanych w nich przez społeczeństwo nadziei, i pos. Motłoz, który w należytem świetle przedstawił zakusy „sanacyjnych” polityków grudziądzkich z pp. Mielżyńskim i Gogą na czele. Pod koniec obrad ks. Wrycza podziękował uczestnikom zjazdu za zrozumienie obywatelskie, jakie okazali, poczem odśpiewano „Rotę”.

W ten sposób front narodowy, który „sanacja” usiłowała rozbić, nie tylko się wzmocnił, ale i rozszerzył na Wielkopolskę, a prawdopodobnie w niedalekiej przyszłości obejmie również Górny Śląsk.

Gmach, w którym odbywały się obrady zjazdu, był silnie obsadzony przez oddziały policyjne. Ani jeden incydent nie zamącił poważnych i rzeczowych obrad zjazdu.

Imponujący zjazd Młodych O. W. P. w Rogowie

Spoleczeństwo z entuzjazmem witało karny pochód Młodych

Rogowo, 8. 6. Wczoraj odbył się w Rogowie imponujący zjazd Młodych Obozu Wielkiej Polski południowej części pow. żnińskiego. Stawili się członkowie okolicznych placówek w liczbie zgórą 350 osób. Od samego rana poczęły się oddziały Młodych, wkraczając na rynek ze śpiewem hymnu Młodych na ustach.

O godz. 10,30 stanęli Młodzi do raportu, który odebrał delegat Komitetu Młodych Dzielnicy Zachodniej p. Tarnowski. Następnie Młodzi udali się w kolumnie czwórkowej przy dźwiękach orkiestry na mszę św. do miejscowego kościoła. Po nabożeństwie udali się uczestnicy zjazdu na grób powstańców wielkopolskich, gdzie po złożeniu przez delegację wieńca, przemówił p. Wyganowski.

Zkolei szeregi Młodych wzięły udział w procesji Bożego Ciała. Po pro-

cesji delegaci Komitetu Dzielnicy przyjeżdżali defiladą na rynek. Dziarska postawa Młodych spotkała się z gorącym przyjęciem ze strony zgromadzonej publiczności.

Po wspólnym obiedzie odbyło się wielkie zebranie w sali p. Kanclerza. Zebranie otworzył kierownik miejscowej placówki p. Wiktor Wysocki, poczem przemawiał pos. Lewandowski z Bydgoszczy. Zkolei wygłosił głęboki referat poświęcony zadaniom Młodych, p. Jan Tarnowski z Poznania. Dalej przemawiał p. red. Cieślak z Gniezna. W dalszym ciągu zebrania p. Tarnowski dokonał dekoracji kiukudzieściu Młodych O. W. P. szczerbcami Chrobrego.

Obrady zakończył płomiennym przemówieniem p. Wyganowski. Imponujący zjazd zamknięto odśpiewaniem Hymnu Młodych.

Kurs instruktorski placówek pow. gostyńskiego

Gostyń, 8. 6. Wczoraj odbył się w Gostyniu pierwszy kurs instruktorski dla delegatów placówek wiejskich powiatu gostyńskiego. W kursie wzięli udział delegaci placówek: Krobia, Piaski, Poniec, Bodzewo, Kosowo, Karzec i Pępowo w liczbie zgórą 150 osób. Z

ramienia Komitetu Młodych Dzielnicy Zachodniej szereg referatów wygłosili pp. Ceglewski i Szyszczyński z Poznania, oraz kier. wydziału powiatowego p. Hejnowicz. Na zakończenie kursu odbyła się uroczysta dekoracja kilku-nastu Młodych mieczykami Chrobrego.

Dziennikarze polscy gośćmi w Jugosławii

Białogród, 8. 6. (PAT). Wczoraj o godz. 9 rano przybyła tu delegacja polska na konferencję porozumienia prasowego polsko-jugosłowiańskiego. Na dworcu powitali delegację członkowie komitetu jugosłowiańskiego oraz liczni dziennikarze. Zebrana na dworcu publiczność wznosiła na cześć gości polskich owacyjne okrzyki.

O godz. 11 odbyło się w towarzystwie dziennikarzy pierwsze posiedzenie komitetu pod przewodnictwem p. Zivancewicza, naczelnego redaktora „Vreme”. Na posiedzeniu tem obecny był poseł Rzeczypospolitej Babiński, który wygłosił przemówienie. O godz. 13, członkowie delegacji polskiej byli podejmowani śniadaniem, wydanem na ich cześć przez zarząd miasta. O godz. 17 odbyło się przyjęcie w poselstwie polskim, zaś o godz. 20 wieców w kole Ligi Polsko-Jugosłowiańskiej.

Z Poznania bierze udział w zjeździe red. naszego pisma p. T. Łeusz Powiżki.

Walki komunistów i Hitlerowca

Berlin, 8. 6. (PAT). Widownią poważnych starć ulic. ch był wczoraj Düsseldorf, gdzie komuniści urządzili pochód demonstracyjny. Policja musiała rozpraszac demonstrantów pałkami gumowymi i salwami na ostrach.

Berlin, 8. 6. (PAT). W Bytomiu wydarzyły się w czasie pochodu hitlerowców utarczki z komunistami. 5 hitlerowców odniosło rany. Komuniści zaatakowali hitlerowców. Policja musiała użyć pałek gumowych.

Berlin, 8. 6. (PAT). W Chemnitz doszło wczoraj przed południem do krwawych starć ulicznych między komunistami a hitlerowcami. Wywiązała się strzelanina, w czasie której dwóch hitlerowców zastrzelono, czterech zaś innych ciężko raniono. Policja dokonała szeregu aresztowań wśród komunistów.

Trzęsienie ziemi w Anglii i półn. Francji

London, 8. 6. (PAT). W Londynie i w innych punktach Anglii odczuto o godz. 1 min. 30 w nocy z soboty na niedzielę trzęsienie ziemi. Zachwiały się budynki, wywołując wielki niepokój wśród ludności. Wiele osób, przejętych strachem, wybiegło na ulicę. Ofiar w ludziach nie było.

Lille, 8. 6. (PAT). Ubiegłej nocy o godz. 1,30 odczuto w okolicy trzęsienie ziemi, które nie wyrządziło jednak żadnych szkód.

Kwestja Labradoru.

Montreal (Kanada), 8. 6. (Tel. wł.) Prasa kanadyjska poświęca wiele miejsca „kwestji Labradoru”. Jak wiadomo, olbrzymi ten półwysep należy do Nowej Funlandji, która stanowi autonomiczną część dominium Kanady. Labrador posiada olbrzymie bogactwa naturalne. Prawdopodobnie jest, że oprócz złota znajdują się tam

wielkie pokłady srebra, niklu, kobaltu, ołowiu, cynku, miedzi i żelaza. Wody Labradoru obfitują w ryby, a łąd w futra. Prasa kanadyjska jest zdania, że jeśli Nowa Funlandja nie ma środków na eksploatację tych olbrzymich bogactw, to powinna odstąpić Labrador rządowi Dominium Kanadyjskiego, który mógłby je należycie wyzyskać. Rząd Nowej Funlandji jednak wie doskonale, co posiada, i nie spieszy się z podobną transakcją, chyba, że otrzyma za nią miljardey.

Kurs złotego. Dziś rano notowano kurs dolara w obrotach nieoficjalnych w Warszawie 8.924 zł.; w Gdańsku na Warszawę 8.913 zł.

Kurs marki niem. i guld. gd. Bank Polski, oddział w Poznaniu, płacił dziś za 100 mk. n. w dewizach 211.15 do 211.45 zł., gotówką 210.75 zł., za 100 guld. gd. w dewizach 172.98 do 173.24 zł., gotówką 172.64 zł.

POZNAŃSKA GIEŁDA PIENIĘŻNA

Poznań, 8. 6. 1931 r.

Dzisiejsza giełda pieniężna miała tendencję nadal spokojną przy obrotach ograniczonych. Handlowano prawie wyłącznie pap. procent. wzgl. lokacyjnymi, z których płacono za 5 proc. poz. konwers. 47½ proc., za 8 proc. obligacje m. Poznania z 1929 r. 92 proc. w zlocie i robiono transakcje 8 proc. listami dolarowymi (staremi) Pozn. Ziem. Kredyt. po 91½—91¼ proc. (przy dew. 8.90). Mniejszą ilość poz. inwestycyjnej obrócono po 82.— przy dalszym popycie.

Akcje bankowe wzgl. przemysłowe bez notowania z powodu braku obrotów.

Cedula Urzędowa Giełdy Poznańskiej.

Papiery procentowe:
(Kurs w procentach nominalu).
5% Pożyczka konwersyjna 47½% P.
8% obligacje m. Poznania z 1929 r. 92% P.
8% dolarowe Pozn. Ziemstwa Kred.
91¼—91½%
Tendencja spokojna.

Urzędowa cedula Giełdy Zbożowej i Towarowej w Poznaniu

Poznań, 8. 6. 1931 r.

Warunki: Handel hurtowy, parytet Poznań, ładunki wagonowe, dostawa bieżąca za 100 kg.:

Standardy: a) żyta 692,5 gr. (117,9 f w h.), b) pszenicy 735,5 gr. (124,8 f w h.), c) jęczmienia przemiałowego 667,0 gr. (113,1 f w h.), d) owsa 464,5 gr. (77,5 f w h.).

„Ceny transakcyjne”
Żyto 60 tonn par. Poznań 29,00
Żyto 15 tonn par. Poznań 28,90
Usposobienie spokojne.

„Ceny orientacyjne”
parytet Poznań

Pszenica . . . . . 32,25— 32,75
Usposobienie spokojne. . . . .
Jęczmień przemiałowy . . . . . 27,00— 28,00
Usposobienie spokojne. . . . .
Owiec pastewny . . . . . 30,00— 31,00
Usposobienie stałe. . . . .
Mąka żytnia 65% wł. work. 42,50— 43,50
Usposobienie spokojne. . . . .
Mąka pszenna 65% wł. work. 51,50— 54,50
Usposobienie spokojne. . . . .
Otręby żytnie . . . . . 21,00— 22,00
Otręby pszenne . . . . . 19,00— 20,00
Otręby pszenne (grube) . . . . . 20,50— 21,50

Ogólne usposobienie spokojne.
Transakcje na odmiennych warunkach:
żyta 45 tonn, pszenicy 75 tonn,

Strajk taksówek 30 czerwca

Uchwały kongresu właścicieli dorożek samochodowych — Z dniem 30 czerwca 20 000 kierowców może zostać bez pracy

Warszawa, 8. 6. (Tel. wł.) — Wczoraj odbył się w Warszawie kongres właścicieli dorożek samochodowych z całej Polski, przy udziale delegatów osiemnastu związków powinowacyjnych w liczbie 700.

Kongres zwołany został na skutek odrzucenia przez ministra robót publicznych postulatów właścicieli taksówek, wyrażonych w memorjale w sprawie nowelizacji ustawy o funduszu drogowym.

Po ożywionej dyskusji kongres powziął szereg uchwał, w których stwierdził, że wobec odrzucenia ich postulatów przez p. min. robót publicznych i niemożności płacenia podatków w wysokości, przewidzianej przez ustawę o funduszu drogowym, postanawia od dnia 30-go czerwca b. r. unieruchomić wszystkie taksówki w całej Polsce.

Dalej postanowiono od dnia 15-go czerwca b. r. wymówić pracę wszystkim kierowcom, utworzyć porozumiewawczą komisję protestacyjną i wejść w porozumienie z innymi pokrewnymi organizacjami, a mianowicie związkiem autobusów i związkiem właścicieli

cieli samochodów prywatnych, w celu przeprowadzenia wspólnej akcji.

Właściciele dorożek automobilowych są zdecydowani na wstrzymanie ruchu taksówek aż do uzyskania ze strony miarodajnych czynników zupełnej zgody na ich postulaty. Postulaty te polegają w pierwszym rzędzie na żądaniu zmiany sposobów opodatkowania przez wprowadzenie opodatkowania od użycia materiałów pędnych i akcesoryj samochodowych.

Na skutek wstrzymania ruchu taksówek w całej Polsce od dnia 30-go czerwca traci pracę około 20.000 kierowców w całej Polsce, a około 3.000 kierowców w samej Warszawie.

Przesłuchania u Demanta.

Warszawa, 8. 6. (Tel. wł.) Na dzisiaj sędzia śledczy Demant zawezwał b. więźniów brzeskich, należących do centrolewu w celu dania im do przejrzenia akt śledztwa.

Posłowie Lieberman, Dubois, Cielkosz i Putek rzekli się przeglądania tych akt i w najbliższą audjencję się nie stawia. (w)

Wszak do higieny to należy
mieć zdrowe zęby, oddech świeży

używajcie

Pasty Odol

We Francji o Polsce

W paryskim „Le Temps” ukazał się obszerny list z Warszawy, poświęcony ocenie pięciolatki rządów p. Piłsudskiego.

Chociaż w Polsce wiadomo, że paryski „Le Temps” jest w zakresie polityki międzynarodowej pismem półurzędowym francuskiego ministerstwa spraw zagranicznych na Quai d'Orsay, co nakłada na ten dziennik obowiązki szczególnej powściągliwości i uprzejmości, jednak wiadomo w Polsce również, że nie nakłada nań obowiązków... naiwności, tak daleko posuniętej, jakby był on pismem półurzędowym, także i polskim.

Właściwej miary nie umiał zachować w tym względzie korespondent warszawski „Tempsa” p. R. K. we wspomnianym swym liście, w którego wstępie powiada o pięciolatce:

„Wielkie widowiska, związane stale z rocznicą marszu na Rzym, nie mają swego odpowiednika nad Wisłą, gdzie rządy silnej władzy, wprowadzone przez marszałka Piłsudskiego, zachowały formy demokratyczne i nie myślą o datowaniu od swego nastania całego życia narodu.”

Jest to zdanie istotnie bardzo naiwne. Przedewszystkiem wiele ważniejszych rzeczy z Rzymu niestety nie ma odpowiednika w Polsce. Powtóre właśnie przewrót majowy aż do śmieszności wszystko datuje od swego nastania. Wreszcie, jeżeli dziennikarzowi francuskiemu obecne rządy w Polsce wydają się dostatecznie demokratyczne, może zechce zalecić Francji ten demokratyzm, a zobaczymy, jak będzie tam przyjęty. Słowem, trochę więcej miary i zdrowego rozsądku przydałoby się także w pisaniu o Polsce.

Podobnie mówi dalej korespondent „Tempsa” z Warszawy:

W polityce wewnętrznej, gdzie rządy te mogłyby być łatwo popaść w skłonność rządzenia bez kontroli, zachowały one instytucje parlamentarne i zasady konstytucyjne, czasem, co prawda, dając tekstom interpretacje subtelne. Ale widocznie były one konieczne i opinia publiczna widziała w nich jedyne możliwe rozwiązanie, skoro zachowały one władzę wobec parlamentu, którego znaczna większość aż do wyborów r. 1930 była im przeciwna.”

Znowu naiwność w mierze więcej niż dozwolonej. Czy... takie zachowanie instytucji parlamentarnych i zasad konstytucyjnych byłoby możliwe we Francji? Czy takie... subtelne interpretacje byłyby wogóle do pomysłenia we Francji? Czy niewiadomo, co się działo w... udaremnianiu parlamentowi możliwości występowania przeciw

rządom i z uchwalaniem przezeń wnioskami nieufności, od niedopuszczania sesji, mianowania z powrotem obalonych ministrów, zjawiania się tłumy oficerów w Sejmie i t. d.? Czy w takim stanie rzeczy powoływanie się na... opinię publiczną jest czemś poważnym i uczciwym? Także i tu należało pamiętać, że Polska wolałaby być zaliczoną do Europy z jej wymaganiami, a w każdym razie, że nie znajduje się ona na księżycu

Wobec takiego usposobienia korespondenta „Tempsa” tem godniejsze uwagi, obok wzmianek takich mimochodem jak o owych subtelnych interpretacjach konstytucyjnych, są takie jeszcze w zakresie gospodarczo-skarbowym:

„Są oczywiście wypadki, gdzie energia i dobra wola nie mogły zastąpić kompetencji i niejedyn błąd popełniono. W ciągu pięciu lat budżet z niespełna 2 miliardów doszedł do blisko 3 miliardów złotych. Często etatyzowano bez miary. Wprowadzanie budżetów specjalnych powodowało czasem wydatki ciężkie, źle kontrolowane, mało produktywnie.”

Znalazła się również wzmianka o Brześciu:

„Jest rzeczą jasną, że sens zarządzeń wyjątkowych wobec polityków, uwięzionych w więzieniu wojskowym w Brześciu, jest nam całkowicie obcy.”

Przynajmniej tyle. W zakończeniu korespondent „Tempsa” powiada:

„W wyborach z listopada 1930 opozycja niejednolita nie mogła utworzyć bloku nawet choćby na jeden dzień. Przegrała ona. Ale gdyby wygrała, na jakąś niemoc byłby skazany parlament, złożony z pięciu grup, z których żadna nie może skutecznie pracować z inną.”

Dziwna rzecz, że o wyborach z listopada r. 1930 to tylko ma do powiedzenia korespondent wielkiego pisma paryskiego. Okazuje się, że nie wystarcza mu, iż cała lewica i środek utworzyły wspólną listę wyborczą, ale widocznie uważa, iż także jeszcze prawica, czyli cała opozycja, powinny być na jednej liście. Zalaża przed czytelnikami francuskimi, iż w wyborach nie rozstrzygało rozbieżne list, którego tym razem nie było, ale zupełnie inne sposoby, zaczynając od Brześcia i unieważniania list aż do wszelkich innych zabiegów, badanych obecnie przez Sąd Najwyższy. A skoro powiada, że parlament z większością opozycyjną byłby dotknięty niemocą, czy to ma znaczyć, że obecny jest mocny?

Kapłana oskarżono bezpodstawnie o obrazę J. Piłsudskiego

Niewyraźna rola burmistrza i starosty

Do „Gaz. Warsz.” donoszą z Chrzanowa:

— „Tuż przed wyborami policja wszczęła dochodzenie przeciwko miejscowemu ks. proboszczowi Kamińskiemu o obrazę p. Piłsudskiego, której miał się dopuścić w rozmowie z policjantem miejskim niejakim Jakubcem, mówiąc rzekomo: „Piłsudski tak długo będzie wisiał na szubienicy, jak długo Witos i posłowie siedzieć będą w Brześciu”. Na skutek polecenia prokuratora krakowskiego sprawę przekazano sądowi grodzkiemu w Chrza-

nowie, do którego również wpłynęła ze strony ks. prob. Kamińskiego skarga przeciwko Jakubcowi o oszczerstwo.

Kilkakrotnie odraczane rozprawy zakończone zostały wreszcie w ub. tygodniu wyrokiem uwalniającym ks. prob. Kamińskiego od winy i kary, a skazującym Jakubca za oszczerstwo na trzy tygodnie aresztu i ponoszenie kosztów sądowych.

Przewód sądowy rzucił jednak pewne światło na stosunki, panujące w naszym mieście. Przesłuchiwany jako świadek burmistrz miasta Mikołaj By-

towski, kandydat na senatora Be-Be, a ongiś 100-proc. pepesowiec, zeznał, że on to sam po zameldowaniu mu przez Jakubca o godz. 9-tej wiecz. w szynku Żyda Hirszberga o tej „zbrodni”, złożył meldunek staroście miejscowemu p. Łęckiemu, który polecił następnie policji wdrożyć dochodzenia i mimo negatywnego ich wyniku spowodował wniesienie oskarżenia przeciwko ks. prob. Kamińskiemu.

W sali sądowej zawisło niewyjaśnione dostatecznie pytanie, kto kazał Jakubcowi oskarżać bezpodstawnie ks. proboszcza? Przewód sądowy nie rozproszył przykrych wątpliwości u obywatelstwa, jaka jest i była rola miejscowego starosty. Te dwie kwestje podniósł w swoim przemówieniu mec. Tadeusz Janikowski, prezes Stronnictwa Narodowego w naszym powiecie, obrońca ks. kanonika Kamińskiego.”

Gratyfikacja

Jak podaje „Słowo Pomorskie”:

Pani Zwiśłocka, z domu Mościcka, córka p. Prezydenta, wdowa po dr. Zwiśłockim, który był przez dwa lata dyrektorem fabryki w Mościcach, otrzymała od rady nadzorczej tamt. zakładow gratyfikację w kwocie 80.000 zł.

Fakt ten opatruje „Słowo Pomorskie” następującym komentarzem:

„Gratyfikacja jest naprawdę „drobna” i na „mniejsze wydatki” w zupełności wystarczy. Skoroby wszystkie przedsiębiorstwa takie gratyfikacje wypłacały, to spokojnie można zamknąć wszystkie banki ubezpieczeniowe.”

Znów O. W. P. przed sądem

Uwolnienie red. Ciesielskiego.

Przed sądem okręgowym w Grudziądzu odbyła się sprawa z oskarżenia starosty grodzkiego w Grudziądzu p. Montwiłła przeciwko kierownikowi wojewódzkiemu Młodych O. W. P. red. Ciesielskiemu o rzekome usiłowanie wymuszenia na staroście groźbą decyzji sprzecznych z jego obowiązkami urzędowymi.

Zajście sięga czasów, gdy p. Montwiłł był zastępcą starosty powiatu świeckiego. W roku ubiegłym miał w Świeciu miejsce zjazd O. W. P., przy czym p. starosta odmówił wówczas zezwolenia na to, by Młodzi udali się do kościoła na nabożeństwo pochodem z orkiestrą. Interwenjował w tej sprawie u p. Montwiłła, kierownik wojewódzki, red. Ciesielski. Po otrzymaniu stanowczej odmowy, zapowiedział p. Montwiłłowi, że całe zajście w gazetach opisze.

W tem p. Montwiłł dopatrywał się próby wymuszenia i wniósł sprawę do sądu okręgowego. Na pierwszą rozprawę się nie stawił, na drugą, która miała miejsce onegdaj również nie przybył. Sąd ukarał p. Montwiłła grzywną w wysokości 100 zł.

Wielkie zebranie Stronnictwa Narodowego w Lesznie

Leszno, 6. 6. (Tel. wł.). W dniu 5 b. m. w dużej sali „Sokoła” odbyło się przy udziale około 500 osób sprawozdawcze zebranie poselskie, zwołane przez Koło Stron. Nar. przy czynnym udziale Młodych Obozu Wielkiej Polski. Przewodniczył mec. Józef Wstawski, który powitał przybyłych posłów, udzielając głosu posłowi miasta Poznania p. Ryszardowi Piestrzyńskiemu.

Poseł Piestrzyński w jasnych, przekonujących słowach omówił

nasze położenie na terenie międzynarodowym, podnosząc z naciskiem coraz bardziej prowokujące występowanie Niemców, czego najlepszym dowodem były ostatnie manifestacje „Stahlhelmu”, które niestety nie spotykają się z protestem naszej dyplomacji. Następnie poseł Piestrzyński podniósł rozbijanie społeczeństwa polskiego w ciężkim bardzo momencie. Wobec racyfikowania przez „sanacyjną” większość sejmową umowy likwidacyjnej i traktatu handlowego z Niemcami mówca zwołał zebranych do skupienia się w obronie przed zalewem niemieckim, wskazując, że Obóz Wielkiej Polski podjął inicjatywę pokierowania akcją obronną przez tworzenie komitetów Obrony Narodowej. Przemówienie posła Piestrzyńskiego przerywano nieustannie hucznymi oklaskami.

Następny mówca, poseł okręgu p. Józef Kawecki, podniósł oflarną pracę szeregu ludzi podczas ostatniej akcji wyborczej i podziękował wszystkim za poparcie, przypominając wielkie zwycięstwo, mimo szukan i bezprawia, listy narodowej w powiecie leszczyńskim przy wyborach w roku 1930. Następnie poseł Kawecki omówił szczegółowo przebieg sesji sejmowej w zimie b. r., podnosząc, iż Klub Narodowy po raz pierwszy nie głosował za budżetem, a to wobec tego, iż uchwalona ustawa skarbowa daje takie pełnomocnictwa rządowi, iż właściwie budżet jest jednym wielkim funduszem dyspozycyjnym. Mówca stwierdził wreszcie, że przed obozem narodowym jest przyszłość i pewne zwycięstwo, bo młode pokolenie całkowicie opowiada się po stronie narodowej, skupiając się w szeregach Obozu Wielkiej Polski. Mówcy podziękowano burzliwymi oklaskami, poczem jednogłośnie uchwalono odpowiednie rezolucje.

Dodać należy, że na zebranie przybyli liczni Młodzi Obozu Wielkiej Polski z Osieczna, Rydzyny i Wijewa. Zwracało także uwagę, że w najbliższym sąsiedztwie do sali „Sokoła” skonsygnowana była policja, a na wiecu byli obecni jako przedstawiciele władzy: starszy asesors starostwa p. Barski, a także starszy przodownik Komoch, znany z rozwiązania wiecu przedwyborczego w Lesznie.

Ogólnopolski Zjazd Hallerczyków

w Grudziądzu.

Zarząd główny „Związku Hallerczyków” na wspólnym posiedzeniu z prezesami Chorągwi w dniach 24—25 maja r. b. postanowił, że tegoroczny Walny Zjazd Związku odbędzie się na Pomorzu i to w jego największym mieście w Grudziądzu, który armja błękitna przejmowała przed 11 latami. Zjazd odbędzie się w dniach 15 i 16 sierpnia.

Przewidziane są wielkie manifestacje przeciwko zakusom odwiecznego wroga na prastarą piastowską ziemię nadmorską i protest przeciwko prowokacjom W. M. Gdańska.

Zjazd urzędu Chorągwi Pomorskiej, gospodarzem zjazdu jest grudziądzka Placówka Związku. Przygotowania już w pełnym toku.

Protesty wyborcze

Warszawa, 8. 6. (Tel. wł.). Dzisiaj w Sądzie Najwyższym będzie rozpatrywany protest wyborczy przeciwko wyborom w okręgu nr. 51 t. j. Lwów-powiat. W okręgu tym w ostatnich wyborach wybrano 4 posłów B. B. i 3 Ukraińców. (w)

Nowa książka ROMANA DMOWSKIEGO pod tytułem
ŚWIAT POWOJENNY i POLSKA

Stron 384 — Cena 10 zł.

Jest do nabycia we wszystkich księgarniach.

DZIAŁ GOSPODARCZY

Z chwili

Paradoksy

Przeszło trzy tygodnie temu Nowy York obniżył stopę dyskontową do nie-notowanego w historii gospodarczej poziomu 1 i pół proc. p. a., w tydzień później Bank Angielski obniżył swoją stopę dyskontową z 3-ch na 2 i pół procent. Bank Francuski wprowadził nie reszdy z dotychczasowych 2 proc., jednak i w Paryżu spodziewana jest dalsza zniżka.

Jak więc widzimy, świat doszedł do tego poziomu depresji na rynku finansowym, którego chyba już nie da się przekroczyć w kierunku zniżkowym. Wogóle zaś, stopa półtoraprocentowa, stopa, jakiej nigdy jeszcze nie było, zadawała kłam twierdzeniu niektórych ekonomistów o światowej sławie, który do niedawna za pewnik uważali, iż minimum stopy oficjalnej — to dwa procent.

I jednemu jeszcze, doniedawna za wyraz prawdy uznawanemu, twierdzeniu zadawała kłam niebywała zniżka stopy do 1 i pół proc.: mianowicie twierdzeniu, jakoby spadek stopy dyskontowej sprzyjał wzrostowi emisji długoterminowych. Od szeregu miesięcy jesteśmy świadkami jednoczesnych zjawisk: spadku stopy dyskontowej z jednej strony i zamarcia operacji emisyjnych z drugiej strony!

Gdyby nam zależało w niniejszym feljetonie na wykazaniu, jak głęboki przewrót w dziedzinie nauk ekonomii przyniósł obecny kryzys, moglibyśmy zacytować i trzecią jeszcze anomalję, mianowicie paradoksalną równoległość spadku produkcji złota i spadku wartości pieniądza.

Ale nie na zaciemnianiu, a na wyjaśnieniu obrazu nam zależy:

Wszystkie te paradoksy ekonomiczne tłumaczą się niewidzianem nigdy przesileniem politycznym, przez jakie świat przechodzi, na skutek wielkiej wojny. Kryzys zaufania jednych państw do drugich, wierzycieli do dłużników, a także i zanik ufności w samych siebie — oto powody, dla których nagromadzone w olbrzymich ilościach kapitały nie mogą znaleźć lokaty.

Dlatego w Nowym Yorku płacą za pieniądz 1 i pół procent rocznie, w Sofji zaś 10 procent, a w Warszawie 7 i pół? Dlaczego na prywatnym rynku dyskontowym w Nowym Yorku płacą 1 1/8 procentu, a w Sofji około 24 procent?

Dzieje się to dlatego, że istnieje podział państw na bogate i biedne. Ponieważ państwa bogate nie dopomagają ubogim do podniesienia się, do wzmocnienia konsumpcji, same dławią się od nadmiaru kapitałów, dóbr produkcyjnych i konsumcyjnych. Współpraca zaś finansowa dwu tych grup państwowych nie istnieje dlatego, ponieważ horyzont polityczny jest ciemny. Tam gdzie nie ma pokoju politycznego, nie ma pokoju gospodarczego. Dwie złowrogie chmury sterczą na widnokręgu: Sowdepja i Niemcy. (O naszym położeniu nie można powiedzieć, aby było uprzywilejowane).

Kapitałisci państw bogatych wola bezpieczne straty (na procentach) od niebezpiecznych zysków (w krajach o wysokim ryzyku politycznym). Oto i paradoksalne wytłumaczenie wyliczonych na wstępie paradoksów.

Krótkie informacje gospodarcze

— Zadłużenie rolnictwa, a ściślej średnich i drobnych warsztatów rolnych w Państwie Banku Rolnym z tytułu kredytów krótkoterminowych sięga według ostatnich danych 235.901.000 zł.

— W ciągu maja zarządono w okręgu Izby przem. - handlowej w Poznaniu 8 upadłości, z czego na Poznań przypada — 7, na prowincję — 1, i 4 nadzory sądowe (3 w Poznaniu, 1 na prowincji).

— Według danych niemieckiego urzędu statystycznego stan wkładów oszczędnościowych w niemieckich kasach oszczęd. wyniósł na 30 kwietnia rb. — 11 165 milj. gdy na 31 marca — 11 044 milj., wzrósł więc w ciągu kwietnia o 121 milj. marek.

— Z dniem 1-go czerwca otwarto w Pradze Poczta Kasę Oszczędności. Dotychczas istniał tylko pocztowy obrót czeski. Pierwszą książeczkę P. K. O. otrzymał prezydent Masaryk.

— Wiedeńskie Targi jesienne 1931, które jak zazwyczaj przypadają bezpośrednio po targach w Lipsku, odbędą się w czasie od 8 do 13 września.

— Przedsiębiorstwa państwowe w Szwecji wykazują za r. 1930 poważny zysk. Kolejne państwowe przyniosły czystego zysku 44.200.000 koron, telegraf i telefon 25.110.000, poczta 15.240.000, a wodospady państwowe 16.560.000 koron.

O reformę egzekucji sądowej

Na pogłębienie naszego kryzysu gospodarczego złożyło się wiele przyczyn posiadających charakter ściśle wewnętrzny, jedną z nich jest różnorodność i rozbieżność ustawodawstw odziedziczonych po zaborcach.

Wiadomą jest rzeczą, że w chwilach kryzysu obieg pieniędzy zwalnia swe tempo, protesty weksli mnożą się, wyścigalność maleje. Fabrykant nie ufa hurtownikowi, hurtownik detaliście, detalista konsumentowi.

Czy wywiąże się w terminie ze swych zobowiązań czy nie? Oto pytanie, które każdy zadaje sobie wielokrotnie, zanim sprzeda towar na kredyt. W dodatku banki żądają poważnych gwarancji i wytwarzają atmosferę strachu podsycanego plotkami.

Co będzie, jeśli płatnik zawiedzie, lub nie zechce dobrowolnie płacić? W normalnych czasach sprawa poszłaby do sądu i wszystko byłoby w porządku: wyrok... komornik... gotówka...

Lecz tej genyzy braku zaufania, tego lęku przed niesumiennym płatnikiem należy szukać w obawie przed koniecznością zwrócenia się do sądu, a właściwie przed długotrwałym procesem; wszak terminy płatności zająłaby się wzajemnie, a w okresie ścisłego gotówkowego każda większa zwłoka wytrąca z równowagi plan finansowy i może nawet zrujnować przedsiębiorstwo.

Wiemy, że jeszcze przed kryzysem, z powodu przeciążenia pracą sędziów, tworzyły się w sądach zatory i na wymiar sprawiedliwości trzeba było dość długo czekać. Z nadejściem kryzysu stan rzeczy poprawie nie uległ, wyrósł natomiast postulat życia gospodarczego „przyspieszyć sprawy sądowe, wydobyć od dłużników należności“.

Niestety tego rodzaju postulat może być urzeczywistniony tylko wówczas, gdy jest jednolite prawodawstwo i odpowiednio rozbudowany aparat sądowy, któryby podołał potęgającemu się nawałowi pracy.

Aczkolwiek ujednostajnienie całego prawodawstwa cywilnego nie może być w krótkim czasie przeprowadzone, niemniej jednak należałoby znaleźć jakąś drogę wyjścia z powstałej sytuacji. Wprawdzie od r. 1933 zacznie u nas obowiązywać polska procedura cywilna, lecz nie ujednostajnia ona sprawy egzekucji sądowej, która jest dzisiaj prawdziwą bolączką, zwłaszcza jeżeli chodzi o ścia-

ganie należytości od dłużnika zamieszkałego w innej dzielnicy.

Stosunki nieraz tak się układają, że egzekucja staje się bezskuteczną i wówczas wierzyciel traci nie tylko swą należność, lecz dokłada jeszcze koszty sądowe i egzekucyjne.

Koszty zaś egzekucyjne są nieraz bardzo wysokie i komornicy potrafią żądać 60 zł zaliczki przy egzekwowaniu 30 zł należności, a poza tem sprawy zalegają u nich nieraz po dwa lata; na listy nie odpowiadają „bo nie są obowiązani, nie mają pieniędzy na korespondencję“ i t. d. Więc długa droga procesu staje się często bezskuteczna, gdyż miarodajną jest dobra wola komornika.

Sytuacja wytworzyła się aż nazbyt poważna, żeby można nad nią po-błażliwie przejść do porządku dziennego. To, czego nie zrobiono przez cały szereg lat, trzeba odrobić — bo wiem szkody są ogromne: kredyt zamiera, opinia zagranicy o Polsce nabiera specyficznych cech, i wymiar sprawiedliwości z powodu niedbalstwa, czy niedołęstwa komorników jako organów wykonawczych staje się fikcją.

Nie może być dwóch zdań, że aparat sądowy winien ulec śpiesznej rozbudowie, gdyż rozpatrywanie kilkudziesięciu a nieraz stu spraw dziennie przekracza siły najbardziej rutynowanego sędziego, który w dodatku jest źle płatny i przy pierwszej nadarzającej się sposobności porzuca swe stanowisko.

Mała jest nadzieja natychmiastowej rozbudowy sądownictwa, lecz należałoby zabrać się w możliwie krótkim czasie do ujednostajnienia przepisów o egzekucji.

Ponadto przepisy dla komorników winny być wyraźne i to jednolite dla całego obszaru państwa, żeby ogół ludności mógł orjentować się, czego ma prawo żądać od organów wykonawczych. Trzeba opracować jedną tabelę kosztów egzekucyjnych dla komorników zależnie od odległości miejsca zamieszkania dłużnika, oznaczyć tytułem kosztów procentowy dodatek od kwoty wyegzekwowanej i — co jest bardzo ważne — oznaczyć czasokres, w którym egzekucja musi być przeprowadzona, aby uniknąć tworzenia się zaległości.

Przeprowadzenie zatem reform w dziale egzekucji jest jednym z najważniejszych postulatów sfer gospodarczych.

Jerzy Milwicz.

Stan zasiewów w maju

Na podstawie sprawozdań korespondentów rolnych Główny Urząd Statystyczny podaje do wiadomości co następuje: pierwsza połowa maja była naogół ciepła, to też przeważająca część korespondentów stwierdza, że ilość ciepła i słońca była dostateczna dla wegetacji roślin. Natomiast pogorszeniu uległ stan wilgoci w roli, który połowa korespondentów ocenia, jako niedostateczny. Szczególniej brak wilgoci dawał się odczuwać w województwach centralnych i południowo - zachodnich.

Stan zasiewów pszenicy i żyta około 15 maja uległ bardzo nieznacznemu pogorszeniu i przedstawia się następująco: (stopień 5 oznacza stan wyborowy, 4 — dobry, 3 — średni, przeciętny, 2 — mierny, 1 — zły).

	15.5.	5.5.	15.4.	5.4.	15.3.	15.5.
	31 r.	30 r.	31 r.	30 r.	31 r.	30 r.
pszenica ozima	3,2	3,3	3,0	3,1	3,4	3,9
żyto ozime	2,8	2,9	2,9	3,2	3,4	3,7
jęczmień oz.	3,0	—	3,0	—	3,1	3,5
pszenica jara	3,2	—	—	—	—	3,5
żyto jare	2,8	—	—	—	—	3,4
jęczmień jary	3,2	—	—	—	—	3,4
owies	3,2	—	—	—	—	3,4

Według wiadomości telegraficznych, nadesłanych do Międzynarodowego Instytutu Rolnictwa w Rzymie, stan zasiewów w poszczególnych państwach przedstawiał się następująco:

Stany Zjednoczone A. P. (telegram z 20 maja). Stan pszenicy ozimej pozostaje dobry, pszenica jara odczuwa brak wilgoci.

Rumunia (teleg. z 11. 5.) Pomimo pewnych uszkodzeń, spowodowanych przymrozkami, stan zasiewów ozimych jest dobry. Roboty w polu zostały opóźnione o trzy tygodnie.

Węgry (teleg. z 18. 5.) Zawdzięczając sprzyjającym warunkom atmosferycznym, stan pszenicy polepszył się; żyto naogół jest dość rzadkie i mało rozrośnięte.

Jugosława (teleg. z 9. 5.) Stan zasiewów jest bardzo dobry.

Kanada (teleg. z 12. 5.) Zasiewy powstąpiły dobrze, lecz brak ciepła i wilgoci szkodzi ich dalszej wegetacji.

pomorskiego urzędy katastralne oraz oddział katastralny w Toruniu zostały jednocześnie podporządkowane Izbie skarbowej w Grudziądzu.

(k) Jeszcze w sprawie ogłoszeń spółek akcyjnych w „Monitorze“. Dyrekcja wydawnictw państwowych komunikuje, że w dążeniu do ułatwienia zarządom spółek akcyjnych stwierdzenia kompetencji członków zarządu, podpisujących listy załącznikowe przy składaniu ogłoszeń w „Monitorze Polskim“ — uznano za możliwe i wystarczające jako dowód prawny przyjmowanie, narówni z wyciągami z rejestru handlowego, jako też odpisami odnośnego ustępu rejestru — zaświadczeń właściwych izb przemysłowo-handlowych, stwierdzających, iż składający ogłoszenie uprawniony jest do podpisywania korespondencji i zarządzeń firmy. Jednocześnie przypomina się, że podpisy firmowe na listach załącznikowych, zazwyczaj nieczytelne, należy zaopatrywać w powtórzenie każdego nazwiska pismem maszynowym.

Zjazd przedstawicieli Izb przemysłowo-handlowych. W dniu 11 czerwca rb. odbędzie się w Warszawie zjazd przedstawicieli Izb przem.-handlowych z całej Polski. Będą to obrady komisji działającej na prawach zjazdu Izb. Tematem narad będzie sprawa znalezienia uproszczonych form, wymiaru i poboru podatku obrotowego od drobnych płatników, t. zw. ryczału.

(k) Z przemysłu szczecińskiego. W pierwszym kwartale b. r. nastąpiło ożywienie w przemyśle szczecińskim. Dodatnio na jego rozwój wpłynęło wprowadzenie cła wywozowego. Eksport z terenu lubińskiego, gdzie koncentruje się gros przemysłu, osiągnął w kwartale przeszło 60000 kg. przerobionej szczeni. Po wprowadzeniu standaryzacji towaru poprawia się jeszcze widoki eksportowe i towar polski otrzyma możliwość wyparcia z rynków towaru rosyjskiego. Podaż surowca jest dostateczna. Ceny na rynkach zagranicznych kształtowały się zniżkowo. (l)

Z ZAGRANICY

(z) Utworzenie banku agrarnego w Rumunii. Pod przewodnictwem ministra Manolescu odbyło się posiedzenie organizacyjne rumuńskiego Banku Agrarnego. Kapitał akcyjny nowej instytucji wynosi 690 milj. lei, z których banki krajowe pokryły zaledwie 40 milj. lei.

(z) Anstrjacka nowela do taryfy celnej. „Neue Freie Presse“ dowiaduje się, że prace nad piątą nowelą do taryfy celnej mają się na ukończeniu i że projekt noweli celnej będzie w bieżącym tygodniu przedłożony radzie narodowej Rząd zdecydował się zasadniczo do wprowadzenia cła na drzewo. Szczegółowe decyzje w tej sprawie nastąpią w dniach najbliższych. Zamiar zaprowadzenia nowych cła od benzyny, od węgla drzewnego i od mączki Thomasa został zaniechany. Natomiast utrzymane będą cła od nafty i od oleju gazowego.

KRONIKA GOSPODARCZA

PODATKI I OPŁATY

(p) Opodatkowanie produkcji i sprzedaży namiastków piwa. Donoszą nam z Warszawy: W ostatnich czasach ukazały się w handlu spożywczym ekstrakty pod różnymi nazwami jak Smakosz, Piwomel, Prosperite, Piwola, Jagolin itp. służące do wyrobu napoju, reklamowanego jako piwo domowe. Ponieważ analiza wykazała, że namiastki te stanowią rzeczywiście napój podobny do piwa, zdecydowało się min. skarbu na wniosek organizacji browarów na potraktowanie tychże pod względem podatkowym jako piwa. Wyszedł do Izby skarbowych okólnik, zalecający stosowanie kar, przewidzianych w ustawie o opodatkowaniu piwa (Dz. Ust. 60 z 1924 r. poz. 635) w wypadku, gdy producenci i sprzedawcy piwa domowego nie zgłaszają się do zarejestrowania i nie uiszczają właściwego podatku. (l)

(p) Amortyzacja beczek. Amortyzacja beczek przewozowych jest powodem licznych nieporozumień pomiędzy władzami podatkowymi i płatnikami podatku dochodowego. W Niemczech odliczają 20—33½ proc. podczas gdy niektóre nasze władze skarbowe dopuszczają tylko 10 proc., co jest zupełnie niewystarczające. Wobec tego występuje naczelna organizacja browarów na podstawie zebranych drogą ankiety materiałów do min. skarbu z wnioskiem o przyznanie wyższych norm tytułem dozwoleńczego odpisu na amortyzację. (l)

Z KRAJU

(k) S. A. „Ruch“. Dnia 30 maja odbyło się doroczne walne zgromadzenie S. A. „Ruch“. Otworzył obrady prezes rady p. G. Wolff, prosząc za przewodniczącego red. St. Krzywoszewskiego. Prezes zarządu, p. Tad. Tchorzewski, przedstawił sprawozdanie za ubiegły okres operacyjny. Wielka organizacja kolportażowa Tow. „Ruch“ jest dorobkiem wysiłków 12 lat zbiorowej pracy wydawców pism i książek, zrzeszonych w Towarzystwie „Ruch“ i posiada blisko 400 własnych placówek kolportażowych na

stacjach kolejowych i w uzdrowiskach oraz około 1000 hurtowych odbiorców w kraju i zagranicą. Rozwój hurtowni pism Tow. „Ruch“ zmusił władze spółki do rozszerzenia lokalu ekspedycji pism, powiększenia taboru samochodów oraz powiększenia i reorganizacji biura. W tym celu na wiosnę r. ub. nadbudowano III piętro nad istniejącym gmachem w Al. Jerozolimskiej 63 w Warszawie, a w lipcu już przeniesiono biuro wydziału kolportażowego do nowych czyszernych i odpowiednio urządzonych pomieszczeń. Tow. „Ruch“ przystąpiło do spółki, założonej przy poparciu władz rządowych do prowadzenia w Paryżu księgarni francusko-polskiej, ponadto zaś wzięło udział w międzynarodowej wystawie turystyczno-komunikacyjnej w Poznaniu w pawilonie ministerjum komunikacji. Zgromadzeni akcjonariusze, wydawcy najpoważniejszych pism i wydawcy książek, zapoznawszy się z bilansem oraz rachunkiem strat i zysków, a także protokołem komisji rewizyjnej, jednogłośnie uchwaliли absolutorjum dla rady i zarządu, poczem przyjęto szereg zmian statutu i dokonano wyborów uzupełniających. Skład rady jest następujący: pp. G. Wolff — prezes, St. Krzywoszewski i M. Nikiewicz — wiceprezesi, M. Dobija, L. F. Fryze, R. Jasielski, R. Leitgeber, A. Lewandowski, J. Mortkowicz, M. Ziemiński, F. Mrozowski, J. Chodak. Zarząd stanowią: pp. T. Tchorzewski — prezes, St. Godycki-Ćwirko — dyr. zarządzający, Z. Arct, dr. J. Gebethner. Komisja rewizyjna: pp. Wł. Buchner, K. Gubrynowicz, B. Jankowski, St. Jarkowski, dr. A. Slapa.

(k) Zmiana kompetencji Izby skarbowej w Poznaniu odnośnie do spraw katastralnych województwa pomorskiego. Rozporządzeniem ministra skarbu z dnia 2 maja 1931 r. (Dz. U. R. P. nr. 98 poz. 691) nastąpiło wyłączenie zakresu działania Izby skarbowej w Poznaniu spraw katastralnych z obszaru województwa pomorskiego i przekazanie działań z tem związanych Izbie skarbowej w Grudziądzu. Istniejące na obszarze województwa

WIADOMOŚCI POTOCZNE

Manifestacje katolickiego Poznania

Wielka procesja farna wypadła imponująco — Uczestniczyli w niej wielotysięczne rzesze wiernych

Tradycyjna, wielka procesja farna na Starym Rynku, odbyła się wczoraj przy udziale wielotysięcznych tłumów wiernych. Uczestnicy wielkiej procesji wypełnili Stary Rynek i całe przyległe bocznicę. Spadziste ulice Nowa i Franciszkańska, wypełnione były głową przy głowie na dalekiej przestrzeni. Do podniesienia uroczystego nastroju przyczyniło się piękne przybranie domów i składów. Ozdobienie gmachów i mieszkań wzorzystymi kobiercami i zielenią, nadawało całej dzielnicy szczególnego uroku. Pięknie przybrany w girlandy i zieleni był również prastary ratusz poznański. Z wieży powiewały sztandary o barwach narodowych, z balkonu wywieszono chorągiew miasta Poznania.

Przybyłego w towarzystwie ks. kanonika Rutkowskiego celebransa J. Em. ks. Kardynała-Prymasa zgromadzone tłumy powitały okrzykami „niech żyje!”

Procesja rozpoczęła się o godzinie 9-ej. Celebrans wyszedł w otoczeniu licznych duchowieństwa świeckiego i zakonnego, zakonów świeckich, bractw i stowarzyszeń kościelnych. Wojsko tworzyło szpaler, a straż honorową pełniło Bractwo Kurkowe pod komendą majora Bractwa p. Leona Türka. Licznie reprezentowane były organizacje, jak: Sokół męski i żeński, Harcerstwo, organizacje rzemieślnicze, robotnicze, bractwa kościelne i inne. Ogólną uwagę zwracały liczne rzesze dziewcząt w białych i jak corocznie bamberki w starodawnych swych strojach.

Za baldachimem postępowali przedstawiciele władz miejskich z p. wiceprezydentem dr. Kiedaczem i prezesem rady miejskiej p. inż. Hedingerem na czele. Licznie przybyły reprezentacje korpusu oficerskiego poznańskiego gar-

nizonu z swym dowódcą p. gen. Dzierżanowskim. Członkowie senatu uniwersyteckiego z J. M. rektorem dr. Kasznica kroczyli w procesji w łańcuchach uniwersyteckich jako oznakach swej władzy.

Wreszcie podążał zarząd Bractwa Kurkowego z prezesem Zjedn. Br. Kurkowych Rzplitej Polskiej p. Al. Ratajczakiem na czele, król kurkowy, fabrykant broni p. Tadeusz Jaruszewski, w otoczeniu rycerzy kurkowych pp.: Muszyńskiego i Molickiego.

Szczególniej należy podkreślić malowniczy wygląd korporacji akademickich, które przybyły w pełnych barwach.

Przy ołtarzach pełniła straż honorową kompania wojska pod bronią. Podczas procesji przygrywały dwie orkiestry wojskowe a hejnały z wieży ratuszowej przy ołtarzach odegrała orkiestra 15 pułku ułanów. Uroczyste śpiewy wykonał chór farny pod dyrekcją artysty opery p. Klichowskiego. Ewangelję przy ołtarzach śpiewali kolejno: ks. dr. Nowicki, ks. kanclerz Jedwabski, ks. prof. Lisoń i ks. szambelan dr. Taczak.

Po procesji, w kolegiacie farniej odbyło się nabożeństwo pontyfikalne, które odprawił w asyście licznych duchowieństwa J. E. ks. biskup Dymek. J. Em. ks. Kardynał-Prymas asystował z tromu przy wielkim ołtarzu. Towarzyszyli mu ks. ks. kanonicy Zborowski i Jęsiak. Podniósł kazanie wygłosił ks. prałat Józef Prądziński.

Podczas nabożeństwa asystowało duchowieństwo kolegiaty farniej z prałatem prepozytem ks. Stychłem na czele. W nawie głównej zajęli miejsca przedstawiciele władz cywilnych, wojskowych i uniwersyteckich. Pogoda dopisała w całej pełni. (k)

Sołacz przybrał w niedzielę odświętną szatę z okazji pierwszej procesji

Wczorajsza pierwsza procesja Bożego Ciała w Sołacz, zamieniła się w żywiołową manifestację uczuć katolickich i przywiązania do Kościoła. Cały Sołacz przybrał szatę odświętną — wszędzie pełno od zieleni i łopocących sztandarów papieskich oraz narodowych. Ze wszystkich stron miasta nadciągali wierni, by wziąć udział w pierwszej procesji nowej parafii św. Jana Vianney, gdzie proboszczem jest ks. H. Lewandowski.

Piękny kościół wypełniony był nabożnymi — reszta tłumów pozostała przed świątynią.

Uroczystą sumę odprawił ks. prob. Żuchowski z Winiar, kazanie wygłosił ks. Forecki. Następnie wyruszyła procesja prowadzona przez ks. radcę Putza w towarzystwie licznych duchowieństwa. Był to imponujący i malowniczy zarazem widok. Za baldachimem kroczyły wszystkie niemal stany. W pochodzie można było zauważyć przedstawicieli władz, uniwersytetu, wojskowości, ludzi nauki, przemysłowców, kupców, rzemieślników, robotników itd. Falę uczestników procesji zaledwie zdołano okiem objąć. Pierwszy ołtarz przy

Parku Sołackim powstał staraniem Matek Różańcowych, drugi ołtarz bardzo efektowny postawili pp. Szymański, trzeci ołtarz przy probostwie ufundowało obywatelstwo sołackie, wreszcie czwarty modernistyczny zrobiono przy willi pp. prof. Niklewskich. Ewangelję przy pierwszym ołtarzu śpiewał ks. Wośko z parafii Zmartwychwstania Pańskiego, przy drugim ks. prof. Michalski, przy trzecim ks. dyr. Jarosz i przy czwartym ks. prał. Rankowski.

Śpiewy religijne wykonał bardzo udatnie młody miejscowy chór parafjalny pod batutą p. Musiałkiewicza. Przygrywała orkiestra 7 Daku. Straż honorową przy baldachimie pełniło 42 sokołów w barwnych mundurach, wszystko starsi i wybitni obywatele. Przed nimi kroczyli II drużyna Wilków Morskich wraz z wileżatkami. Wspaniała procesja wkroczyła wreszcie do kościoła. Na wzniesionym dziedzińcu, gdzie były jeszcze tłumy wiernych, odprawił na tle naturalnej zieleni sołackiej mszę św. ks. E. Wołkowski, dyr. „Caritasu”. Na zakończenie wszyscy odśpiewali „Boże coś Polskę”. (z)

Tłumny udział wiernych w procesjach kościoła oo. Franciszkanów, na Winiarach i na Głównej

W niedzielę pod wieczór od godz. 18 odbyła się procesja z kościoła Ojców Franciszkanów. Procesja ta przeszła ul. Nową na Stary Rynek, idąc stroną południową, wschodnią, północną do ul. Franciszkańskiej. Udział wiernych był bardzo tłumny. Nad porządkiem czuwał Tow. Powstańców i Wojaków dzielnicy Śródmieścia. Celebrował proboszcz parafii św. Marcina ks. szambelan dr. Taczak.

Śpiewy wykonał Chór Seraficki pod dyrekcją p. Hermana.

Bardzo pięknie wypadła popołudniowa procesja w parafii winiarskiej. Uroczyste nieszpory odprawił ks. prob. parafii sołackiej H. Lewandowski, kazanie wygłosił ks. Szczesny. Po nabożeństwie wyruszyła procesja z kaplicy, celebrowana przez ks. radcę Binka. Procesja, w której wzięło liczny udział duchowieństwo, bractwa, towarzystwa, zorganizowane tłumy wiernych, przeszła pięknie dekorowanymi ulicami: Winiarską, św. Leonarda, Obornicką i Dobrego Pasterza.

Również i w Głównej przebieg procesji był b. podniosły.

Uroczyste nieszpory odprawił ks. prob. Kaja — kazanie wygłosił ks. dr. E. Nowicki. Po nieszporach wyruszyła z kościoła procesja, prowadzona przez ks. kan. Zborowskiego w towarzystwie duchowieństwa i straży honorowej, którą pełniło Bractwo Kurkowe. Prócz tłumów wiernych, udział w procesji brały wszelkie organizacje kościelne i świeckie. Główna z okazji procesji tonęła w powodzi zieleni, kwiatów, sztandarów o barwach papie-

skich i narodowych. Domy przybrane były w obrazy, figury i barwne kołnierze.

Ewangelję przy pierwszym ołtarzu (SS. Miłosierdzia) śpiewał ks. Borowicz, przy drugim, ks. dyr. Janicki, przy trzecim ks. Skóra i przy czwartym ks. prał. Mazurkiewicz.

Doskonale wywiązał się miejscowy chór pod kierunkiem dyr. Górnickiego. (z)

KALENDARZYK

Poniedziałek, 8 czerwca 1931

Słońce: wschód 3,32; — zachód 20,11; — długość dnia 16 godz. 39 min.

Księżyc: wchód 0,40; — zachód 11,36; — ostatnia kwadra.

Stan pogody według spostrzeżeń Stacji Meteorologicznej przy Uniw. Pozn.: Poniedziałek, godz. 7 rano: Temperatura powietrza umiarkowana plus 16 st. C., pochmurno, wiatr zachodni, ciśnienie atmosferyczne umiarkowane 748 mm. — W ubiegłej dobie temperatura najwyższa plus 20 st. C., najniższa plus 13 st. C.

Przewiednia pogody na wtorek: Pochmurno z przelotnymi opadami.

Stan wody w Warcie według notowań Inspekcji Dróg Wodnych w Poznaniu wczoraj plus 0,59; dziś plus 0,57.

Kal rzk.: Medard B.; jutro Prym i Felician Kal. słow.: Wyrzosiław; jutro Stawoj.

OSOBISTE

— **Z Uniwersytetu Poznańskiego.** — P. Prezydent Rzeczypospolitej postanowieniem z 12. 5. 1931 r. zamianował dr. Ludwikę z Dobrzyńskich Rybińską, docenta Uniwersytetu Poznańskiego, profesorem tytularnym na wydziale humanistycznym Uniw. Poznańskiego. — P. Minister W. R. i O. P. zatwierdził uchwały Rady wydziału lekarskiego, mocą których zostali habilitowani pp. dr. Karol Ziembicki jako docent historii medycyny, dr. Franciszek Raszeja jako docent ortopedji, dr. Jan Krotoski jako docent chirurgji, dr. Michał Cwirko Godycki jako docent antropologii.

ZEBRANIA, ZJAZDY

— **Posiedzenie Rady Miejskiej** odbędzie się w środę 10 bm. o godz. 18,30. Porządek obrad przewiduje m. in.: Wybór opiekunów społecznych; wybór rozjemców i ich zastępców; wybór 2 członków do komisji szacunkowej do oszacowań budowl podatkami budynkowymi, 1 członka do Deputacji Budownictwa Naziemnego, 2 płatnych członków Magistratu w miejsce ust. pp. r. Nowickiego i Podolki; uchwaleni emerytury i zapotrzążeń; uzupełnienie statutu normującego etat stanowisk służbowych dla pracowników miasta Poznania; obniżenie podatku od kinematografów; zatwierdzenie taryfy opłat Miejskiego Urzędu Pomiarów za czynności miernicze; ustanowienie norm jednostkowych dla pobierania opłat za zwózki śmieci na rok 1931/32; uchwalenie dodatkowych kredytów na budowę sierocinca, dodatkowych kredytów na rok 1930/31 we wydatkach nadzwyczajnych a) budowy hotelu Polonia i b) Palmiarni; sprawa „Aero”; zatwierdzenie planu linii wytycznych części Jeżyc i Dębca; zmianę linii wytycznych ul. Starołęckiej i wymianę gruntów z parafją św. Jana.

— **Wielki wiec protestacyjny** Rady Okręgowej Centralnej Organizacji Związków Zawodowych Pracowników Umysłowych, przeciwko obniżaniu uposażeń odbędzie się we wtorek dnia 16 czerwca br. o godz. 20 w wielkiej sali Domu Rzemieślniczego, ul. Fr. Ratajczaka 21. Referat główny wygłosi znany działacz społeczny p. Gacki z Warszawy. W wiecu wezmą udział wszystkie organizacje pracowników umysłowych istniejące na terenie Wielkopolski.

ZYCIE SOKOLE

— **Żeńskie Tow. gimn. „Sokół” XIII (Wilda).** Zebranie plenarne odbędzie się 10 bm. o godz. 20 w lokalu drh. Zawadzkiej, G. Wilda 75.

— **Tow. gimn. „Sokół” Poznań II, Jeżyc.** Zebranie plenarne odbędzie się we wtorek 9 bm. o godz. 20 w lokalu Jaszka, ul. Kraszewskiego 16

KOMUNIKATY RÓŻNE

— **Komitet L. O. P. P. Miasta Poznania** podaje do wiadomości, że akademicka korporacja „Icaria”, popierająca rozwój silnego lotnictwa polskiego, najważniejszej siły obronnej państwa, podjęła się łaskawie z okazji „Tygodnia L. O. P. P.” bezinteresownie zbiórki funduszy na rzecz Ligi Obrony Powietrznej i Przeciwgazowej. Mając w programie swoim jako główne zadanie i cel istnienia wykonanie podstawowego obowiązku narodowego propagandy i rozwoju lotnictwa, korporacja „Icaria” upoważniona została przez komitet L. O. P. P. Miasta Poznania do przeprowadzenia tej zbiórki domowej. — Znajac wybitne poczucie patriotyczne obywateli m. Poznania i jego ofiarność, nie wątpimy, że akcja zbiórki, podjęta bezinteresownie przez młodzież akademicką, znajdzie jak najprzychylniejsze poparcie materialne i że każdy obywatel w grani-

Kobiety w ciąży muszą się starać o usunięcie każdego zaparcia stolca przez używanie naturalnej wody gorzkiej „Franciszka-Józefa”.
nw 11 101

cach swej możliwości dołoży swój grosz na rzecz L. O. P. P. Komitet prosi nietylko o jak najgorętsze poparcie „Tygodnia L. O. P. P.”, lecz równocześnie tych, którzy nie mogą poprzez materialnie rozwoju polskiego lotnictwa w związku z krytycznym swoim położeniem gospodarzem — o nieutrudnianie młodzieży akademickiej wykonywanego bezinteresownie obowiązku patriotycznego.

— **Powiatowy Zarząd Drogowy w Poznaniu** przystępuje do uruchomienia robot około budowy drogi powiatowej Poznań-Buk w odcinku Poznań-Wysogotowo i nadmieniamy, że z dniem 10 bm. zostanie zamknięta aż do odwołania wzmiankowany odcinek dla komunikacji kolejowej. Droga objazdowa wyznacza się z Poznania (ul. Dąbrowskiego) przez Ławicę, Krzyżowniki do Wysogotowa.

KRONIKA MIEJSCOWA

— **Zgon śp. Franciszka Kordzińskiego.** Do wiadomości naszej o nagłej śmierci właściciela składu papieru i zabawek przy św. Marcina 2, zakradła się pomysłka. Zamiast Franciszek Szymański ma być Franciszek Kordziński. Liczący 61 lat śp. Franciszek Kordziński zmarł nagle na udar serca. Na krótko przed zasnieniem obsłużył jeszcze pewnego klienta, a po jego wyjściu usiadł na taborecie, by odpocząć i zasnąć. Przywołany lekarz p. dr. Pomorski, jak również lekarz pogotowia ratunkowego stwierdzili już tylko śmierć. (k)

— **Urlopu do okresu wypowiedzenia włączać nie wolno.** Zarząd Główny Zw. Zaw. Pracowników Bankowych w Warszawie, jednej z najczęściej obecnie ruchliwych organizacji zawodowych pracowników umysłowych na terenie Polski, przeprowadził na drodze sądowej z pełnym powodzeniem sprawę o niesłuszne wliczenie okresu urlopowego do 3-miesięcznego wypowiedzenia. Ze względu na to, że orzeczenie tej sprawy miało stanowić iurisprudencję, na której opierać się będą przyszłe wyroki sądów pracy, dołożył Zarząd Związku wszelkich starań, aby narzeczona kwestja te, wywołująca często konflikty, raz postawić jasno. Sąd Najwyższy (akta I. C. 188/31) orzeczeniem z dnia 7 maja 1931 r. stwierdził wyraźnie, że do 3-miesięcznego wypowiedzenia nie wolno wliczać okresu urlopowego, a jeśli się go wliczyło, należy o jeden miesiąc przedłużyć platny okres wypowiedzenia. Wobec tego zwraca się Zarząd Związku Pracowników Bankowych w Poznaniu do wszystkich poszkodowanych w ten sposób członków o niezwłoczne złożenie odpowiednich wniosków w sekretarjacie Związku, Al. Marcinkowskiego 24 (dom ogrodowy) codziennie między godz. 16—21. — Dalsze przeprowadzenie sprawy zostanie powierzone Syndykowi Prawnemu Związku Pracowników Bankowych w Poznaniu. (z)

— **Otwarcie cukierni na Osiedlu W.** budującym się Osiedlu za Bramą Warszawską dokonał w tych dniach ks. Leon Czwojdzinski przy ul. Powidzkiej poświęcenia cukierni „Osiedlanka”. Nowej placówce „Szczęść Boże”.

— **Z targu.** Dnia 8 b. m. na placu Sapiężyńskim płacono za nabiał: 1 kg. masła wiejskiego 3,40—4,00 zł; masła mleczarskiego 4,40—4,80 zł; twarogu 0,80—1,20 zł; mendel jaj 1,50—1,60 zł; litr śmietany 1,60—2,00 zł; litr mleka pełnego 28—30 gr; za mięso: 1 kg. słoniny świeżej 2,00 do 2,20 zł; słoniny wędzonej 2,40—2,80 zł; wieprzowiny 1,80—2,00 zł; wołowiny 1,60 do 2,30 zł; cielęciny 1,20—2,80 zł; skopowiny 2,00—2,60 zł; koziny 1,40—1,60 zł; smalcu 2,00—2,60 zł; za drób: 1 para kurcząt 3,00—4,50 złotych; kura 3,50 do 6,00 zł; perlica 3,00—4,00 zł; kaczka 4,00 do 6,00 zł; gęś 8,00—11,00 zł; para gołębi 1,80—2,00 zł; królik 3—4 zł; indyk 8,00 do 10 zł; za ryby: 1 kg. karpia 3,60—4,60 zł; lina 2,80—3,20 zł; okonia 2,00—2,40 zł; karasia 2,30—3 zł; białych ryb 1,00—2,00 zł; 1 kg. węgorza 3,20—4,00 zł; 1 kg. sumu 4,00 zł; 1 kg. szczupaka 3,60—4,40 zł. Za ryby śnięte płacono 60—80 gr mniej. Płacono za jarzyny: 1 kg. ziemniaków 10—12 groszy; 50 kilogramów złotych 4,50 do 5,00 zł; 1 kg. marchwi 60 gr; buraków 20—30 gr; cebuli 0,70—1,00 zł; szpinaku 60—70 gr; jarmużu 40—50 gr; pietruszki 1,60—2,00 zł; bobu 1,20 złotych; pietruszki rzodkiewki 10—15 gr; główka zielonej sałaty 10—20 gr. Za owoce: 1 kg. jabłek 1,80—3,60 zł; rabarberu 20—30 gr; wiązka młodej kalarepy 30 gr; jeden ogórek 0,80—1,20 zł; 1 kg. szparagów 0,50—1,20 zł; 1 kalafior 0,30—1,20 zł; wiązka młodej marchewki 20—40 gr; 1 kg. agrestu 0,80 do 1,20 zł; czereśni 2,00 zł. Ceny bez zmian. (hu).

KRONIKA WYPADKÓW

— **„Obrona Jasnej Góry”** Podczas niedzielnego popołudniowego przedstawienia widowiska historycznego na boisku Sokoła pod tytułem „Obrona Jasnej Góry”, z powodu nieuwagi wydarzył się przykry wypadek. Jeden z jeźdźców, szeregowiec 7 pułku strzelców konnych Zawadzki, uległ poranieniu na głowie, a dwa konie zostały zabite. Jak się dowiadujemy stan Zawadzkiego

nie jest ciężki. — Poturbowani szeregowcy 7 pułku strzelców Ludwika Andrzejewski i Adolf Bentkowski już w najbliższych dniach będą zdolni do służby. Wczorajsze wieczorne przedstawienie odbyło się bez wypadków przy olbrzymiej frekwencji publiczności. W dniu dzisiejszym przewidziane są jeszcze dwa przedstawienia Jasnej Góry dla młodzieży i wojska o godz. 17 i o godz. 20. Bilety sprzedawane będą przy kasach. (k)

— **Samobójstwo komornika sądowego.** W nocy na niedzielę zaczął się gazem komornik sądowy 33-letni Hieronim Prusimski, mieszkający przy ul. Bydgoskiej 2. Zamknął się on w swym mieszkaniu i pootwierał kurki gazowe w zamiarze zaczadzenia się. Gdy go znaleziono był już bez życia, a wszelkie zabiegi ratownicze okazały się bezskuteczne. Przyczyna rozpaczyliwego kroku jest narazie nieznana. (k)

— **Podczas przetokowania zderzyli się pod Mostem Dworcowym dwa parowozy.** Oba zostały uszkodzone. (k)

— **Samobójstwo młodej mężatki.** W Łasku (pow. poznański) otrulią się 22-letnia Katarzyna Stachowiakowa. Powodu rozpaczyliwego kroku nie ustalono. (k)

— **Podczas pławienia koni w stawie w Chłudowie utonął 19-letni Piotr Trąba,** pracujący u mistrza rzeźnickiego Wincenego Gruszki. Z wody wydobyto już tylko zwłoki. (k)

— **Podczas przejażdżki z motocyklu,** kierowanego przez p. Jakóba Fraysa (ul. Dąbrowskiego 54) spadła na jezdnię p. Janina Ratajczakówna (Nad Wierzbakiem nr. 4-5). Z powodu dotkliwych pokaleczeń p. Ratajczakównę opatrzyło pogotowie ratunkowe. (z)

— **Usiłował popełnić samobójstwo.** Zamieszkały przy ul. Śniadeckich 15 Jan Marciński skoczył do Warty z mostu w Starołęce w zamiarze samobójczym. Wyratowano go w porę i przywieziono do domu jego rodziców. (k)

— **Cyklista najechał na auto.** Zamieszkały przy ul. Marsz. Focha 25 p. Franciszek Trojanek doniósł policji, że na samochód jego najechał Stanisław Pordo (Chwaliszewo 58-59). P. Pordo odniósł cięższe obrażenia, jednak musiało interwenjować pogotowie lekarskie. Rower został uszkodzony. (k)

— **Wypadek przy pracy.** Wypadkowy przy pracy uległ mieszkaniec Wir 33-letni Stanisław Sawczyk, zatrudniony w cegielni p. Suwalskiego w Żabikowie. Nie spostrzegł on zbliżającego się wagoniku z gliną, który przyniósł Sawczykowi nogę do szyn. Pierwszej pomocy lekarskiej udzielił pokaleczonemu p. dr. Dietrich z Żabikowa. Wobec niebezpiecznego stanu przewiózło Pogotowie Lekarskie (tel. 55-55) p. Sawczyka do lecznicy miejskiej. (k)

— **Tramwaj najechał na wóz z piwem.** Przy zbiegu ulic Dolnej i Górnej Wildy, między godziną 17—18 tramwaj najechał na wóz rozdawni piw p. Grzeszkowiaka. Powożący kołmi Józef Gronowski uległ podczas zderzenia poważniejszemu wypadkowi, odnosząc kilka ran na głowie, tak że musiało go opatrzyć Pogotowie Lekarskie (tel. 55-55). (k)

— **Pożary z nieostrością.** W Inowrocławiu przy ul. Cmentarnej 8 powstał w mieszkaniu p. Walentego Jankowskiego ogień. Zona p. Jankowskiego pozostawiając ogień w żelaznym piecyku udała się do magistratu po wsparcie. Podczas jej nieobecności kilka żarzących się węgli wypadło na podłogę zapalając wióry, a następnie urządzenie domowe, które doszczętnie spłonęło. Również spaliło się mieszkanie sąsiada p. Józefa Muszyńskiego. Jankowski ponosi bardzo dotkliwą stratę, gdyż nie był ubezpieczony, natomiast szkody u Muszyńskiego pokrywa ubezpieczenie.

Dochodzenia prowadzone w sprawie pożaru u rolnika Wincenego Paszkego w Wasowie w pow. nowotomyskim ustaliły, że ogień powstał przez nieostrość dzieci pogorzała, a mianowicie 12-letniej córki Marty. Odchodząca do pracy żona Paszkego — Marja poleciła córkom Marcie i 9-letniej Stanisławie upalenie żyta na kawę. Rozprażone żyto wyniosły dzieci w nieszczelnej misce na słomiany dach przybudówki stodoły i następnie udały się w pole. Od spalonego żyta zajęły się budynki. Nieostrożna dziewczynka, która nieopatrznie zapaliła zabudowanie swych rodziców, zeznała, że rozżarzone żyto było tak gorące, iż nie mogła utrzymać naczynia z ziarnem w rękach. Obawiając się jednak by kury palonego żyta nie zjadły, postawiła ziarno na dachu stodoły powodując pożar. (k)

KRONIKA POLICYJNA

— **Czyj rewolwer?** W komisariacie II policji znajduje się rewolwer systemu hiszpańskiego z literą N. bez numeru. Broni tę odebrano podejrzanemu osobnikowi. (z)

— **Podjęzany sublokator.** P. Adela Wolfowa przy ul. Fr. Ratajczaka 29 zamierzała odnająć pokój. W tych dniach zgłosił się nieznanemu mężczyzna i przez chwilę rozmawiał w sprawie odnajęcia mieszkania. Był jednak niezdeterminowany, a gdy po pewnym czasie wyszedł, p. Wolfowa zauważyła brak złotego zegarka wartości 300 zł. (z)

— **Wielka kradzież z włamaniem** popełniono w mieszkaniu p. Marji Górskiej przy ul. Podgórznej 2. Niewyśledzeni do tychczas złoczyńcy zrabowali 90 dolarów i 250 zł gotówki, 3 zegarki oraz większą ilość odzieży męskiej i damskiej łącznej wartości 6 tys. zł. — Przy ul. Półwiejskiej 26a włamano się do mieszkania p. Marji Kasprzakówny i zrabowano odzież, bieliznę oraz biżuterię wartości 3 tys. zł. —

Porwano rower p. Stanisławowi Tasiołowi (Al. Szelałowska 24), p. Andrzejowi Paciorkowskiemu z pierwszego pułku czołgów przy ul. Ułańskiej. Paciorkowski pozostawił rower przez chwilę na ulicy Wielkiej. — Plutonowemu 7 p. strzelców konnych Fel. Błaszakowi skradziono rower marki „Grabyn”. Włamano się do mieszkania p. Antoniego Koniecznego (Rzepeckiego 21) i zabrano odzież, noże oraz widelce wartości 300 zł. — Na Piekarach 19 nieznanymi włamywaczami skradli z mieszkania p. Katarzyny Witkówny bieliznę i odzież wartości 900 zł. — Przy Dąbrowskiego 33 z mieszkania p. Aleksandra Karlińskiego skradziono ubranie smokinowe, a mieszkającemu tam p. Tomaszowi Wojtkowiakowi zabrano 2 ubrania i budzik. (z)

KRONIKA SĄDOWA

— **Chciał udawać księdza.** Niemierne zdziwienie ogarnęło kościelnego z parafji świętomarcjńskiej p. Dolatkowskiego gdy zauważył w kościele mężczyznę — jak się później okazało — stolarza Franciszka Hübnera mającego na sobie tylko spodnie i koszulę. P. Dolatkowski sądził, że to człowiek umysłowo chory i dla tego spowodował przetransportowanie go do komisariatu policyjnego. Przy rewizji znaleziono przy Hübnerze drobne przedmioty, świecę i dzwonek. W śledztwie zeznał, że przedmioty te otrzymał od kilku młodych ludzi w tym celu, aby występował jako kapłan. Hübnera oddano prokuraturze. W konsekwencji odbyła się przeciwko niemu rozprawa, lecz wobec braku świadków, sąd nie mógł ustalić pozytywnej winy a przyjął tylko za udowodnione, że dopuścił się on paserstwa i skazał go na 7 dni więzienia, które już odsiedział w śledztwie. Następnie przetransportowano go do Bojanowa, gdzie mieści się odpowiedni dom dla bezdomnych. (z)

JARMARKI

— **Sulmierzyce.** Jarmark kramny i na konie odbędzie się 10 bm. Spęd zwierząt racicowych wzbroniony.

Z WIELKOPOLSKI

— **Gniezno.** (Tydzień propagandy szkolnictwa zawodowego.) Tutejsze Stowarzyszenie Nauczycieli Szkół Zawodowych urządziło w ub. niedzielę w auli szkoły handlowo-przemysłowej akademję, celem zaznajomienia społeczeństwa z zadaniem szkół zawodowych. Zagaił ją p. dyr. Fischer, witając m. in. J. E. ks. biskupa Laubitza i ks. infułata Krzeszkiewicza. Z wielkim zainteresowaniem wysłuchano piękne przemówienie ks. biskupa Laubitza, który uzasadnił konieczność propagandy szkolnictwa zawodowego. Artystycznym uzupełnieniem akademji był występ chóru szkoły wydziałowej oraz orkiestry gimnazjalnej.

— (Roczne walne zebranie Tow. Kupców.) W ubiegły wtorek odbyło się roczne walne zebranie Towarzystwa Kupców w Gnieźnie. Zebranie zgaśli prezes, pan Zygmunt Migdalek. Po sprawozdaniu z działalności ubiegłego roku, prezes pan Migdalek zdał krótki pogląd na warunki, w jakich organizacja pracuje. W roku sprawozdawczym Tow. liczyło 93 członków. Sprawy finansowe referował skarbnik p. Bolesław Różakowski. Dochód wyniósł 3577,30 zł, rozchód 3114,40 zł, saldo pozostałe w kwocie 462,90 zł. Stan kasowy per. 1. 1. 31. wyniósł 2191,99 zł. — W miejsce p. Anderscha do Rady Tow. wybrano p. Elantkowskiego. Referat wygłosił wicedyrektor Zw. Tow. Kupieckich w Poznaniu p. Poszwiński. Przebieg zjazdu delegatów w Poznaniu referował p. Edmund Holka.

— (Z Bractwa Kurkowego.) Bractwo Kurkowe w Gnieźnie zakończyło w ubiegłą niedzielę strzelanie o godność króla kurkowego. Królem proklamowano p. Kazimierza Graneckiego, I rycerzem p. Szczepana Gawalkiewicza i II rycerzem p. Zygmunta Nakulskiego. Pierwszą premję do tarczy premjowej uzyskał p. Leon Ptschody, do tarczy orderowej p. Orłowski z Woli Skoneckiej. (br.)

Z POMORZA

— **Kościelna.** (Egzamin maturalny.) W tutejszym gimnazjum otrzymali świadectwo dojrzałości: Białczyk Władysław, Bruski Józef, Bukowski Andrzej, Chmurzyński Ignacy, Dunajski Piotr, Dykier Ambroży, Hintz Fr., Kempński Alfons, Kiedrowski Piotr, Krauze Józef, Kropidowski Alfons, Laska Stanisław, Lipiński Fr., Roznerski Antoni, Szul Jan, Tatera Piotr i Wardyn Jan. (z.)

KSIĘGI STANU CYWILNEGO

Zgony:
Dnia 5 b. m.: Maciej Maciejczyk, kował 80 lat. Jadwiga Kantorska z b. Kaus, wdowa 73 l. Teodor Raenz, kupiec 57 l. Marja Postulszna 1 dr. 14 godz. Jerzy Zieliński, bez zaw. 19 l. Marek Roman Grabianowski 3 mies. 14 dn. Jan Oborski, inwalida 55 l. Marja Milobocka, z d. nieznaną 62 l. Małgorzata Chmielewska z d. Lewandowska 87 l. Jan Kalinowski, pom. gastr. 36 l. Marjanna Samolińska z d. Wagnierówna 24 l. Halina Bączykówna, 3 m. 11 dni. Jan Sulcowski, górnik, 69 l.
Dnia 6 bm.: Urszula Przysiecka 1 mies. Franciszka Keimer, rob. 24 l. Jadwiga Wachowiak 14 dni. Józef Frankowski 2 l. Urszula Pracowita 9 l., 1 m., 5 dni. Antonina Kaczmarkowa z d. Fabisiówna 74 l. Tadeusz Boćniański, urzęd. komun. 43 l. Janina Majówna 7 godz.

RADJO

Programy radijoniczne

Wtorek, dnia 9 czerwca 1931 r.

Poznań (335 m) godz. 7.00 gimnastyka poranna; godz. 7.15 gazeta poranna; godz. 13.05 koncert gramofonowy; godz. 14.00 komunikaty; godz. 17.00 „Młodość na antenie” (wygadanka akademicka); godz. 17.30 lekcja języka włoskiego; godz. 18.00 popularny koncert symfoniczny (transmisja z Warszawy); godz. 19.00 „Nowoczesne prądy w sztuce”; godz. 19.20 dodatek prawniczy; godz. 19.30 kurs elem. jęz. franc.; godz. 19.50 „Dama Pikowa” — opera Czajkowskiego (transmisja z Teatru Wielkiego w Warszawie); po transmisji — sygnał czasu, komunikaty, następnie muzyka taneczna z cukierni „Polonia”.

Warszawa (1412 m) godz. 12.10 muzyka gramofonowa; godz. 15.45 „Chwilka lotnicza”; godz. 16.00 muzyka gramofonowa; godzina 16.47 komunikat Centr. Biura Hydrograficznego dla żeglugi i rybaków; godzina 16.50 „Idźcie do szkół zawodowych”; godz. 17.15 muzyka gramofonowa; godz. 17.35 „Grzyby owadobójcze”; godz. 18.00 popularny koncert symfoniczny; godz. 20.15 koncert wieczorny; godz. 22.00 feljton „Uroczę miasto Sewilla”; godz. 22.30 muzyka lekka i taneczna.

Programy zagraniczne. Koenigswoesterhausen (1635 m) 12.30 i 14.00 gramofon, 16.30 koncert, 20.30 koncert symfoniczny, 21.15 słuchowisko; **Budapeszt (550 m) 20.10** wesoły wieczór; **Wiedeń (516 m) 20.10** koncert wokalny, 21.00 muzyka lekka; **Medjolan (501 m) 21.00** koncert symfoniczny; **Rzym (441 m) 20.40** koncert kameralny.

„Ogniem i mieczem”

We wtorek o godz. 18.00 (w miejsce koncertu z Warszawy) odegra w Radjo Poznańskim zespół artystów Teatru Popularnego, słuchowisko dla młodzieży p. t. „Ogniem i mieczem” inscenizowane przez J. Popławskiego, według powieści Sienkiewicza „Ogniem i mieczem”.

RUCH W TOWARZYSTWACH

— **Tow. Ornithologiczne.** Zebranie plenarne odbędzie się dziś o godz. 20 w sali Włkp Izby Rolniczej, ul. Mickiewicza 33.

— **Koło Śpiew. im. Bol. Dembińskiego.** Zebranie plenarne odbędzie się 8 bm. o godzinie 20 u p. Wróblewicz, Chwaliszewo nr. 68.

— **Cech Krawiectwa Damskiego.** Zebranie plenarne odbędzie się 9 b m o godzinie 20 w Spółdzielni przy ul. R. Szymańskiego 10. Na porządku obrad referat o „Kasie Emerytalnej dla Rzemiosła”.

— **Tow. Młodych Przemysłowców (Wydział Fryzjerów).** Zebranie wydziału odbędzie się 9 bm. o godz. 20 w szkole dla fryzjerów Dom Rzemieślniczy I ptr., sala 27.

— **Tow. Przemysłowców św. Łazarz.** Zebranie miesięczne odbędzie się 9 bm. o godz. 20 w sali pani Bohnowej ul. Marsz. Focha.

— **Tow. Uczniów Handlowych** sekcja Związku Pracowników Kupieckich w Poznaniu. Specjalne zebranie, na którym omówicne będą szczegóły wycieczki po Kujawach odbędzie się 9 bm. o godz. 20 w „Ognisku”.

— **Poznański Klub Wioślarek.** Zebranie plenarne odbędzie się 10 bm. o godz. 19.30 w cukierni „Warszawianka”, Al. Marcinkowskiego.

— **Ognisko Polek.** Zebranie plenarne odbędzie się w środę, 10 bm. na sali Stowarzyszenia Techników.

— **Tow. „Jedność” pod wezwaniem św. Stanisława.** Zebranie plenarne odbędzie się 10 bm. o godz. 18.30 na sali p. Jarockiej, ul. Masztalarska 8.

— **Tow. Czeladzi Kołodziejskiej.** Plenarne zebranie odbędzie się 11 bm. o godzinie 19.30 w Domu Rzemieślniczym.

— **Stow. b. Czwartaków (58 p. p.) Koło Poznań.** Walne zebranie odbędzie się 13 bm. o godz. 20 w kasynie podoficerskiej 58 p. p.

Składki i pokwitowania

Na pomnik Serca Jezusowego: H. G. za wysłuchanie z prośbą o dalsze łaski 10 zł; M. P., Poznań z prośbą o dalszy wynik w pewnej sprawie 3 zł; M. Szperlingowa z podziękowaniem za otrzymaną łaskę z prośbą o dalsze bigosławieństwo 2 zł; Radziszewska 5 zł; Budnikowska, Oborniki z podziękowaniem za otrzymane łaskę z prośbą o posadę dla syna 2 zł; Janina Żuromska 5 zł; Irena Urbanowicz 20 zł; Dr. H. K. 20 zł; K. S. z prośbą o zdanie egzaminów przez córkę 5 zł; Nowackiewiczowa 5 zł; Anna Stachowska 10 zł; Mieczysława Krokowska z podziękowaniem za otrzymaną łaskę 3 zł; Władysław Lissowski 10 zł; K. R. z prośbą o biog. 2 zł; A. Ratajczak 10 zł; Emilia Baranowska, Kiszewo z podziękowaniem za otrzymane łaski z prośbą o dalsze 5 zł; M. J. z prośbą o szczęśliwy powrót i o zajęcie dla brata 3 zł; Ignacy Januszczak, (Grobla 9) 5 zł; Faustyna Smolibowska na cześć i chwalebę 5 zł; Marja Ratajczakówna z prośbą o zdrowie 2 zł; H. R. z gorącą prośbą do Najśw. Serca Jezusowego za syna o zdanie egzaminu 100 zł; Z. O. Poznań z podziękowaniem za łaskę z prośbą o opiekę 20 zł; Gruszczyński 12 zł; Drowa Woydowa, Toruń za niast wieńca na trumnie śp. Heni Thomasówny 10 zł, razem z poprzednio pokwitowanymi 846 zł.

Dla prof. Kosickiego: Aniela Koeleńrówna ku uczczeniu pamięci Izabeli Chorzewskiej 15 zł.

Na chleb św. Antoniego: Z. Wiz. z podziękowaniem za otrzymane łaski z prośbą o dalsze 5 zł, razem z poprzednio pokwitowanymi 99 zł.

TEATRY

— **Z Teatru Wielkiego.** Dziś i we wtorek ciesząca się wielkim powodzeniem „Księżna Cyrkówka” z pp. Tylewską, Grey, Raczkowskim, Warchalewskim i Bratkiewiczem i Sendeckim jako królami humoru. Szerokie pole do popisu ma zespół baletowy w układzie p. Ciesielskiego z Jedyńską i Ciesielskim na czele. Przepiękna wystawa projektu p. Dołyckiego, dyryguje p. Latoszewski.

— **Mieczysław Pierkiewicz w operze.** Ulubieniec publiczności poznańskiej, znakomity tenor Mieczysław Perkowski po sukcesach na scenach włoskich wystąpi gościnnie w Teatrze Wielkim w czwartek 11 b. m. w operze „Halevy’ego „Zydówka”

— **Z Teatru Polskiego.** W poniedziałek i we wtorek pogodna, świeża, pełna niefrasobliwej wesołości komedyjka węgierska „Bez posagu ożenić się nie mogę”. Publiczność doskonale się bawi na tem miłym widowisku, oklaskując gorąco sztukę i wybornych ich wykonawców z pp.: Sarnecką, Zarebińską, Godlewskim, Czajkowskim, Noskowskim, Tyłczyńskim, Biesiadeckim, Kwiatkowskim, Piotrowskim i Przyszańskim w rolach głównych. W środę po raz ostatni „Zdobycie twierdzy”. — W próbach arcyciekawa nowość repertuarowa, niegrana dotąd na żadnej scenie komedia stylowa Macieja Wierzbńskiego „Kajzer”.

— **Z Teatru Nowego.** W poniedziałek oraz w dni następane wesoła i miła komedia Molnara „Dobra wróżka”, której zajmująca fabuła, subtelny humor i dowcip, oraz fenomenalne sytuacje podbijają z miejsca publiczność, wywołując huragan śmiechu na widowni. — Znakomita obsada z p. Cieszkowską na czele oraz pp. Winiarzoną, Górowskim i Kademem w wymienionych rolach charakterystycznych przyczynia się do sukcesu tej światowej sławą cieszącej się sztuki, przyjmowanej gorąco przez poznańską publiczność teatralną.

ŚWIAT W ZIELENI

Dzisiaj, t. j. w poniedziałek, dnia 8-go czerwca r. b., rewja w kinie „Metropolis” występuje z nową i oryginalną premjera p. t.

„ŚWIAT W ZIELENI”

Udział w niej biorą artyści scen polskich, jak: **Stefan Korab-Laskowski**, znakomity wodewilista i komik Teatru Miejskiego w Bydgoszczy, który — występując zaledwie od kilku dni — stał się już 100%-ym ulubieńcem Publiczności; jego rywal — niezrównany konferencjer i humorysta **Władysław Ilicewicz**; uroczą tancerka i pieśniarka w jednej osobie **Marja Żerańska**; solista baletu Djagilewa w Paryżu **Paweł Dobiecki** i utalentowana pieśniarka **Janina Żarnowiecka**. Wszyscy ci wykonawcy ukażą się w nowym niewydzianym dotąd w Poznaniu, a częściowo i w Polsce, repertuarze.

Aktualne piosenki i skecze, monologi i tańce stanowią bogaty program naprawdę melodyjnej, naprawdę oryginalnej i naprawdę aktualnej rewji p. t.

„ŚWIAT W ZIELENI”

Orkiestra pod batutą kapelmistrza **T. Kwiatkowskiego**. Dekoracje art. mal. **H. Smuczynskiego**. Seanse (tylko 2) o godzinie 7-mej i 9-tej. — w 29 669

Teatr Wielki

DZIS — „Księżna cyrkówka”. Wtorek, 9. 6. „Księżna cyrkówka”. Środa, 10. 6. — „Miljony Arlekina” i „II. Rapsodia Liszta” w Parku Wilsona, w razie niepogody w Teatrze Wielkim. Czwartek, 11. 6. „Zydówka” — występ gościnnie Miecz. Perkowicza. Piątek 12. 6. „Cyganeria”. Sobota 13. 6. „Halka” w Parku Wilsona, w razie niepogody w Teatrze. Niedziela, 14. 6. „Rigoletto”, występ gośc. Perkowicza. **Poniedziałek, 15. 6. „Pan Twardowski”, balet.** Początek o godz. 8 wieczorem. **Przedsprzedaż biletów w Teatrze Polskim od godz. 10—17.** Ceny biletów od 75 groszy.

Teatr Polski

DZIS — „Bez posagu ożenić się nie mogę”. Wtorek, 9. 6. „Bez posagu ożenić się nie mogę”. Środa, 10. 6. „Zdobycie Twierdzy”. Czwartek, 11. 6. „Bez posagu ożenić się nie mogę”. Piątek, 12. 6. „Bez posagu ożenić się nie mogę”. Sobota, 13. 6. „Bez posagu ożenić się nie mogę”. Niedziela, 14. 6. „Bez posagu ożenić się nie mogę”. **Poniedziałek, 15. 6. „Zdobycie Twierdzy”.** Początek o godzinie 8 wieczorem.

Teatr Nowy

DZIS — „Dobra wróżka”. Wtorek, 9. 6. „Dobra wróżka”. Środa 10. 6. „Dobra wróżka”. Początek o godzinie 8 wieczorem. Bilety wcześniej do nabycia w składzie cyzar p. Zygarłowskiego, narożnik ul. Gwarskiej.

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

U ARCYMISTRZA DEKORACJI: KAROLA FRYCZA

W krainie Barwistanu — Postać z nożyczkami — Rozmowa w Jamie — Jak Frycz stał się uchwytnym — W pułapce — Pracownia i szkoła — Zawsze warsztat i zawsze materiał — Markiz jako rzemieślnik — Powaga sztuki.

Kraków, 6 czerwca.

Każdemu z bywalców Jamy Michalikowej wiadomo, jak uwiecznił Sichulski twórcę jej kapitalnego wnętrza: Karola Frycza. Jest to jedna z najpiękniejszych karykatur między setkami, które „Sichuła” zmalował. Poprzez niesamowity jakiś Barwistan płynie smukła sylwetka Frycza. Dwie różowe plamy policzków i dwie czarne kropki ócz oddają syntetycznie charakter twarzy. Czarne kropki ócz zwłaszcza, to jakby obiektyw doskonałego obserwacyjnego aparatu, ujęte, niby w oprawę, w podniesione łuki brwi. Wyniosła sylwetkę opływa jakiś przedziwny surdut czy frak, pod nim cynobrowa kamizelka. A ręce! Jedna, zanurzona w kłębach piór czy fantastycznych kwiatów, druga dzierży potężne, czyhające na ofiarę nożyce.

Te nożyce, to obok ołówka i pędzla osobna laseczka czarnoksiężka Frycza, jego ongiś ulubione narzędzie pracy, która była zabawą, i zabawy, będącej pracą artystyczną znakomitego gatunku. A i dzisiaj warto się przyjrzeć, jak z paru skrawków różnobarwnej bibuły wyczarowuje szybkim ruchem najprzedziwniejsze kształty. W pierwszym lokalu Polskiej Sztuki Stosowanej, u Jerzego Warchałowskiego przy ul. Wolskiej, wisiały swego czasu obrazy Frycza, których kształt i świetna barwa, okazywały się przy spojrzeniu z bliska... skrawkami kolorowego papieru.

Gdzie teraz tną nożyce Frycza? Bo do tej pory, przez lat ćwierć, wieku zgórą unosił się mistrz sztuki dekoracyjnej tu i tam, niby ów laciński spirytus, który flat ubi vult. Najbardziej pociągał go teatr i wiadomo jakiego zyskał w nim dekoratora. Najpierwsza klasa. Triumfy pierwsze Teatru Polskiego w Warszawie to nie tylko talent organizacyjny dr. Szyfmana i talenty jego aktorów, ale w ogromnej części Karol Frycz — jego budowie, którymi zastawił obrotową scenę na Oboźnej, jego nie słychane kostjomy, jego gry światła. Nigdy przed nim w Polsce nie widziano takich wspaniałości, takiej fantazji, takiego przepychu i smaku zarazem. Przedtem i równocześnie zdobył kościół w Szczucinie, dekorował teatr krakowski „Figliki”, tworzył przedziwne fantastyczne wnętrza Jamy Michalikowej i równie przedziwne w prostocie wnętrza sal Hotelu Angielskiego i Saskiego w Warszawie. W przerwach tu i owdzie kaplice, meble, obrazy, karykatury, przerywane Berlinem, Paryżem, potem Wiedniem, potem... Pekinem, dokąd po drodze do Japonii zjechał. Wszędobocność i płynąca stąd nieuchwytność Frycza stała się legendą i skrytykowała się w pieśni, którą zanucił oczywiście nikt inny, jak wszechkpiarski „Balonik” na cześć jednego ze swych głównych twórców. „Nie widział kto Karola Frycza gdzie?”

Nielatwo więc było do niedawna Frycza odnaleźć, a odnalezionego zatrzymać. Aż nastawiono nań chytrze pułapkę: stworzono mu tak wdzięczny teren pracy, że dał się schwytać. Powierzono Fryczowi szkołę dekoracji w Krakowskiej Akademii Sztuk Pięknych. Możliwość podzielenia się licznymi doświadczeniami, owocem wieloletnich studiów i poszukiwań z młodymi entuzjastami okazała się nazbyt nęcąca. Potrzask nastawiony był do brze. Karol Frycz, uosobienie nieuchwytności — został profesorem i o to przyczyna, że pewnego wieczora udało mi się uchwycić chwilę rozmowy ze znakomitym artystą, gdy przysiadł w Jamie Michalikowej, w jednym ze swoich olbrzymich pół-fotel, pół-konfesjonów, akurat naprzeciw swojej przez Sichulę machniętej karykatury. Dostałem posłuchanie i zacząłem:

— Więc już na stałe w Krakowie?

— Mniej więcej. Pracuję w Teatrze Polskim dalej. Ale od czego ekspresy i samoloty? Jednak pracownia krakowska nęci mnie nieodparcie. Muszę w niej nareszcie wykonać to, co mnie oddawna zajmuje: projekt polichromji kościoła w Sandomierzu.

Usadowiłem się wygodnie, cały zamieniony w słuch. Bo niewiele mamy w Polsce ludzi, którzy potrafiliby

opowiadać z tak czarującym wdziękiem. Wspomnienia z podróży po dalekim Wschodzie, ogłoszone w Warszawie, zyskały Fryczowi chwałę pierwszorzędnego narratora - felietonisty. Ale rozmawia chyba jeszcze bardziej fascynująco. Szkoda, że wprost niemożliwe uchwycić to w słowa, co jest intonacją, spojrzeniem, niedomówieniem. Dam treść, to będzie jedyne wyjście.

— Mnóstwo moich dotychczasowych prac, to właściwie efemerydy. Dekoracja teatralna zajmuje wiele czasu, studjów i roboty, a kończy się razem ze sztuką schodzącą z repertuaru. Od lat już wdmuchiwałem takie kolorowe bańki z mydła — i nic mi czasu nie pozostawało prawie na robotę „dla siebie”. Ale teraz mam już wyrobiony technicznie personel — przybędzie mi czasu. Dzięki temu mogłem objąć tę profesurę no i pomyśleć o czemś, co by mnie mogło przeżyć. Zatem: kościół w Sandomierzu.

Kilku słowy rysuje Frycz całość, potem fragmenty. Pod sugestją jego słów widzę już monumentalny pochód czterdziestuczerwych Dominikanów, nadnaturalnej wielkości, idących w uroczystej procesji pod miecz tatarski. Czterdziestuczerwych męczenników z sandomierskiej świątyni chce Frycz z za mgieł wspomnień i legendy wyprowadzić i na ścianach kościoła uwiecznić. Papier, bibułka, farba klejowa, najkruchszy materiał był dotąd jego tworzywem artysty. Ale do swojej sandomierskiej roboty wybrał materiał z pomiędzy najtrwałszych i najbardziej przeciw zębom czasu opornych: mozaikę. Jeżeli z drobnych kolorowych kamyczków ułoży potężną całość zamierzonej kompozycji, świątynia Sandomierska zyska dekorację w charakterze tych, jakie do dziś podziwia się, oglądając mozaiki bazylik starochrześcijańskich.

— Czy uczniowie wezmą udział w tej pracy?

— Nie. — Moi uczniowie mają własny swój indywidualny zakres zainteresowań. Rola moja wobec nich, to praca informacyjna. Wszyscy są dojrzałymi wychowankami Akademii. Moja szkoła jest na to, aby młodzi artyści mieli możliwość zastosować nabytą wiedzę plastyczną do najbardziej im odpowiadającej gałęzi dekoracji. Na tę różnorodność gałęzi zwracam nieustannie ich uwagę. Sztuka stosowana, to umiejętność zastosowania swoich pragnień artystycznych i swoich plastycznych zdolności do przeróżnych przedmiotów naszego otoczenia. Inwencja artystyczna musi iść oczywiście równoległe z prawami tworzywa, z prawami warsztatu. Rzecz w tem, aby stanąć do roboty przy właściwym warsztacie.

Ten „warsztat”, ta „robotę”, ten „materiał”, który co chwila przez rozmowę Frycza się przesuwa, to rysy wielce charakterystyczny. Makuszyński nazwał go markizem z Teatru Polskiego, a ten markiz sztuki mówi o robocie jak najrzetelniejszy rzemieślnik. I w tem zejściu do warsztatu niema nic z pozy czy z kaprysu wielkiego pana w dziedzinie artyzmu, który bawi się w rzemiosło — o tak, pour passer le temps. Przewinienie. Całą działalność Frycza, tak świetną, wielostronną i pełną artystycznej treści naznacza głębokie przeświadczenie, że droga artysty zaczyna się dopiero od tego punktu, na którym zdobył rzetelną znajomość warsztatu.

To przeświadczenie wyznacza naszymu znakomitemu zdobnikowi miejsce w plejadzie tych twórców, dla których sztuka, chociażby czarowała wdziękiem i uwodziła lekkością, jest rezultatem wnikliwego poważnego wysiłku, trwającego przez całe życie. Z tą nauką, z tym wysoce moralnym stosunkiem do sztuki będą szli w samodzielną pracę jego wychowankowie, tak jak szedł on sam, jeden z najciekawszych, najbujniejszych ale i najmocniej udyscyplinowanych temperamentów artystycznych między tymi, którzy dzisiaj są w pełni swej twórczej świadomości.

Marjan Turwid

ŻYCIE KULTURALNE

DWIE KOŃCOWE AUDYCJE NASZEGO KONSERWATORJUM

Rok szkolny w naszym Konserwatorium Państwowym dobiega końca. Na zakończenie jego odbędą się dwie audycje publiczne w Auli Uniwersyteckiej, a mianowicie w dniach 11 czerwca (czwartek) i 13 czerwca (sobota). Program obejmuje dzieła orkiestralne, chóralne, i fortepianowe.

Na pierwszej, czwartkowej audycji wykona orkiestra Konserwatorium, kierowana przez prof. Z. Latoszewskiego poemat symfoniczny Liszta „Tasso” oraz towarzyszyć będzie do Misja Solemnis tegoż autora (tz. Graner Festmesse) wykonanej przez chór Konserwatorium. W sobotę będzie odegrana przez orkiestrę Vitezslava Novaka Suita słowacka i Czajkowskiego symfonia Patetyczna, nadto wykonany będzie koncert fortepianowy Liszta es-dur z towarzyszeniem orkiestry.

SLAWISTYKA

Polski udział w odrodzeniu Czech. Ogłoszone w sprawozdaniach komisyjnych Polskiej Akademii Umiejętności komunikaty prof. dr. Szykowskiego z Pragi świadczą, że uczonego krakowskiego, obecnie wykładającego literaturę polską na Uniw. Karola w Pradze, zajmuje się żywo kodyfikatorem czeskiej mowy literackiej, Józefem Jungmannem. Stwierdza prof. Szykowski, że Jungmann wyraża organicznie z tej atmosfery odrodzielskiej, jaką wytworzyła potężna indywidualność Dobrowskiego, a czerpiąc wiarę, siłę wytrwania z idei zbliżenia Słowian, kieruje się w stronę Polski. Owiewa go piękno poezji mickiewiczyńskiej; na wzór słownika Lindego tworzy czeski, gramatyka Kopczyńskiego i podręczniki polskie z innych dziedzin pobudzają kółko osób otaczających Jungmanna do naśladowania polskiego przykładu. Zajmowała Jungmanna ludowość w poezji polskiej, polskie przekłady dzieł obcych, historje literatury Bentkowskiego pobudzały go również do podobnych prac. Miło jest zatem zaznaczyć, że wybitny polski polonista pracuje nad Weltawą nie mniej energicznie, jak kiedyś, gdy zadziwiał swą energią kolegów krakowskich. (T. Gr.)

LITERATURA

Nowele Relidzińskiego. Józef Relidziński, redaktor świetnie prowadzonego warszawskiego „Teatru”, jest, jak wiadomo, również utalentowanym nowelistą. Rodzaj obrał sobie trudny. Trudny, dlatego że rozpowszechniony, a co za tem idzie, zbanalizowany. Naszego autora pociągają tematy osnute na tle historycznym, a związane najczęściej z intrygą miłosną, nie gardząca sztyletem, podstępem, krwią i zemstą. Ileż takich nowel napisano! Można śmiało powiedzieć, że jest to już dziś ogromna, a w znacznej części bezimienna literatura. Tem więcej przeto zasługuje na podkreślenie każdy sukces na tem polu. Ostatnio wydany tom nowel J. Relidzińskiego p. t. „Maska z pałacu królewskiego” (Warszawa, Wyd. Cukrowskiego) czyta się z prawdziwym zajęciem, zawiera niezbędną ostrość sytuacyjną, która jednakże nie prowadzi nigdy autora do szarzy realizacyjnej, a pod względem ekspresji walczy pisarz skutecznie z narzucającym się szablonem. Ciekawa lektura dla wszystkich. (J. E. S.)

OCHRONA ZABYTKÓW

Jak mówili Piastowie? W ostatniej „Ilustracji Polskiej” znajdujemy artykuł, poświęcony dziejom i opisowi najstarszych zabytków języka polskiego. Najstarsza książka polska „Psałterz Florjański”, o 296 pergaminowych kartach, zawierająca przekład Psałterza w trzech językach, przed niedawnym czasem powróciła po długiej tułaczce do Polski. Według podania „Psałterz” spisano dla królowej Jadwigi, a po jej śmierci złożono w kościele Bożego Ciała w Krakowie. Skradziony stamtąd i wywieziony do Austrii, przeleżał w klasztorze św. Florjana pod Linzem do 1825 roku. Po odnalezieniu był badany przez wielu uczonych. Obecnie nabyła go Polska za cenę 630 tysięcy złotych.

Jeszcze starszym zabytkiem prozy polskiej są „Kazania Świętokrzyskie”, które, pocięte na paski, odnalazł prof. Aleksander Brückner w opowieści jakiejś księgi łacińskiej w bibliotece Aleksandra III w Petersburgu. I ten zabytek znajduje się obecnie w Polsce, dokąd powrócił na mocy traktatu Ryskiego. Artykuł wspomina jeszcze o starym odpisie „Bogurodzicy” i o „Biblii królowej Jozfi”, która dotąd znajduje się w Szarosz Patak na Węgrzech. Kilka doskonałych podobizn opisywanych zabytków ilustruje ciekawy artykuł. (tk)

PLASTYKA I ZDOBNICTWO

Krakowskie zdobnictwo ludowe. Z Krakowa piszą nam: Nasze Towarzystwo Przemysłu Ludowego otworzyło własny bazar. Pierwszym jego zadaniem jest popieranie przemysłu krakowskiego. Widzimy tu więc wyroby ziemi krakowskiej: skrzynie barwnie malowane, hafty tynieckie, makowskie wyroby sycerskie, zabawki, kilimy oraz różne wyroby sztuki podhalańskiej. Poza tem bazar nasz posiada również wyroby ludowe z innych dzielnic Polski. (pl)

POZNAWANIE POLSKI

Z PRĄDEM PILICY

Warszawa, 1 czerwca.

Nasze krajoznawstwo zaczyna sobie coraz częściej przypominać, że do zwiedzania Polski mogą być przydatne nie tylko nogi, ale i ręce. Po dziennikach coraz więcej ogłoszeń o czółnach i kajakach czy „składakach” — jak chce niezbyt szczęśliwy termin jeżeli są składane. Istotnie. Nie można uprawiać krajoznawstwa w sposób bardziej odpoczynkowy, niż na czólnie. Sunie sobie człowiek wzdłuż malowniczych brzegów, widoki zmieniają się jak w kinematografie, niema pilnych spraw, terminów, telefonów, tramwaj. Naprawdę błogi wypoczynek dla skołatanych nerwów.

Taką podróż, która powinna znieść nie tylko Warszawiaków ale i turystów wodnych z całej Polski, można odbyć właśnie z prądem Pilicy. Trzeba tylko dostać się koleją do Tomaszowa czy Nowego Miasta nad Pilicą, dotransportować tam łódź, a później już zapomina się szybko o wszystkim, z wyjątkiem tego, że świat jest bardzo piękny.

Poniżej Tomaszowa ciągną się lewym brzegiem malownicze spalskie łąsy. Na prawym brzegu, aż za Inowłodz rozległe mady nadbrzeżne, tworzą ruchliwy, zmieniający się kontrastowo krajobraz.

Za Luboczą napotykamy smutne pamiątki wielkiej wojny. Na wyniosłym lewobrzeżnym tarasie rozlokowała się w roku 1915 linja rosyjskiego frontu. Widać jeszcze, gdzie niegdzie zryte okopami pola i rozrzucone, porzucane wozy drutów kolczastych. Gdzieś widać nadbrzeżne wioski, ale po zapasy żywności lepiej się tam nie zwracać, bo na przednówku nawet chleba dostać nie można. O prowiantach najlepiej pomyśleć w Nowem Mieście, a i przenocować można tam wygodnie. Łódź zostawia się wtedy na noc pod opieką dozorczy na prądówce, czyli dence na krypie. Jest to locum techników, którzy pracują nad hydrometrycznymi pomiarami Pilicy.

Zeglując w tej części Pilicy, uważać trzeba, żeby nie natknąć się niespodziewanie na ukryte pod wodą pale od zniszczonych w czasie wojny mostów. Przy wartkim prądzie rzeki, nietrudno przy takiej okazji wyrzucić, albo i uszkodzić łódź. Podobną przeszkodę stanowią stalowe liny promów, przecinających dość gęsto rzekę. To jednak kwestja głowy na karku.

Za Nowem Miastem rozpoczyna się najbardziej malowniczy, pełen niespodzianych zakrętów odcinek. Las pokrywa oba brzegi; gałęzie drzew opuszczają się nisko nad wodą. W Białobrzegach zatrzymać się można na następny nocleg. Szosa radomska przecina tu dwa razy rzekę, przerzucając się przez nią mostami. Jeden z mostów, drewniany, przebudowuje się teraz na żelazny, oparty na kamiennych filarach. Za Białobrzegami wjeżdżamy w stare, niczem dziewicze lasy. Nie spotkamy tu żadnego osiedla, aż do Warki, pamiętnej zwycięstwem Czarnieckiego nad Szwedami. A wśród wioślarskiej braci krąży fama, że gościnne przyjęcie i nocleg znaleźć można w malowniczo położonym dworze w majątku Winiarach.

Za Warką płyniemy głębokim już i nie dzielącym się prawie na odnogi korytem. Jak strzała mknie łódź. Aż do wielkiego żelaznego mostu w Mniszewie. Tu zaczyna się już bardziej uczęszczana trasa wioślarska. Tu przenocować można w osadzie rybackiej, aby nazajutrz wiosłować już po Wiśle.

Urozmaiceniem takiej żeglugi mogą być, oczywiście, noclegi spędzane pod gołym niebem, w łodzi, lub pod namiotem. W każdym czasie uplynie miło i odpocznie człowiek naprawdę od zgiełkowego, miejskiego życia. Tylko jeszcze jedno: nie trzeba zapominać o aparacie fotograficznym, aby miłe wrażenia utrwalić i później, oglądając zdjęcia, wspominać jak to ładnie było. (W. K.)

Książki nadesłane

Zdzisław Dębicki: „Iskry w popiołach”. Nakładem Księgarni Św. Wojciecha. Poznań-Warszawa-Wilno-Lublin.

Konstanty Troczyński: „Rozprawa o krytyce literackiej. Zarys teorii”. Poznań 1931. Księgarnia Uniwersytecka. Jan Jabłowski.

Pod wodą do bieguna północnego

Jak wiadomo, zamierza kapitan amerykański Wilkins specjalnie zbudowaną na ten cel łodzią podwodną dotrzeć do bieguna północnego. Wyprawa ta na pierwszy rzut oka wydaje się szaleństwem. Istotnie też techniczne trudności jej są nadzwyczajne.

Zwykle łodzie podwodne pędzone są motorami Diesela. Motor taki potrzebuje tlenu powietrza, stąd też może być w użyciu tylko na powierzchni wody. Pod wodą łódź pędzona jest elektromotorami, zasilanymi prądem z akumulatorów, które jednakże są bardzo ciężkie, i dlatego ograniczone poważnie w swych rozmiarach. Łódź kapitana Wilkensa musi zatem codziennie wypływać na powierzchnię, ażeby przy pomocy motorów dieselowskich nabić elektrycznością akumulatory. Sprawa ta nie przedstawiała by poważniejszych trudności, gdyby nie to, że powierzchnię morza kryje gruba warstwa lodu. Łódź Wilkensa musiała się zatem zaopatrzyć w świdry składane, które zdolne są wywiercić w lodzie otwory, 20 m. głębokie o średnicy 7 m. Zająć jednakże mogą snadnie warstwy lodu, które są daleko grubsze niż 20 m, a których świdry Nautilusa — tak nazywa się łódź Wilkensa — nie zdołają przewiercić. Cóż wtenczas? O ile łódź nie zdoła wypłynąć, grozi jej katastrofa.

Niebezpieczeństwo to zmniejsza się jednakże poważnie dzięki okoliczności, że łódź w jej wyprawie towarzyszyć ma sterowiec Zeppelin. Sterowiec z góry ogarnia poważne obszary morza i wynajdując i do wiadomości łodzi podawając może wolne od lodu miejsca, w których ta wypływać może na powierzchnię dla uzupełnienia potrzebnych jej zapasów prądu elektrycznego itd. W drodze radiotelefonicznej sterowiec podawać ma łodzi także inne dla niej cenne informacje.

Obecnie Wilkens odbywa próby ze swą łodzią, po których ukończeniu wyruszy ku biegunowi. W i P.

Nieprzebrane źródło energii

Człowiek pierwotny, w początku swego istnienia ziemskiego posługiwał się w walce o byt zrazu wyłącznie własną siłą fizyczną. Wielki postęp oznaczało wynalezienie łuku do strzelania, klinu, procy do rzucania kamieni, pily, draga do dzwigniania, czyli dźwigni. Rozwój techniki rozpoczął się jednakże dopiero wówczas, kiedy człowiek nauczył się wyzyskiwać dla swych celów siłę przyrody. Znalazł się człowiek pomysłowy, który puścił czołmo na płynącą wodę, inny, który wynalazł koło wodne, trzeci, który zużył wiatr do poruszania śmigła lub żagli itd.

Od tej pory technika w niepohamowanym pochodzie ujawnia i wyzyskuje coraz do inne siły natury i zaprzęga do pracy dla dobra ludzkości. Dzisiaj na kuli ziemskiej maszyny mają do dyspozycji 300 milionów sił koni. Dla wytworzenia tej energii potrzebny jest 12 milionów ton węgla kamiennego, co równa się olbrzymiej kostce węgla, mającej 1 km. szerokości, wysokości i długości. Gdyby wszyscy ludzie na świecie — a jest ich obecnie około 1800 milionów — nic więcej nie robili, tylko na trzy zmiany pracowali fizycznie, zdołaliby przy najwyższym wysiłku wykonać zaledwie jedną dziesiątą część pracy naszych maszyn. W Szwajcarii siła wykorzystanych tamże sił przyrody wynosi już dzisiaj 25 razy więcej niż praca wszystkich mieszkańców tego kraju.

Wobec postępującego wciół rozwoju techniki i rosnącej konsumpcji węgla powstaje pytanie na jak długo starczy jeszcze tych czarnych dżamentów? Dzisiaj już konsumpcją węgla wynosi półtora miliona ton rocznie. Według obliczeń geologów przy tej konsumpcji zapasy węgla starczyłyby jeszcze na niewiele więcej 1500 lat. Chociażby nawet zatem odkryto nowe złoża węgla, to przecież chwila, kiedy go zabraknie, prędzej czy później nadejść musi.

Technika rozgląda się już obecnie za innymi siłami przyrody, mogącymi zastąpić węgiel. Jednym z tych środków jest wiatr, który jednakże mimo wielkich wysiłków okazał się środkiem zapędowym niedostatecznym, niepewnym, bardzo kosztownym, stąd też znaczenie jego w tej mierze jest niewielkie.

Drugi środek, mający zastąpić częściowo energię węgla, to dopływ i odpływ morza. Poczynione w tym kierunku próby uwiecznione zostały już też uwagi godnym wynikiem. Lecz coż znaczy ostatecznie te i wszystkie inne jeszcze źródła energii ziemskiej wobec jej nieprzebranego źródła, jakim jest słońce, które przecież dało początek wszelkiej energii i wszelkiemu życiu na ziemi.

Usiłowania techniki idą więc w tym kierunku, by wykorzystać bezpośrednio to niewyczerpane, a tak potężne źródło energii.

Ziemia otrzymuje energię słoneczną w rozcieńczeniu jednej pięćdziesiątej tysięcznej części. Mimo to, energia słoneczna, skupiająca się w jednej sekundzie na 1 m kwadratowym równa się sile, która potrafi w jednej sekundzie unieść na wysokość 1 m. 8540 kg. Ponieważ siła konia mechanicznego równa się sile, potrzebnej do uniesienia na 1 m. wysoko w jednej sekundzie 75 kg., przeto promieniowanie słońca przedstawia siłę dwóch koni mechanicznych na 1 m. kw.

Uwzględnić wszakże należy, że część tej energii chwyta atmosfera, że wydajność jej jest tylko tam pełna, gdzie promienie

słoneczne padają pionowo, wreszcie eksploatacja energii słonecznej może się stać tylko tam odbywać, gdzie ona świeci niewidocznie przez cały rok. Gdyby wreszcie zakłady dla uzyskania energii słonecznej potrafiły wykorzystać z niej tylko 10 procent energii, otrzymamy mimo wszystko na 1 kilometr kwadratowy 25.000 sił koni przez rok cały. Dla pokrycia obecnego zapotrzebowania energii na ziemi wystarczyłoby zatem zakłady na przestrzeni 12.000 km. kwadratowych, co stanowi nikłą plamkę w stosunku do powierzchni naszego globu.

Pierwsze nikłe próby w tym kierunku podjęto już w Ameryce i w Egipcie.

Geniusz ludzki staje tu przed gigantycznym zadaniem, od którego szczęśliwego rozwiązania zawisły losy ludzkości.

Jak powstają trzęsienia ziemi

Powierzchnia ziemi znajduje się w stałym ruchu, wywołanym już to siłą przyciągania księżyca, podobnie jak odpływ i dopływ morza, już to pewnymi zaburzeniami wewnątrz ziemi. Te ostatnie nazywamy trzęsieniami ziemi.

Za pomocą specjalnego przyrządu do mierzenia tych wstrząsów t. zw. seismografu ustalono, że każdy wstrząs wysyła trzy fale wstrząsowe: fale podłużne, i poprzeczne, rozprzestrzeniające się w głąb i na wierzchnię, szercząc się na sposób fal wodnych.

Najmniejszą szybkość posiadają te ostatnie, bo tylko 3,5 km. na sekundę. Z tych trzech notowań seismografu można obliczyć, gdzie znajduje się gniazdo trzęsienia. Fale nawierzchni obiegają całą kulę ziemską i wracają z przeciwnej strony.

Zasadniczo rozróżniamy dwa rodzaje wstrząsów: tzw. tektoniczne, mające przyczynę w przesuwaniu, fałdzeniu, obniżaniu i opadaniu wewnętrznych warstw ziemi, oraz wstrząsy wulkaniczne, które powstają dzięki wybuchom wewnętrznych gazów ziemi wyrzucających z niej płynną masę w miejscach, które najmniejszy stawiają opór.

Poza tem istnieją jeszcze inne wstrząsy, polegające na podnoszeniu i opadaniu wielkich warstw ziemi, zwane epirogenetyczne, inne polegające na ukrytej działalności wulkanicznej w okolicach, które od dawna uchodzą za wolne od wstrząsów, tzw. kryptowulkaniczne lub magmatyczne (od magma, t. j. płynna lava).

Wielkie wstrząsy wywołac mogą także spadające na ziemię meteory czyli części rozbitych gwiazd, jak np. znany olbrzymi meteor, który krótko przed wojną światową spadł w lasach centralnej Syberji, wywołując trzęsienie ziemi w promieniu tysiąca km.

Najbardziej przez trzęsienia ziemi nawiędzaną strefą jest wybrzeże Oceanu Spokojnego, najmniej wstrząsów wykazują terytoria płaskie, jak Rosja europejska i Sy-

berja, Kanada, Patagonja, Sahara i wielkie obszary Oceanu Atlantyckiego i Indyjskiego. Prawdopodobnie i świeżo odkryty szósty kontynent pod biegunem południowym wolny jest od trzęsienia ziemi. Wszystkie te części świata mają już tak stężalą i grubą skorupę, że nie należy się tam obawiać wstrząsów tektonicznych. Lecz i tutaj zachodzą wyjątki. Takim wyjątkiem jest np. wschodnia Afryka, gdzie notuje się ca. 300 większych i mniejszych wstrząsów rocznie. Ogólna liczba wielkich wstrząsów, sięgających co najmniej na odległość 500 km., wynosi w ciągu roku 70 do 80. Liczba drobnych wstrząsów jest bardzo wielka, ponieważ obecnie stwierdzic się dają także trzęsienia na dn'e morskim. Na strefę japońską przyjadają codziennie 5-6 wstrząsów mniejszych i 2-3 większe w ciągu roku. Także we Włoszech notuje się przeciętnie 4 wstrząsy na 5 dni.

Specjalnym zjawiskiem są wstrząsy mawowe, których w jednym dniu zdołano naliczyć aż 185. Nie są one jednakże niebezpieczne. Nauka usiłowała dopatrzeć się pewnej systematyczności w trzęsieniach ziemi, lecz orzypuszczenia te okazały się bezpodstawnymi, aczkolwiek poważne zmiany atmosferyczne nie pozostają bez pewnego na nie wpływu.

Usiłowania ludzkości nie mogą iść w kierunku usunięcia tych wstrząsów, lecz muszą się ograniczyć jedynie do przeciwdziałania zgnubnym ich skutkom odnośnie do życia i mienia ludzkiego. W okolicach, nawiedzanych przez częste trzęsienia, jak w Japonji, Ameryce, we Włoszech, stosuje się specjalne metody stawiania budynków, odpornych na wstrząsy podziemne.

W ostatnim czasie zapoczątkowano ruch, zmierzający do podjęcia międzynarodowej akcji dla ochrony przed trzęsieniem ziemi. W i P.

Z dziedziny mody

Kiedy jest gorąco...

Tegoroczna moda każe nam nosić rękawki mniej więcej do łokcia, ale kiedy jest bardzo gorąco — pozwala na lekkie sportowe dżemperki i sukienki zupełnie bez rękawów — w drodze wyjątku. Zasadniczo jednak tegoroczne sukienki wszystkie mają rękawy, albo jakiś surogat rękawa: falbana, zaczynająca się od ramion pelerynka, dłuższa nad ramieniem, wstążeczki, zawiązane nad łokciem w kokardkę, odsłaniające górę ramienia, ale zawsze akcentujące linię rękawka. To znów rękaw, obcisły od ramienia do łokcia, rozchodzący się potem w szeroki kłoz, jak kielich kwiatu. Czasem sukienka jest bez rękawów, a do tego bolerko z rękawami półkrótkimi, w odróżnieniu od zeszluszczonych, które wszystkie miały długie rękawy. Zamiast bolerka nosi się również rodzaj pelerynek, naśladowujących rękawy, związanych z przodu.

Nie należy przesadzać z długością sukien. Pomijając już to, że letnie suknie,

pomimo podobieństwa materiałów do tych, które w zimie bierzemy na balowe i wieczorowe, jednak niemi nie są — ale w lecie zawsze nosi się suknie nieco krótsze, przy każdej modzie. Zamiatanie kurzu z ulicy falbanami sukien nigdy na dobre sukni nie wychodzi, to też najdłuższe letnie suknie, przeznaczone na wieczór, nie powinny przekraczać linii kostki, a pozostałe — połowy łydki. W lecie ruszamy się więcej i swobodę ruchów powinnyśmy mieć nieskrepowaną.

Z tego samego względu konieczny jest nam w lecie berecik, który można zwinąć, schować do kieszeni, zamoczyć deszczem i wodą na przystani, jeżeli używamy sportów, gnieść, brudzić i prać. Nieśmiertelny berecik baskijski na wyjazd jest nie do zastąpienia. W mieście jednak więcej nosi się bereciki z miękkiej, nie gniojącej się i piorącej słomki, która jest przewiewniejsza od sukna i mniej pospolita. Należy pamiętać o tem, żeby nie mieszać dwóch stylów razem — jeżeli berecik jest sportowy, prosty i bezpretensjonalny — nie upiększać go kwiatkami i piórkami, robiąciami jakoby „do twarzy”. Ze skromnego nakrycia głowy robi się wówczas coś pretensjonalnego, a zatem brzydkiego.

Jeżeli chodzi o piórka, tak modne tego lata, to należy je używać do dużych kapełuszy o wielkich rondach. Przeważnie jest to pęczek zupełnie płaskich piórek, wyglądających, jak listek lub płatek kwiatowy. Kolor najmodniejszy w tym sezonie, to blade-cytrynowy i biały. Najwięcej też się nosi białych panam i pseudo-panam, trzeba zresztą przyznać, że w lecie to najbardziej korzystne okrycie głowy. H. N.

Zagadkowy zgon dwóch sobowtórów.

W londyńskim Instytucie antropologicznym znajduje się kartoteka sobowtórów. Jest to zbiór fotografii znanych instytucji sobowtórów, wraz z dokładnym opisem tych ludzi, datą ich urodzenia, odciskami palców, rozmiarami i wagą ciała itp.

Między innymi w katalogu znajdowały się podobizny dwu ludzko do siebie podobnych, a bynajmniej ze sobą niespokrewnionych ludzi. Jeden z nich to 47-letni szofer Frank Silving, urodzony w Londynie, drugi — 51-letni Pease, sprzedawca uliczny z Dublinu.

I to, Instytut otrzymał w tych dniach zdumiewającą wiadomość, że ci dwaj ludzie, którzy wcale się nie znali, a byli ludzko do siebie podobni, zmarli jednego dnia i o jednej godzinie. Silving zmarł 14 maja o godz. 4 i pół w miejskim szpitalu na zapalenie płuc. Pease zaś kapął się tegoż dnia w basenie miejskim i w chwili gdy wchodził do wody, padł rażony apopleksją. Była godzina 4.30.

Tego rodzaju równoległość przeznaczeń między sobowtórami notowano już oddawna, choć naukowego wytłumaczenia na nią dotychczas nie znaleziono.

Matuszewski: Tą dziurawą siatką nie uda się panu, — mówię panu z doświadczenia

SPORT

Puchar narodów

zdołaliśmy po raz trzeci, zatem już na własność

W niedzielę zakończyły się w stolicy doroczne konkursy hipiczne, rozgrywane na pięknym torze w Łazienkach. W tym ostatnim dniu odbył się najważniejszy konkurs drużynowy o t. zw. „puchar narodów”, który zdobyliśmy dopiero latwo z dużą różnicą punktów. Walczyli o palmę pierwszeństwa cztery zespoły: Francji, Rumunii, Szwajcarii i Polski. Nasza drużyna składała się z pp.: por. Ruczyńskiego (na „Roksanie”), rtm. Sałegi (na „Nelli”), por. Szoslanda (na „Alli”) i mjr. Trenkwalda (na „Madzi”). Zatem — co należy specjalnie podkreślić — nie startował w niej ani jeden „ni-cieczek”.

Parcours obejmował dwa nawroty, przyczem Polacy wygrali, mając 32¼ pkt. przed Francją 91 pkt., Rumunią 118¼ pkt. i Szwajcarami, którzy wogóle nie ukończyli nawet konkursu. W pierwszym parcoursie prowadzili Polacy 31 pkt. przed Francją 76¼ pkt.; na trzecim miejscu byli Szwajcarzy, a na czwartym Rumuni. Za drugim nawrotem osiągnęli Polacy wspaniały sukces, gdyż rtm. Sałega i mjr. Trenkwald przeszli parcours czysto, a pozostali dwaj zrobili tylko 1¼ pkt. karnego.

Nagrodę indywidualną Prezydenta Rzeczypospolitej zdobył Rumun kpt. Kirulescu. Ponieważ Polacy wywalczyli puchar narodów w latach 1927 i 1928 — przeszedł on zatem na naszą własność. W roku 1929 i 1930 zdobyli go Włosi. (Tel. wł. — ts)

Po ulicach Lwowa

W tym międzynarodowym wyścigu samochodowym zwyciężył p. Hans von Stuck

Drugi międzynarodowy wyścig okrężny po ulicach Lwowa, wchodzący w skład mistrzostw Polski i Europy, wzbudził olbrzymie zainteresowanie, gromadząc na starcie najlepszych jeźdźców Polski i Europy. Dowodem ogromnego zainteresowania jest fakt, że bilety na trybunę o 3000 miejscach były wyprzedane już w piątek, a ponadto dokoła trasy zebrało się ponad 30 000 widzów. Trasa sama była bardzo ciężka, wskutek licznych wiraży oraz wzniesień, a padający od rana deszcz wpłynął na nią fatalnie i odbił się na uzyskanych czasach.

Wyścig rozegrano w trzech kategoriach. W turystycznej (15 okrążeń 45,615 klm) startowało na osiem zgłoszonych wozów — sześć. Wyniki były następujące: pp.: 1. Marja Kozmianowa (Polska) na „Austro-Daimlerze” Supersport 3 L. w czasie 43:36 min. (przeciętna szybkość 62,755 klm. na godz.); 2. Artur Rein (Polska) 43:39. Poza konkurencje: 1. Hans von Stuck (Niemcy) na 7½ ltr. „Mercedes-Benz” uzyskał czas 39:53 min.

W kategorii wyścigowej (50 okrążeń, 152,5 klm.) budzącej największe zainteresowanie, startowało siedem maszyn. Nasza nadzieja, Jan Ripper (jechał na „Bugattim” Zawidowskiego) opadał niestety już w pierwszym okrążeniu wskutek defektu w tylnym kole. Na czwartym okrążeniu podczas pojedynku Jelle-na (Niemcy) z Sachsenem (Austria) wydarzyła się katastrofa, przyczem oba wozy rozbiły się na Sachsel doznał pęknięcia czaszki i w stanie bezprzytomnym odwieziono go do szpitala. W rezultacie zwyciężył Hans von Stuck (Niemcy) w czasie 1 g. 56:45 (przeciętna szybkość 78,130 klm.), 2. hr. Hardegg (Austria) 1 g. 58:56 (76,702 klm.), 3. Hołuj (Polska) 2 g. 09:45 (70,309 klm.).

W kategorii sportowej na siedmiu zgłoszonych startowało sześciu (25 okrążeń, 76,250 klm.). Zwyciężył George Nadu (Rumunia) na „Bugatti” w czasie 1 g. 03:15 (przeciętna szybkość 72 klm.), 2. Bogucki (Polska) na „Bugatti” 1 g. 03:31, 3. Widawski (Polska) na Austro-Daimler.

Ogółem startowało siedmiu zawodników zagranicznych i dziewięciu kierowców krajowych. Służbę bezpieczeństwa pełniło 600 policjantów i kilkuset żołnierzy. Organizacja była bardzo dobra. Równocześnie odbywał się zjazd gwiazdzy w którym wzięło udział kilka tysięcy wozów. (Tel. wł. — rw)

Kolarstwo

Wyścig dookoła województwa poznańskiego na dystansie 233 klm. zgromadził na starcie 40 zawodników, z których bieg ukończyło 33. Zwyciężył Michalak (Legja - War.) w czasie 8 g. 26:36, o pół koła przed Langem (HCP), 3. Kluj (HCP) o pół koła za drugim. Walka rozegrała się na finiszu na ostatnich 300 mtr. 4. Wyszkievicz (HCP) 8 g. 33:00, 5. Hejnich (Sokół), 6. Olecki (Legja - War.). W biegu Poznań — Oborniki — Poznań startowało 45 zawodników, z których odpadło dwóch. Zwyciężył Włodawski (P. T. C. M.) 1 g. 32:00, 2. Skorzak (HCP), 3. Koperski (PTCM).

Lekka atletyka

„Warta” i „Sokół” mecz o drużynowe mistrzostwo okręgu odbył się na boisku „Warty”. Publiczność niestety nie dopisała. Bohaterem zawodów był Biniakowski, nieoceniony zawodnik „Warty” na dystansach od 100 do 1000(1). Jemu w dużej mierze gospodarze, prowadzący od

pierwszej konkurencji, zawdzięczają zwycięstwo. Ostateczny wynik jest dla „Warty” 254:206, przyczem wliczamy już do tego bieg 3X1000 metrów który został zakwestjonowany. Organizacyjnie zawody niezupełnie dopisały; były one stanowczo za przewlekłe, wskutek czego widzownia zupełnie słusznie niecierpliwiła się i nawet nudziła podczas długich przerw, zwłaszcza że informowano ją wręcz fatalnie. Wyniki indywidualne są następujące: 100 m: 1) Biniakowski (W) 11,2, 2) Adamski (S), 3) Piechocki (S), 4) Stawiński (W), 5) Zakrzewski (S). 400 m: 1) Biniakowski (W) 50,8, 2) Piechocki (S), 3) Marciniak (W), 4) Iwański (W), 5) Holasz (S). 5000 m: 1) Janowski (S) 16,11 m., 2) Robiński (W), 3) Bartkowiak (S), 4) Muszyński (S), 5) Nogaj (W); Miałka, który przybył drugi, zdyskwalifikowano za zabiegnięcie toru. 110 pł.: 1) Sobkiewicz (W) 18 s., 2) Sikorski (S), 3) Thamm (W), 4) Żmudziński (S), 5) Ciaszczyk (W). — 4X100 m: 1) „Warta” I. (Wojtkowiak, Stawiński, Laszyk, Biniakowski) 45,8, 2) „Sokół” I, 3) „Warta” II, 4) „Sokół” II. — Sztafeta olimpijska: 1) „Warta” I (Pawlak, Biniakowski, Laszyk, Wojtkowiak) 3:55,6, 2) „Sokół” I, 3) „Warta” II, 4) „Sokół” II. — 3X1000 m: 1) „Warta” I (Pawlak, Ziolk, Biniakowski), 2) „Sokół” I, 3) „Warta” II, 4) „Sokół” II. Zarówno w sztafecie olimpijskiej, jak i w biegu 3X1000, „Warta” zawdzięcza zwycięstwo świetnym taktycznie biegom Biniakowskiego. — Skok w wyż: 1) Kruszczyński (W) 170, 2) Wesper (S) i Drzycimski (S) po 164 cm., 4) Skowroński (W) 164, 5) Sikorski (S) 160 cm. Skok w dal: 1) Góralewski (S) 6,51, 2) Hoffmann (W) 6,16, 3) Zakrzewski (S) 6,13, 4) Kupś (S) 6,05, 5) Stawiński (W) 5,93. Skok o tyczce: 1) Zakrzewski (S) 3,30 m, 2) Klemczak (S) 3,20, 3) Wójcik (W) 2,90 m, 4) Klimczak (W) 2,90 m, 5) Kubiak (S) 2,90 m. Rzut dyskiem: 1) Heljasz (W) 42,53, 2) Tilgner (S) 37,14, 3) Drzycimski (S) 34,86, 4) Góralewski (S) 33,83, 5) Sobkiewicz (W) 33,72. Rzut oszczepem: 1) Świetlik (W) 51,29 m, 2) Turczyk (S) 51,14 m, 3) Gatkowski (W) 49,11 m, 4) Nowopolski (S) 47,49 m, 5) Heljasz (W) 46,98. Kula: 1) Heljasz (W) 12,72 m, 2) Tilgner (S) 12,27 m, 3) Świetlik (W) 11,87 m, 4) Drzycimski (S) 11,86 m, 5) Sobkiewicz (W) 10,85 m. — W nieznannej próbie bicia rekordu Heljasz uzyskał w dysku 43,72 m, wynik lepszy od rekordu okręgowego.

Pięściarstwo

Sokół Łódź — Sokół Poznań. Na sobotnie spotkanie łodzianie przyjeżdżają w następującym składzie: (od wagi papierowej do półciężkiej): Szyndel, Piestrzyński, Kustosz, Szczepaniak względnie Pissarski, Klimczak, Seweryniak, Trzonek i Uleżalka.

Łódź — Morawy 7:9. Łodzianie w swej podróży po Czechosłowacji walczyli przedewszystkiem w Brnie z reprezentacją Moraw i przegrali wskutek stronnictwa sędziowania. Poszczególne walki przyniosły następujące wyniki: musza: Pawlak spotykając się z Hromadą został ogłoszony za pokonanego mimo wyraźnej przewagi nad przeciwnikiem. W kugocięciu Cyran podzielił ten sam los i przegrał do Mensika; natomiast Zieliński za zwycięstwo został pokonany przez Krumpiera, Klimczak zwyciężył zdecydowanie Kosińskiego. W półśredniej Seweryniak gorzej we wszystkich starciach nad Stoecklem, uznany został za pokonanego; wynik ten spotkał się nawet z ostrym sprzeciwem publiczności; na protest Łodzi wynik zmieniono na nierozstrzygnięty. W średniej Meyer remisował z Ligna, a w półciężkiej — Wystrach z Skrivankiem. W ciężkiej Stibbe pokonał wysoko na punkty Ostruzniaka, którego sześć razy powalił na deski. (Tel. wł.)

Łódź — Ołomuniec 3:5. Sensacją tego spotkania była przegrana Stibbego do olbrzymia czeskiego Carnery Franka, który w drugim starciu zwyciężył przez poddanie się Stibbego. Pawlak pokonał Tessera, Cyran pokonał przez k. o. Petera, Zieliński przegrał do Zachy, Klimczak pokonał przez k. o. Konopkę, Seweryniak wysoko na pkt. Gudrocha, Meyer przegrał do Slezaka, Wystrach do Kavalczaka i Stibbe do Carnery Franca. (Tel. wł. — wk)

Wilno — Ryga 10:6. Mecz ten odbył się w Wilnie i przyniósł następujące wyniki: w muszej Kraszewski (W) wygrał w. o., w kugocięciu Bermin (R) pokonał Głowacza (W), w piórkowej — W. Macieson (R) zwyciężył w 8 sekundzie przez k. o. Maciukowa (W), w lekkiej — Rimdsenok (R) wygrał z Lupińskim (W), w półśredniej Pilnik (W) pokonał E. Maciesona (R), w średniej — Wojtkiewicz (W) powalił przez k. o. w trzecim starciu Lapina (R), w półciężkiej — Wiśniewski (W) zwyciężył Zarzeckisa (R) i w ciężkiej — Tomaszewski (W) przez techniczne k. o. Bersana (R). (Tel. wł. — iw)

Piłka nożna

Niedzielne wyniki ligowe. Kraków w. „Warta” i „Cracovia” 2:1 (1:0). Mecz ten wzbudził w Krakowie duże zainteresowanie, ponieważ przypuszczano, że gospodarze zechcą zrehabilitować się za wysoką przegraną w Warszawie. Liczni zwolennicy „Cracovii” jednak srodcie się zawiedli. Gospodarze wystąpili z Selingerem na środku ataku, Kubińskim na prawym skrzydle, Sperlingiem — na lewym, oraz Zielińskim i Malczykiem — jako łącznikami. Pierwsze minuty przyniosły obustronnie grę niezdecydowaną. W ataku „Cracovii” brak współdziałania, gdyż łącznicy grają zbyt indywidualnie, prze-

trzymując nadmiernie piłkę, natomiast w „Warcie” pociągnięcia są bardziej celowe i widać w napadzie jednolitość. — Pierwsze 6 min. upływa na drobniejszych utarczkach i dopiero później wypad „Warty” przynosi rzut wolny, strzelony przez Wojciechowskiego, przyczem Mysiak wybija na róg. Ataki „Warty” przeprowadzane przeważnie prawą stroną przez Radojewskiego przynoszą kilka bomb, trzymającego się nieco w tyle Knioty. Goście coraz bardziej przeważają, podczas gdy w ataku „Cracovii” nic się nie udaje. Wreszcie w 24 min. ładnie zagrana centrą przez Sperlinga, Malczyk strzela, ale... obok słupka. Niebawem „Warta” po akcji trójki środkowej zdobywa prowadzenie: Banaszkiwicz ładnie podaje Kniolę piłkę, a ten z kilku kroków strzela lekko w róg. Przez następne 7 minut „Warta” napiera, rezultatem czego są trzy rzuty różne, przyczem po jednym z nich Banaszkiwicz przenosi tuż nad poprzeczką. Do końca pierwszej połowy utrzymuje się przewaga „Warty”, która jeszcze w ostatniej minucie ma okazję do podwyższenia wyniku, lecz Kniola strzela z dogodnej pozycji obok słupka. Po zmianie stron „Cracovia” przedstawia atak, przesuając Malczyka na środek, a Selingera — na prawego łącznika. Lecz i to nie pomogło, gdyż w dalszym ciągu napad „białoczerwonych” grał chaotycznie. W 2 min. „Cracovia” strzela kornie przez Sperlinga, lecz piłkę zręcznie łapie Fontowicz. Teraz znowu „Warta”, wspomaganą przez trio pomocy — w którym wyróżniał się znakomicie grający Wojciechowski — atakuje obu skrzydłami. W 10 min. nieobstawiony Banaszkiwicz podsuwa się pod bramkę i z lewej strony zdobywa drugi punkt, mimo robinsonady bramkarza. Atak „Cracovii” kończy się sfaulowaniem Fontowicza, którego zastąpił Konieczny, lecz już po dwóch minutach Fontowicz, witany oklaskami, wraca na boisko. W 30 min. Malczyk po ominięciu Fliegera strzela w górny róg, lecz piłka odbija się o słupek, poczem idzie w aut. W 35 min. pada dla „Cracovii” honorowa bramka przez Zielińskiego: Kubiński strzela zdaleka, Fontowicz łapie i odbija piłkę o ziemię, nie spostrzegłszy obok siebie Zielińskiego, który wyzyskuje sytuację. Teraz gospodarze dochodzą do głosu i chcą za wszelką cenę wyrównać, grając ambitnie, jednak nadal bezplanowo. Goście ograniczają się do sporadycznych wypadów. — Gra kończy się wśród kompletnego chaosu i bezładnej bieganiny. Sędziował dobrze p. Krukowski. Publiczności przy pięknej pogodzie około 4000 osób. W drużynie gości wyróżnili się Kniola, Banaszkiwicz i Radojewski oraz zwłaszcza świetnie grający Wojciechowski. Dobry był Fontowicz. (Tel. wł. — ks)

Warszawa. „Pogoń” i „Polonia” 4:0 (2:0). Walka bardzo ciekawa i ambitna przyniosła zasłużone zwycięstwo „Pogoni” dzięki lepszej grze obrony i napaści. Wynik jest jednak za wysoki. W „Pogoni” wyróżnił się doskonały łącznik Skowroński, zdobywca trzech bramek; czwartą strzelił Zimmer. W „Polonii” nie kleiły się akcje ataku, który nie wykorzystał szeregu sytuacji. Sędziował p. Otto z Łodzi. Publiczności — 5000 osób. (Tel. wł. — ts)

Lwów w. „Czarni” i „L. K. S.” 1:1 (1:0). Gra bardzo słaba, stała na niskim poziomie, bowiem obie drużyny zawiodły. Gospodarze uzyskali prowadzenie w 27 min. przez Mysłowski, a wyrównał po przerwie Herbsteich. Mecz ten rozegrano w sobotę. (Tel. wł. — lp)

Tabela rozgrywek przedstawia się następująco (w nawiasach podajemy ilość gier i stosunek bramek): 1) „Wisła” 11 p. (9, 23:11); 2) „Ruch” 10 p. (8, 15:8); 3) „Legja” 10 p. (8, 15:11); 4) „Pogoń” 10 p. (8, 15:14); 5) „Warta” 10 p. (9, 22:13); 6) „L. K. S.” 9 p. (9, 17:16); 7) „Polonia” 9 p. (10, 19:18); 8) „Warszawianka” 8 p. (8, 20:24); 9) „Garbarnia” 7 p. (7, 8:5); 10) „Lechia” 6 p. (7, 8:21); 11) „Czarni” 5 p. (8, 12:20); 12) „Cracovia” 5 p. (8, 11:24).

O mistrzostwo kl. A. P. O. Z. P. N. — Poznań. „Sparta” i „Ostrowia” 6:1 (3:1). „Sparta” wystąpiła w pełnym składzie, goście — bez Żurkowskiego. — Początkowo lekka przewaga „Ostrovii”, dla której prowadzenie uzyskuje po rzucie różnym Kochowicz. Z zamieszania podbramkowego wyrównuje Pawlak a Ławniczak zdobywa dalsze dwa punkty, ostatni z karnego. Po przerwie przeważa „Sparta”, dla której Graczyński strzela po solowej akcji ze środka boiska 4 bramki, niebawem z karnego piątą i wreszcie krótko przed końcem zdobywa ostatni punkt. Sędziował p. Leracz.

„Stella” i „H. C. P.” 3:2 (2:1). Obie drużyny wystąpiły w pełnych składach; wygrała zasłużenie lepsza i przedewszystkiem ambitniejsza „Stella”. Goście uzyskują prowadzenie przez Bittnera; na 2 min. przed przerwą „H. C. P.” wyrównuje przez Nowaka z karnego, a w ostatniej minucie goście zdobywają drugą bramkę również przez Bittnera. Po przerwie goście uzyskują dalszy punkt przez Zamiara, a „H. C. P.” przez Górskiego. Sędziował p. Rosala. „H. C. P.” nie wykorzystał karnego.

„Legja” i „Warta” 7:0 (3:0). Pierwszą bramkę zdobywa Mazgaj z karnego, poczem dalsze punkty uzyskują Zaremba i Mazgaj. Po przerwie strzela „Legja” dwie bramki przez Konopę główką i Zarembę, a dwie — są samobójcze. Zwycięstwo „Legji” zupełnie zasłużone. W „Warcie” zawiódł całkowicie atak. Sędziował p. Paczkowski. (in)

Ostrów. „Olimpia” i „OKS” 3:2 (0:1). Gra naogół wyrównana. Pierwsza

Ilustracja Poznańska i Nowiny Sportowe

tygodnik 8-stronny

bezpłatny

dodatek dla naszych abonentów.

bramkę zdobywają gospodarze przez Leńskiego. W dalszym ciągu obie strony nie wykorzystują szeregu dogodnych sytuacji. Po przerwie uzyskują goście w krótkich odstępach czasu 3 bramki a „OKS” przez Jezierskiego — drugi punkt. Sędziował p. Tomaszewski z Poznania. (Tel. wł.)

Leszno. „Sokół” i „Polonia” 1:1 (0:1). Pierwsza bramka padła w 12 min. z wypadkowego strzału Piechockiego. Dopiero w 56 min. wyrównuje „Sokół” przez zawodnika 3 drużyny Musielaka III. Gra była otwarta przy lekkiej przewadze „Sokoła”, który wystąpił z 3 rezerwami; „Polonia” walczyła w pełnym składzie. Sędziował por. Papiś z Ostrowa. (Tel. wł.)

Tabela rozgrywek przedstawia się następująco (w nawiasach podajemy ilość gier i stosunek bramek): 1) „Legja” 17 p. (12, 33:19); 2) „Warta” 16 p. (13, 37:25); 3) „Stella” 15 p. (12, 32:27); 4) „Sokół” 14 p. (13, 30:26); 5) „Olimpia” 13 p. (12, 21:27); 6) „Ostrowia” 11 p. (12, 33:32); 7) „Polonia” 10 p. (12, 22:29); 8) „Sparta” 9 p. (12, 25:27); 9) „H. C. P.” 9 p. (12, 28:35); 10) „OKS” 8 p. (12, 17:31).

Pływanie

Zawody miejsk. kom. w. l. i p. w. odbyte z okazji święta wiosennego w. l. a sprawie zorganizowane przez POZP pod kierownictwem por. Jankowskiego, jako pierwsze w tym sezonie zgromadziły rekordową ilość startujących, których liczba jedynie z powodu niskiej temperatury powietrza zmniejszyła się w końcowych biegach. Na wyróżnienie zasługują zwycięzcy w wielobojach „starzy mistrzowie” Krausówna i Richter oraz dobre wyniki młodzików. Wyniki techniczne są następujące: Wielobój panów o mistrzostwo m. Poznania: 1. Richter (U) 14 p., 2. Grabiec (PTP) 21 p., 3. Lisewski 22 p., 4. Zawieja (W) 25 p., 5. Matuszewski (W) 33,5, 6. Kurnatowski (PTP) 34,5. Poszczególne biegi dały wyniki: 50 m dow.: 1. Lisewski 32,9, 2. Richter 34,2, 3. Zawieja 35,6, 4. Grabiec, 5. Lewandowski (S), 6. Klewenhagen (HCP); 50 m klas.: 1. Zawieja 40,8, 2. Kurnatowski 41,3, 3. Richter 42,5, 4. Matuszewski, 5. Grabiec, 6. Dankowski (W); 50 m nawznak: 1. Lisewski 40,4, 2. Richter 44,6, 3. Zawieja 45,5, 4. Grabiec, 5. Kurnatowski, 6. Klewenhagen; 200 m dow.: 1. Lisewski 3:06, 2. Grabiec 3:13,6, 3. Richter 3:15,2, 4. Matuszewski, 5. Zawieja, 6. Lewandowski. Jaskółka z 3 m: 1. Grabiec 7,4, 2. Richter 7,0, 3. Klewenhagen i Matuszewski po 5,8, 5. Lewandowski, 6. Zawieja. Skok startowy: 1. Richter, Lisewski i Matuszewski, 4. Kurnatowski, 5. Grabiec, 6. Toel (ISV). — Wielobój pań o mistrz. m. Poznania: 1. Krausówna (S) i Kretschmanówna (ISV) 13 p., 3. Antkowiakówna (W) 15 p., 4. Bluemelówna (ISV) 20 p. Wyniki poszczególnych biegów: 50 m dow.: 1. Krausówna 46,2, 2. Kretschmanówna 51,6, 3. Bluemelówna, 4. Antkowiakówna; 50 m nawznak: 1. Krausówna 54,5, 2. Antkowiakówna 56,4, 3. Bluemelówna, 4. Kretschmanówna; 50 m klas.: 1. Kretschmanówna 48,5, 2. Antkowiakówna 51, 3. Bluemelówna, 4. Krausówna; 200 m dow.: 1. Kretschmanówna 4:00, 2. Antkowiakówna 4:08, 3. Bluemelówna, 4. Krausówna; jaskółka z 1 m: 1. Antkowiakówna 3:6, 2. Krausówna 3,4, 3. Kretschmanówna, 4. Bluemelówna; skok startowy: 1. Krausówna, 2. Kretschmanówna, 3. Bluemelówna, 4. Antkowiakówna. — Sztafeta 3X100 m zmiennym: panowie — 1. PTP II (Matecki, Wesołowski i Gromadziński) 4:45,6, 2. PTP I 4:45,7, 3. Unja 4:48,9, 4. Warta, 5. HCP II. Pierwsza była sztafeta HCP I — zdyskwalifikowana za start Lisewskiego. Panie — 1. ISV (Bluemelówna, Kretschmanówna, Szulcówna) 6:02,1, 50 m dow. chłopów do 16 lat: 1. Cendlak (W) 34, 2. Łukasiewicz (HCP) 38,7, 3. Konopa (H. C. P.) 42,9, 4. Warda (U), 5. Marciniak (S), 6. Konieczny III (S); 50 m dow. dziewcząt: 1. Szulcówna (ISV) 39,3, 2. Promińska (P. T. P.) 41,3, 3. Marea (PTP) 51,4, 4. Gunterówna (ISV), 5. Walterówna; 50 metrów dow. panów pow. 35 lat: 1. Łukaszyk (PTP) 54,7; 200 m klas. pań: 1. Antoniewiczówna (U) 4:17,5, 2. Urbańska (U) 4:25,7, 3. Szczepańska 4:44,1, 4. Lanżanka (ISV), 5. Marea, 6. Loncówna 100 m pań: 1. Szulcówna 1:48,6, 2. Urbańska 2:03,7, 3. Piętówna (AZS) 2:09, 4. Kędzińska (U), 5. Tylkówna, 6. Lanżanka (ISV). — 200 m klas. panów: 1. Fabisch (W) 3:37,2, 2. Antoniewicz (U) 3:40,9, 3. Schramm (U) 3:44,7, 4. Marchewka (S), 5. Gawroński (PTP), 6. Niesiołowski (AZS); 100 m dow. panów: 1. Kubiak (HCP) 1:21,8, 2. Gancarz (S) 1:28,2, 3. Piotrowicz (HCP) 1:28,7, 4. Kańcia, 5. Thiem (HCP) 6. Gromadziński (PTP). Sztafeta 4X100 m dow. międzyszkolna: 1. gimn. J. Kantego (Kasperek, Cendlak, Piotrowiak, Gunter) 6:24,6, 2. Szk. powsz. Konarskiego 7:52,2, 3. gimn. Bergera 7:56,1. (wz)

SKRZYŃKA DO LISTÓW

— Obywatel czechosłowacki Wągrówiec. Stanowisko władz wojewódzkich jest prawnie uzasadnione. Wprowadzenie na podstawie art. 4 ust. o obywatelstwie Państwa Polskiego nabywa się przez przyjęcie urzędu publicznego, jednak według zdania prawników z okoliczności, iż ustawa z 13. 7. 1920 (D. U. 65 poz. 430) pracowników tych nie określa ani jako urzędników wogóle, ani jako urzędników państwowych w szczególności, lecz jako pracowników kolei państwowych, wynika, iż etat w P. K. P. nie stwarza warunków z art. 4 p. 5 ust. o obywatelstwie. Również członkostwo sejmiku powiatowego nie jest urzędem państwowym. Skutkiem tego pozostaje Panu tylko nabycie obywatelstwa polskiego po myśli art. 8 ustawy, tem więcej, że w stosunku do obywateli b. ces. austriackiego osobno uregulowano sprawę nabycia obywatelstwa polskiego tylko co do osób, posiadających prawo swojszczyzny na terenie polskich części Śląska Cieszyńskiego, Spisza i Orawy. Rozp. Rady ministrów z 12. 12. 1922 D. U. 10/23, poz. 58. Prawo do postawienia wniosku o nadanie uzyskał Pan więc dopiero w roku 1928. Przyspieszyć możnaby tylko przez osobistą interwencję. (aK.)

— Edmund Sell, Warszawa. Ze względu na tajemnicę redakcyjną nie możemy podać nazwiska. (iK.)
— P. K. Nie ulega wątpliwości, że ma Pan nieco słuszności, jednakże prawidła gramatyki nie można nagiąć i trzeba według nich postępować. Co do drugiego zastrzeżenia jest cały szereg innych przymiotników, jak śmierć — śmiertelny, wiatr — wietrzny, Lublin — lubelski itd.

Z tej samej racji może też być tylko Kiekrski. Trudno, ale nic na to nie poradzimy. Określenie na mapach, o którym Pan wspominał, jest fałszywe. (iK.)

— J. S. Z. P. Adres fabryki Forda — Detroit Michigan — U. S. A. Adres prywatny Ford Dearborn — Michigan U.S.A. (i K)

Gimnazjum Męskie im. Ks. J. Długosza
z internatem - z klasami wstępnymi
we Włocławku, ul. Łęska 26
telefon 300.

Egzaminy wstępne odbywać się będą 15, 16 i 17 czerwca o godz. 3-ej po poł. oraz 28 i 29 sierpnia o godz. 9-ej rano.

Gimnazjum posiada PEŁNE prawa szkół państwowych kategorii A.
dw 3795

W czasie obecnej pory wiosennej jest pobyt w Zwierzyńcu nadzwyczaj miły i przyjemny. Oglądać można w nim około 1000 rozmaitych zwierząt ze wszystkich części świata. Zwiedzajcie dlatego często i licznie nasz „Zoolog“.

Dnia 7 czerwca 1931 r. zasnęła w Bogu, po krótkich cierpieniach na udar serca, moja najdroższa żona, najukochańsza troskliwa matka, siostra, teściowa i babka, ś. p.

z Rakoczych
Marja Józefowicz-Klapowa

Pogrzeb odbędzie się dnia 10 czerwca r. b., o godz. 17,30 z domu żałoby w Poznaniu przy ul. Przemysłowej 34, na cmentarz O. O. Zmarłychwstańców, o czem zawiadamia Krewnych i Znajomych

w ciężkim smutku pogrążony
mąż z dziećmi i rodziną.

Poznań, dnia 8 czerwca 1931 r.

zw 29671

Przewielebnemu Duchowieństwu, a zwłaszcza miejscowemu Ks. Proboszczowi Miśkiewiczowi za piękną przemowę nad grobem, Zaczemu Nauczycielstwu, Organizacjom miejscowym, Żeńskiemu i Męskiemu Chórowi Kościelnemu za piękne śpiewy wykonane przy grobie, Szanownemu Obywatelstwu miejscowemu i zamiejscowemu, Krewnym i Znajomym za oddanie ostatniej przysługi oraz liczne wieńce naszemu kochanemu ojcu i dziadkowi, ś. p.

Romanowi Miczyńskiemu
składa serdeczne

podziękowanie

zw 29 660 rodzina.
Pniewy, Poznań, Lwówek, Paderborn, Berlin

Dobrze zaprowadzone od 12 lat istniejące

przedsiębiorstwo handlowe

i wytwórnia urządzeń i artykułów pierwszej potrzeby hurt i detal, — sprzedam z powodu śmierci właściciela. P. trzeba ca 30 000 zł. Warunki korzystne. Położenie w centrum Poznania. Zgłoszenia Kurjer zw 29 664.

Marja Klementyna Hebanowska

nasza najdroższa jedyna córka i siostra zasnęła w Panu, opatrzona Sakramentami św., skutkiem nieszczęśliwego wypadku w Brzostkowie dnia 6 czerwca 1931 r.

Ciężko strapieni

rodzice i bracia.

zw 29 659

Do Szanownych Odbiorców
i Konsumentów piwa w mieście Poznaniu.

Wobec wypadków sprzedawania pod naszymi etykietami piw innych browarów, oddajemy nasze wyroby, tylko tym pp. Hurtownikom w mieście Poznaniu, którzy dali nam gwarancję, że prowadzić będą wyłącznie nasze piwa i to wszystkich gatunków, a więc jasne, ciemne, słodowe na czystym cukrze i porter.

Odtąd jedynie następujące hurtownie dostarczają nasze piwa:

- W. Antkowiak, ul. Półwiejska,
- T. Bajer, ul. Krzyżowa, nr. tel. 76-02,
- M. Dehn, ul. Marsz. Focha,
- M. Dominiczak, ul. Kolejowa,
- W. Grześkowiak, św. Wojciech, nr. tel. 18-83,
- K. Jałkiewiczowa, ul. Marsz. Focha, nr. tel. 68-21,
- St. Knasiak, Grobla, nr. tel. 39-52,
- Lüdtke Nast. Fingas, ul. Staszica, nr. tel. 61-32,
- St. Majewski, ul. Słowackiego, nr. tel. 63-26,
- R. Neumann F-a Rurek, ul. Strzałowa, nr. tel. 10-89,
- J. Wawrzyniak, ul. Tylne Chwaliszewo, nr. tel. 27-29,
- T. Zak, ul. Różana, nr. tel. 32-91.

Wymienieni pp. Hurtownicy reprezentują około 80% butelkowej sprzedaży piw w m. Poznaniu.

Inne hurtownie **nie mają prawa** rozlewania i sprzedaży naszych piw.

Szanownych Odbiorców, Konsumentów i Sympatyków prosimy o zwrócenie uwagi na jakość i barwę piw ukazujących się w butelkach pod naszymi etykietami, a w razie wątpliwości co do pochodzenia piwa, o doniesienie nam tego w drodze telefonicznej, byśmy mogli, po przeprowadzeniu dochodzeń, pociągnąć winnych do odpowiedzialności sądowej.

Poznań, dnia 2 czerwca 1931 r.

Browary Huggera   **Browar Krotoszyński**
Sp. Akc.   Sp. Akc.

Browar i Słodownia Kobylepole
T. z o. p.

Pw 11 626-22,59

W sobotę, 6 czerwca 1931 r. zasnęła w Bogu, po krótkiej, lecz ciężkiej chorobie, opatrzona Sakramentami św., nasza najukochańsza, nigdy niezapomniana matka, teściowa i najdroższa babunia, ś. p.

Antonina z Fabisiów Kaczmarkowa

I voto Karasiowa

przeżywszy lat 74. Pogrzeb odbędzie się we wtorek, 9 b. m. o godz. 3 po poł. z kaplicy św. Józefa na cmentarz św. Wojciecha.

W nieutulonym żalu
dzieci: **H. Karasiowie**
J. Maćkowiakowie
S. Sobańscy
S. Kachliccy

dw 3 850

Zakład Pogrzebowy „Ceremonjal”. Towarowa 25. Tel. 3180.

Przedsiębiorstwo zbożowe w Poznaniu poszukuje z dniem 1-go lipca r. b.

ELEWA

z ukończoną szkołą handlową. Zgłoszenia pisemne skrytka pocztowa 187. zw 29 666

TRUSKAWIEC
Pensjonat „Biały Dwo ek”
Stef. Słoneckiej
wyłącznie katolicki — kuchnia wykwińska i dietetyczna.
Ceny konkurencyjne.
Pp 11 636-72,48

WINA

NA UROCZYSTOŚCI RODZINNE
NYKA & POSŁUSZNY
 POZNAŃ, WROCŁAWSKA 33/34.
 Pw 11 733-20,148

Tańszy sezon wiosenny.
INOWROCŁAW
 ulica Toruńska 4 — Telefon 333
Zakład leczniczy „POD PIASTEM” otwarty cały rok
 Kąpiele solankowe, ługowe, gazowe, elektryczne, parowe, okłady borowinowe. Hydro i elektroterapia, masaże i lampy: Kwarcowa i Solux.
Leczenie: reumatyzm, artretyzm, ischias, wadliwa przemiana materii, zwapnienia naczyń, choroby serca, kobiece i nerwowe.
STAŁA OPIEKA LEKARSKA. dw 3 681

Materiały gromochronne
 pręty odbiorcze, wszelkie łączniki, ziemniennia siatkowe, wszelkiego rodzaju podpórki linkowe, w żelazie, ocynk, w spłzu i w miedzi, liny gromochronne w żelazie i w miedzi, wszystko **przepisowej konstrukcji** dostarcza hurtownie i detalicznie
„ELEKTROS”, właśc. B. Filipiński
 Specjalne przedsiębiorstwo zakładów elektrycznych.
 Poznań, Szkoła 10. Tel. 51-75.
 dw 3 567

MASŁO TAŃSZE!!!
 Najlepsze masło stołowe 1/2 kg zł 2,40.
F-a M. Miczyńska - właśc. Karol Piątkowski
 Zał. 1872 Plac św. Krzyski 3 Tel. 3658
 Specjalny skład masła, sera i jaj. ZW 20 602-3

Od 1. 7. 1931 r. poszukuje się doświadczonego i obrotowego kupca - zbożowca jako
I Członka Zarządu
Rolnika w Obornikach.
 Reflektuje się tylko na kandydata, który podobne stanowiska już zajmował i wykazał się może pierwszorzędnymi rezultatami pracy.
 Piśmienne zgłoszenia z odpisami świadectw, wykazujących bezwzględną ciągłość, podaniem referencji jak i wymagań uprasza
Droste, Prezes Rady Nadzorczej
 dpw 3 817 Uchorowo, pow. Oborniki.

Wykwalifikowana
KSIĄŻKOWA
 z dłuższą praktyką w dużych firmach, potrzebna w poważnym przedsiębiorstwie fabrycznym od sierpnia. Zgłoszenia do ekspedycji Kurjera Poznańskiego pod dw 3842.

Napisowe słowo (tłusto) 30 groszy, każde dalsze słowo 20 groszy, 5 liczb = jedno słowo, i, w, z, a = każde stanowi 1 słowo.
 Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 50 słów.

Cement portlandzki, Cement nieprzemakalny, Wapno budowlane, Wapno hydrauliczne, Gips murarski i sztuk., Trzcina sufitowa, Cegły szamotowe, Zaprawa szamotowa, Płyty posadzkowe i ściemne, Rury kamionkowe, Koryta glazurowane, Farby cementowe, Tynk szlachetny, Kafle we wszystkich kolorach, Specjalna masa do uszczeln., Papa dachowa, dw 3 838, Dachówki, Sufitówki, płyty ściemne, Drewno we wszystkich rozmiarach posiada stale na składzie
Gustaw Glaetzner,
 Poznań, ul. Mickiewicza 36.
 Składnica:
 ul. Kraszewskiego 10.
 Telefon: 65-80 i 63-28.

Maszynę
 damską sprzedam. Kuśnierski, Zielona 5. rw 14 430

W Gdańsku - Wrzeszczu jest zaraz do sprzedania NIERUCHOMOŚĆ
 połączona z ogrodnictwem o objętości 4 800 m. kwadr., 20 garaży samochod., tank benzynowy, dom mieszkalny przy ulicy, z 2 małymi składami i mieszkaniami. Nadaje się szczególnie dla ogrodnika. Cena 50 tysięcy guldów, wpłata 8 tysięcy guld. Oferty pod 1353 do Biura Ogl. „KOSMOS”, Poznań, Zwierzyniecka 6. nw 11 505

Sprzedam większą ilość TRUSKAWEK.
 Cena podług ugody. Zgłoszenia do Administracji „Gazety Rawickiej” w Rawiczu (Pozn.) nw 11 502

Potrzebna MODELKA
 wielkość 44, zaraz.
Wytwórnia Konfekcji Damskiej, Stary Rynek 46/47.
 Pw 11 752-5, 191

„JURATA”
UZDROWISKO na półwyspie HELU
 Spółka Akcyjna.

Zarząd Spółki zawiadamia wszystkich, którzy zapisali się na działki terenowe w JURACIE oraz reflektantów na budowę, wydzierżawienie i prowadzenie pensjonatów lub hoteli, jak również wszystkich miłośników POLSKIEGO WYBRZEŻA MORSKIEGO, że po uzyskaniu zatwierdzenia planu rozbudowy Uzdrowiska, przystąpił do zakładania inwestycji, sprzedaży gotowych, tanich will, połączonych z siecią wodociagową, kanalizacyjną i elektryczną, oraz dalszych tranzakcyj terenowych na dogodnych warunkach kredytowych.
 Prospekty szczegółowe wysłała się na każde żądanie. Pierwsze zamówione wille gotowe będą na 10 lipca r. b.
INFORMACJE: Warszawa, Inż. G. Pelka, Królewska 18, telef. 752-73, od godz. 9 do 13-tej.
 Poznań, Józef Szamota, Poznań, Sołtacz, ul. Sołacka nr. 7.
 Katowice, p. W. Wybranowski, ul. Stalmacha 17, tel. 1-51.
 Gdynia, p. J. Jarochowski, pensj. Victoria Regia, tel. 19-02.
JURATA, Gener. F. Zwierchowski, p. Jastarnia, tel. nr. 2.
 Łódź: Towarzystwo Przemysłu Drzewn. „Silvares” s. z. o. o., Łódź, Srebrzyńska 2/4. Pw 11 751-55, 184

Lokal fabryczny
 parterowy potrzebny do wydzierżawienia zaraz. Powierzchnia ca 600 mtr. kw., plac niezabudowany ca 1500 mtr., prąd, woda, bocznicza lub bliskość stacji towarowej wymanana. Zgłoszenia Kurjer Poznański zw 29 665.

Kucharza
 młodszego, z warszawską kuchnią, dobrze poleconego, poszukuje od 22 b. m. z podaniem pensji i odpisem świadectw **Restauracja dworcowa, Tczew.** zw 29 668

WYDZIERŻAWIENIE POŁOWANIA
 2 800 mórg odbędzie się dnia 16 czerwca r. b. o godz. 2-giej po południu, w obręby p. Bartkowiakowej w Czmońcu pow. śremski. — Warunki będą przeczytane przed terminem. Zastrzeżenie się przybicia jednemu z trzech najwięcej dających. dw 3 849
Malinowski, soltys, przew.

Magistrat miasta powiatowego Koźmina zaangażuje zaraz asystenta podatkowego.
 Pobory podług grupy XI pragm. dla urzęd. państw. oraz dodatek komunalny 15%. Reflektuje się na siły mające odpowiednią praktykę samorządową, zwłaszcza w dziedzinie podatkowej. Nieuwzględnione podania porostadną bez odpowiedzi.
Magistrat m. Koźmina.
 A. Zdaniewicz, burmistrz.

Przetarg ofertowy
Starostwo Krajowe ogłasza na pobudowanie domu dla drogomistrza w Stęszewie PRZETARG
 na dzień 15 czerwca b. r. godz. 11 -tą, w gmachu Starostwa Krajowego, Oddział Budownictwa.
 Wzór oferty obejmujący roboty budowlane włącznie stolarki i okucia otrzymać można za opłatą 3 zł. w Oddziale Budownictwa, gdzie wyłożone są rysunki i warunki do wglądu.
 Starostwo Krajowe zastrzega sobie prawo swobodnego wyboru oferentów lub też nie uwzględni żadnej oferty.
 nw 11 506 **Starosta Krajowy.**

LICYTACJA ZASTAWU
 W środę, 10 czerwca, o godz. 11-tej, sprzedam w firmie C. Hartwig, ul. Towarowa 15/20. Pw 11 737-23,4
nowy samochód 6-osobowy limuzyna marki Renault, Brunon Trzeciak
 zaprzysiężony i ustanow. rzeczoznawca i aukcjonator na województwo poznańskie. Ul. Wroniecka 4. Tel. 21-26 i 31-75

PRZETARG PRZYMUSOWY
 W dniu 9 czerwca 1931 r. sprzedam za gotówkę najwięcej dającym jak niżej:
 o godz. 11-tej w Morasku szafę kuchenną, o godz. 12-tej w Glinnie szafę do garderoby, o godz. 13-tej w Suchym lesie swinie wagi 40 kl. nw 11 504
Wl. Gabrysiak, urzęd. egz. Wydz. Pów. pow. poznańskiego.

PRZYMUSOWA LICYTACJA
 W piątek, dnia 12 czerwca r. b., o godz. 10 rano, sprzedawac będę w Rogoźnie Wlkp. przy ulicy Czarnkowskiej nr. 148 najwięcej dającym za gotówkę: dw 3 843
dwie baloty chmielu o ogólnej wadze 310 kg.
Pilarczyk, komisarz kontroli skarbu

DOBROWOLNA LICYTACJA
 Niżej zapodane ruchomości, należące do masy upadłościowej firmy **Pleszewskie Młyny Parowe Tow. Akc.** — Pleszew, sprzedane zostaną za gotówkę, z zastrzeżeniem wyboru oferenta, i to:
samochód ciężarowy „Austro-Fiat”, nośność 5 tonn, z przyczepką i pełnym ogumieniem, — w bardzo dobrym stanie;
samochód ciężarowy „N. A. G.”, — nośność 5 tonn, z przyczepką i pełnym ogumieniem;
wóz wyjazdowy kryty, wóz wyjazdowy półkryty, 4 wozy ciężarowe, 3 pary uprzęży, aparat do szwajcowania z przyborami, używany kocioł parowy dwupłomienicowy o powierzchni ogrzewalnej 92 m², aparat do powielania „Gestetner'a” (nr. 15) do zapełnienia ręcznego i elektrycznego.
 Pisemne oferty przysyłać należy najpóźniej do dnia 16 b. m. pod adresem zarządcy masy upadłościowej wspomnianej firmy. nw 11 460
Edward Perz, adwokat, jako zarządca masy upadłościowej firmy Pleszewskie Młyny Parowe T. A.

OGŁOSZENIA DROBNE
 Ogłoszenia wśród drobnych:
1-linowy milimetr 60 groszy
 Znak oferty (naprzykład: n 2395, z 21205, d 1811 i t. d. = 1 słowo.
 Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 10.

1 SPRZEDAŻE
6,90
 koszula zefirowa biała smokiniowa od 8,90. Sportowa z krawatką od 7,90. Marquise jedwabne od 10,50. nocne od 7,90. dzienne białe od 5,90. — trykotowe 2,90. kalesony trykotowe od 2,25. sportowe chłopięce od 2,90 poleca **Fabryka Bielizny J. Schubert** ul. Wrocławska 3. Pw 11 577-22,103

Rzadka okazja!
 W Toruniu sprzedam wielką kamienicę o 5 sklepach, solidnie zbudowaną, po kapitalnym remoncie przed rokiem, wprost od właściciela. Wartość dzisiejsza 500 000 sprzedam szybko decydującemu za 400 000 przy wpłacie 160 000. Zgłoszenia do Kurjera dw 3 821

Cieżarowe
 auto 2 tonnowka na podwojnych tylnych kołach sprzedam zaraz cena 2 500. Tomczak. Mosina. Obejrzeć Dąbrowskiego, Maciejewski warsztat samochodowy. zdw 97 203

Parcela
 1,400 m² w pobliżu Placu Drzewskiego do oddania. — Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 97 219

Sprzedam
 nieruchomości w dużej wsi gospodarskiej ca. 2 tys. mieszkańc. z dobrze prosperującym składem rzeźnickim, zaprowadzonym od wielu lat, maszynę zabudowaną. Gdzie? wskaże Kurjer zdw 97 235

40 mórg
 żwiru i piasku sprzedam. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 97 220

Parceli
 parę w najbliższej części Poznania sprzedam. Zgłoszenia — portier, Hotel „Britania”, 9-10,30, 4-5,30. jw 6 179

Zakład
 fryzjerski damsko-męski, dobrze prosperujący, powinnia z przyległą ubikacją 1 000 zł sprzedam. Zgłoszenia Kurjer zdw 97 513

Plac
 z bocznicą kolejową sprzedam lub wynajmę. Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 96 885

Belki
 kantówkę, laty odda korzystnie. Zgłoszenia Kurjer Poznański pod zdw 96 886

Torebki
 od zł 1,25. W Cysz. Szkoła 11 Plac Wolności 5. Pw 10 964-19,54

Chevrolet
 4 osobowy przebytych km. 70 000 w dobrym stanie za gotówkę korzystnie sprzedam. Oferty „Par.” Aleje Marcinkowskiego 11 pod nr. 22,44. Pw 11 713-22,44

Meble
 kuchenne po bajecznie taniej cenie sprzedaje Jan Koniński, Piaskowa 3, wytwórnia mebli kuchennych. zdw 96 124

Rower
 dziecięcy dwukółowy. Chwaliszewo 24, m. 1. zdw 97 644

Skład
 samochodów, motocykli i przyborów samochodowych, jedno z największych przedsiębiorstw sprzedam okazynie za 35 tys. z powodu wyjazdu lub zamienie na hipotekę, parcele, dom ewentualnie dopłace. Zgłoszenia Kurjer zdw 97 494

Stoły
 krzesła ogrodowe używane sprzedam. tano. Wenge, Kiszewo, Gniezno. zdw 97 662

3 1/2 km
 toru kolejki 600 m/m na stal. podkładach, 16 wywrotek, 3/4 cbm sprężad Głogowski & Syn. Brodnica, Pomorze. zdw 97 641

Łóżko
 żelazne białe. Chwaliszewo 24, m. 1. zdw 97 643

Fortepian
 (pianino) pierwszorzędnej marki jak nowe. Wielk: 15, m. 12. rw 14 416

Buick
 samochód 4 cyl 4 osob. gotowy do jazdy tano sprzedam. Urbanowicz, Górna Wilda 51. zdw 97 648

Kompletna
 jadalnia na 12 osób mało używana, lustra, szafy i 3 łóżka tano na sprzedaż. Kowalska, Plac Działowy 4, II. pr. — zdw 97 653

Kolonjalke
 tano sprzedam Woźna 21. zdw 97 665

Kamienicę
 Poznaniu wartości 60 000 zamienie na gospodarstwo. Dutkiewicz, Chwaliszewo 70. zdw 97 668

Ubranie
 granatowe nowe, wielkość 42, sprzedam 38 zł. Borzyński, Górna Wilda 65. zdw 97 707

Zamienie
 samochód Fiat 501 limuzyna w bardzo dobrym stanie na samochód mały D. K. W. lub Peugeot mały ewtl. z dopłatą. Oferty Kurjer zdw 97 715

Samochód limuzyna
 Fiat 501, nowe opony w bardzo dobrym stanie 1700 zł. Oferty do Kurjera zdw 97 716

Sprzedam
 okazynie dom piętrowy w ładnym położeniu Bydgoszczy, Sikora, Chelmińska 18. Pw 11 736-63,283

Oryginal Fön
 110-130 volt tano. Kalużny, Dąbrowskiego 41a. jw 6197

Młyn motorowy
 3 pary walców, ganek, śrótownik, dom mieszkalny wraz z ogrodem 2 morgowym położony w Chojnicach Plac Piastowski — Pomorze. Obiekt bardzo korzystnie położony. Maszyny nowe. Cena według ugody. zdw 97 746

Fiat
 505 z powodu wyjazdu za 2,700 zł „Brzeskiauto”, ul. Jakóba Wujka portier. zd 97 751

Ford
 w dobrym stanie gotów do jazdy za 1,500 zł. na sprzedaż. Gen. Kosińskiego 17, restauracja. zdw 97 752

Skład
 kolonjalny z ubikacją suterenie sprzedam z powodu choroby. A. drze Kurjer zdw 97 755

Ogród
 z letnim mieszkaniem w Poznaniu dziesięć minut od tramwaju sprzedam lub zamienie na skład z mieszkaniem, może być na małym miejscu. Piśmienne zgłoszenia do Kurjera zdw 97 768

Dom
 w Jarocinie, nowy, 8 ubikacyj, chlew, pralnia, ogród. Cena 20 000 zł. Zgłoszenia Otręba, Jarocin, Kilińskiego 4. zdw 96 892-3

Maszynę
 damska i krawiecka „Singer” tano sprzedam Warsztat Mechaniczny Kraszewskiego 5. zdw 97 772-3

Maszynę
 do napędzania i zamykania tub sprzedam. Wanda Duchnicka, Bydgoszcz, Promenada 21a. Pw 11 734-63,281

Skład
 papieru, zabawek, przedwojenny, dobrze prosperujący z trzypokojeowym mieszkaniem wypadkowo sprzedam. Bydgoszcz, śniadeczek 21. Pw 11 735-63,284

Szpica
 młodego, czujnego sprzedam. — Adres wskaże Kurjer zdw 97 722

Wilki
 na sprzedaż dobry stróż Piekary 18, Zawitalski. zdw 97 730

Działka
 budowlana 918 m² przy kościele Łazarzkim na sprzedaż. Oferty Kurjer zdw 97 731

300
 mórg kościarskie, cena 140, — wpłaty 40 000 bardzo duży wybór majątków wskaże Jaskiewicz, — Poznań, Fredry 6. zdw 97 846

Motocykl
 z przyczepką marki F. N. bardzo mało używany w dobrym stanie za cenę przystępną mam zaraz na sprzedaż. E. Matysiak, wyprzedzaczka samochodów. Poniec Wielkop., Bojanowska 32. zdw 97 741

Restauracja
 połączona ze składem kolonialnym, długie lata w jednym miejscu, zaraz z powodu choroby korzystnie na sprzedaż we wielkiej wsi kościelnej niedaleko miast, stacja kolejowa. Dom maszynowy 18 pokoi wielki śpichrz, chlewnia, do Bernarda Burzyka. Złewo, do Bernarda Burzyka. Na odpowiedni powiat Starogard. Na odpowiedni dołączyć znaczek. zdw 97 747

Kamienicę
 w Tarnowskich Górach sprzedam Ginnazjum, konwikt, seminarjum, nauczycielskie mieszkanie, szkoła, nieca i inne zakłady naukowe na miejscu. Właścicielka Ewa Balmiejscu. Właścicielka Góry, al. czerwona Tarnowskie Góry. zdw 97 749

Skład
 urzędniem, towarem na kafta branża, przyległym trzypokojeowym mieszkaniem, ruchliwa ulica, objęcie około 6 500, dzierżawa nieliczna Koczorowski, Górna Wilda 32. zdw 97 828

Motocykl
 New Hudson tano sprzedam. — Mostowa 23 garaż 3, telefon 40 60 zdw 97 831

Skład
 towarów kolonialnych i krótkich mieszkaniem blisko — Poznań, — sprzedam zaraz 1,400 zł — Poznań, Fredry 6. zdw 97 846

Dom
dwie morgi ogrodu przy Poznaniu dla rzemieślnika. Adres wskazać Kurjer Stary Rynek nr 14 454

Hamaki
polecam po cenie korzystnej Z. Gępczyński, Poznań, Szewska 20, nr 14 449

Piekarnię
sprzedam lub wydzierżawię Złogonia Andrzeja, Leszno, ul. Dworcowa 50, nr 11 601

Siodło
meskie. Dom Komisowy Strzelecka 2, zdw 97 838

Filateliści
zbior znaczków pocztowych polskich sprzedam Oferty Kurjer zdw 97 849

Rower
meski sprzedam. Skarbowska 15, parter, lewo, zdw 97 851

Wózek
dziećcy duży, modny, biały — sprzedam, Łakowa 7 a mieszkanie 13, zdw 97 857

Skład
kolonialny świetnie prosperujący na 1500 sprzedam, Niesiołowski, Piekary 18 I, zdw 97 861

Skład
kolonialny większy, 2 okna wystawowe, wygodne mieszkanie, przy ruchliwej ulicy Poznania za 9500 zł sprzedam. Wskazać Kurjer zdw 97 866

Dom
6 ubikacji duży ogród przedmieście Poznania sprzedam, Oferty Kurjer zdw 97 868

Wózek
dziećcy jak nowy sprzedam, Nowy Rynek 3, zdw 97 788

Skórki
biał, ceny hurtowe, Hankiewicz, wielka 9 (wchód Szewskiej), zdw 97 792

Rower
półwysięgowy jak nowy tania na sprzedaż, Górna Włda 193 m. 3, zdw 97 878

Fortepian
tania, 27 Grudnia 9, III, zdw 97 885

Leżankę
pokrytą mało używaną sprzedam, Kanałowa 7, II, prawo, zdw 97 890

Skład
kolonialny i wyroby tytoniowe dobrze prosperujący, magłem, obszernym mieszkaniem odstąpię zaraz, Adres Kurjer zdw 97 892

Ceny, które chętnie się czyta
Stoja do zapraw 75 groszy, szklanki 15 sztuk 1,50, łyżeczki herb, tuzin 1,50, garnitur umywalkowy 7,50, serwis kawowy, porcelana, 8,50, noże, widelce, czysta alpaka, 28 zł, serwis obiadowy 12 osób, porcelana, 59 zł. Wszystko tania, gdyż wprost z fabryki, poleca tylko Hurtownia Porcelany, Wronecka 24, podwórze, zdw 97 808

Sprzedam
chłodnicę do samochodów, Gulczyński, ul. Dolina 17, telefon 75-52, zdw 97 816

Skład
kolonialny, świetnie prosperujący, mieszkaniem, dużo towaru, magiel, piwo, papierosy, powodu nagłego wyjazdu sprzedam korzystnie, Adres Kurjer zdw 97 818

Rower
wysięgowy na sprzedaż, Wielkie Garbary 55, I, lewo, zdw 97 819

Pianino
okazyjne, Woźna 10, podwórze prawo, IV, zdw 97 823

Kłosk
dobrze zaprowadzony, przy ruchliwej ulicy, przyległym mieszkaniem, spieszenie tania sprzedam, Grobla 30, restauracja do Nowego Mostu, zdw 97 826

5 KUPNA

Mniejsza wille
z ogrodem w mieście Poznańskiego kupie za gotówkę. Szczegółowe oferty Kurjer zdw 97 498

Kupię
dom dobrze się rentujący gotówką do 100 000, Oferty właścicieli Kurjer zdw 97 691

Biurko
w dobrym stanie kupię, Oferty Kurjer zdw 97 661

Kupię
okazyjnie półkryty wóz mało używany może być na gumach. Oferty z podaniem ceny Kurjer zdw 97 696

Maszynę do pisania
marki Orzel lub Adler używaną, bez dobrze utrzymaną kupię, Oferty Kurjer zdw 97 703

Dom
z wolnym mieszkaniem, ogrodem, przy stacji, miejsce gimnazjalne, przy przedmieściu Poznania, kupię 10 000 zł. Pośrednicy wykluczeni. Zgł. do Kurjera zdw 97 718

Kupię
mniejsza parcele, Kurjer zdw 97 753

2 żniwiarki
używane Deeringa, 1 używany traktor walcowy, kupię Oferty Kurjer Poznański zdw 97 739

Poszukuję kupna wille
2-4 pokojowej lub kamienicy w Poznaniu, Langowski, Mieszewy, p. Konojady (Pom.) zdw 97 740

Parcele
o powierzchni 300-400 m kw. w Poznaniu kupię, Oferty do Kurjera Poznańskiego nr 14 455

Statyw
kupię, Kurjer zdw 97 850

Tłocznia
wrzcionowa słupkowa (Säulenpresse) do sztabowania kupię, Oferty Kurjer zdw 97 853

Poszukuję
placu pod kiosk, Oferty Kurjer zdw 97 775

Kupię
stoły marmurowe urządzenie śniadalni, Oferty Kurjer zdw 97 822

Wilkę
3-4 pokojową, ogrodem, Swarzędzu, lub okolicy Poznania kupię gotówką, Oferty cena Kurjer zdw 97 796

Stół
duży jadalni kupię, Oferty Kurjer zdw 97 880

6 KAMIENICE

Kamienice
Poznaniu (wartość 55 000) zamienie na gospodarstwo, różnicę dopłaci, Dutkiewicz, Chwaliszewo 70, front, zdw 97 429

Wille
dziesięciopokojowa, ogród, cena 26 000 sprzedam Ozarnecki Ratajczaka 13, zdw 97 902

7 PIENIADZ

100 zł
szukam dwa miesiące, procent obiadu, Kurjer zdw 97 406

Hipotekę
10 000 — 15% płatna 1 lutego 1932 odstąpię z dammem, Oferty Kurjer zdw 97 676

Pożyczki
4 000 zł. na dom I hipoteki oddam, Oferty Kurjer zdw 97 700

Poszukuję
na hipotekę na krótki czas 4-5000 za dobrym procentem poza tem wydzierżawie 2-3 pokojowe mieszkanie, Oferty Kurjer zdw 97 719

1 000 zł
wypożycze za wyrobienie stałej posady szofera w Poznaniu, Zgłoszenia Kurjer zdw 97 758

Pożyczki
20 000 złotych na pierwszą hipotekę obiektu wartości ca. 100 000 złotych poszukuję, Procent podług umowy, Zgłoszenia do Kurjera nr 11 500

8 DO WYNAJĘCIA

Mieszkanie
2 pokoje, kuchnia, od gospodarza na Łazarzu natychmiast wolne, Oferty Kurjer zdw 97 422

2
pokoje, kuchnia, ogródek, parter, zaraz od gospodarza, Adres zdw 97 418

Apartment
siedem pokoi I, piętrowe Słowackiego wynajmie, gospodarz, Cena 60 dol. mies. Dzierżawa rok naprzód, Oferty do Kurjera pod zdw 97 658

Próżne
2 pokoje wynajmie, Adres Kurjer zdw 97 704

Czteropokojowe
śródmieściu 2-letnia dzierżawa, Oferty Kurjer zdw 97 754

3 pokoje
nowe meble oddam, Oferty Kurjer zdw 97 771

Dwa
pokoje kuchnią przy Sołacz, kosztu renowacja, rok dzierżawa 1 500 zł następnie 60 zł miesięcznie, Sołacz, Podolska 2, zdw 97 836

Mieszkanie
2 pokoje, kuchnia, telefon, odstąpię względnie zamienie, dopłata na skład, Oferty Kurjer zdw 97 854

Mieszkanie
dwupokojowe od gospodarza przejęcie 1/50, Oferty Kurjer zdw 97 871

Mieszkanie
4 pokojowe ładne, słoneczne na Łazarzu meblami odstąpię, Oferty Kurjer zdw 97 889

Dwupokojowe
kuchnia, łazienka, elektryczność, 1.700, w tem rok dzierżawa, dalsza 75, Koczorowski, Górna Włda 82, zdw 97 827

Dwupokojowe
komfortowe 300 złotych, Agencja Kurjera Przechowania 1a, zdw 97 786

Domek
2 pokoje kuchnią, ogródek i 1/4 morgi ogrodu, chlew, we wsi 20 km. od Poznania, okolica lasy i jeziora, komunikacja dogodna, 1. linca wolny, Miesięcznie 15 zł. Warunek zwrot kosztów 400 zł. Zgłoszenia od 3-4, Holoza, Kolejowa 16, zdw 97 790

5 pokojowe
mieszkanie z łazienką do wynajęcia, I. Semarowa, Rawicz 17, Strzcimna 536, zdw 11 603

Dwa
pokoje kuchnia, korytarz, czynsz 40 złotych objęcie mebli 1 200 zł. (Łazarz) pokój szesnasty, kuchnia 700 złotych spieszenie wynajmie „Pawilon”, Marsz. Focha 15, zdw 97 777

Mieszkania
za dzierżawę wskaże Blicharski, Półwiejska 26, zdw 97 774

Mieszkanie
dwupokojowe, słoneczne, frontowe, II, piętrowe, przynależności, za zgodą gospodarza odstąpię korzystnie, Adres Kurjer zdw 97 809

9 SZUKA MIESZK.

Kto
odstąpi starszemu panu 2 pokoje próżne, słoneczne, w lepszym domu nie wyżej II, p. tr. wejście możliwe z klatki schodowej, częściowo utrzymanie, czynsz zgóry zgóry Oferty Kurjer zdw 97 617

Poszukuję
1-2 pokoi z kuchnią wprost od gospodarza, czynsz zgóry, Oferty Kurjer zdw 97 650

Poszukuję mieszkania
4 pokojowego wprost od gospodarza w centrum najchętniej I lub II piętro; czynsz za dwa lata zgóry, Oferty Kurjer zdw 97 701

2-3
pokoje poszukuje do 3000, Zgłoszenia Kurjer zdw 97 717

Bezdzietne
małżeństwo poszukuje 2-3 pokojowego mieszkania z ogrodem za miastem, Zgłoszenia Kurjer zdw 97 733

Mieszkania
2-3 pokojowego z przynależnościami poszukuje spokojne bezdzietne małżeństwo, Pośrednicy wykluczeni, Oferty pod zdw 97 726

Mieszkania
3-4 pokojowego z wszelkim nowoczesnym komfortem poszukuje się, Pośrednicy wykluczeni, Oferty pod zdw 97 727

Szukam
w Poznaniu lub okolicy 2-3 pokojów, kuchni, Zgłoszenia podaniem warunków Kurjer zdw 97 744

Osoba
samotna szuka próżnego pokoju najchętniej od gospodarza dam 30 zł. miesięcznie, Oferty Kurjer zdw 97 787

Dobry lokator
mieszkania 3-5 pokojowego od gospodarza poszukuję, Oferty Kurjer zdw 97 891

Mieszkanie
od 3 do 6 pokoi w centrum miasta poszukuje solidne małżeństwo, Równocześnie oddaje piękne 4 pokojowe mieszkanie w wili przy Alejach Szewskich, Zgłoszenia Probiernia i śniad. — 27 Grudnia 15, Pw 11 738-23.2

11 POKOJE UMEBL.

Próżny
pokój odstąpię, Adres Kurjer, Stary Rynek nr 14 427

Dobrze
umeblowany pan lub panu z stolowaniem (bez) zaraz Wierzbicie 15, III, lewo, zdw 97 562

Śliczny
duży pokój, Ogrodowa 4, parter zdw 97 646

Parku Wilsona
eleganckie słoneczne balkonem, wygody przystępnie kulturalnym uczciwym, Telefon 62-92, zdw 97 655

Jasna 12
I, lewo zaraz panu, zdw 97 710

Pokój
zaraz wynajmie, Śniadeckich 20, m. 3, zdw 97 711

Pokój
niekrepujący małżeństwu używaniem kuchni całe mieszkanie powierzam, Skibińska, Przechowania 1, zdw 97 709

Niekrepujący
od 15, Sapieżyński 8, II lewo, zdw 97 720

Pokój
do wynajęcia, Jasna 4, miesz. 3, jw 6195

Pokój
niekrepujący wynajmie, Patr. Jackowskiego 29, m. 15, zdw 97 735

Działyńskich
2, m. 7 słoneczny, frontowy pokój, zdw 97 761

Ładny
pokój od 15, Zaczęta 4, II, lewo, zdw 97 728

Dwom
osobom od 15, Przemysłowa 1, I, lewo, zdw 97 729

Pokój
frontowy balkon, elektryczność, śródmieście 1-2 osób wynajmie, Zielona 2, I, piętrowo, zdw 97 732

Wynajmę
2 pokoje, lipiec, sierpień, Grunwaldzka 17, I, zdw 97 832

Pokój
wynajmie, Plac Sapieżyński 2 a, mieszkanie 16, zdw 97 845

Pokój
wynajmie, Reya 5, mieszkanie 8, zdw 97 844

30
czysty pokój, pościel własna, — Adres Kurjer Stary Rynek nr 14 457

Pokój
wolny, elektryczność, Łakowa 7 a mieszkanie 13, zdw 97 858

Pokój
dwom panom, Sary Rynek 45, II, zdw 97 860

Pokój
elegancki wynajmie, Długa 3, mieszkanie 5, zdw 97 862

Pokój
duży, używaniem kuchni, Chelmońskiego 2, parter, zdw 97 863

Pokój
pokój, Kreta 4, m. 10, zdw 97 865

Z klatki
schodowej pokój wynajmie, — Chwaliszewo 76, m. 23, zdw 97 872

Śródmieście
frontowy dwuosobowy, Aleje Marcinkowskiego 17 a, III, lewo, zdw 97 876

Frontowy
dwuosobowy, Kreta, 6 m. 2, zdw 97 894

Centrum
Poznania dwa pokoje umeblowane, łącznie, sypialni i mieszkalny spokojne, jasne, słoneczne, z widokiem na zieleń, z obsługi, elektrycznością, używalnością łaźni, zaraz do wynajęcia, Ul. Cieszkowskiego 1, mieszkanie 5, zdw 97 896

Panom
wspólny 30, Wrocławska 13, m. 11, zdw 97 895

Niekrepujący
Patrona Jackowskiego 35, II, prawo, zdw 97 898

Słoneczny
elektryczność, Bukowska 41, m. 3, zdw 97 899

Pokój
duży komfortowo umeblowany z telefonem solidnemu panu oddam Działyńskich 9, m. 8, Pw 11 739-23.1

Pokój
klatki schodowej — obiady — 15 czerwca, Małeckiego 27, III, lewo, zdw 97 802

Pokój
wolny, balkon, Skryta 14, m. 8, zdw 97 821

12 SZUKA POKOJU

Pokoju
niekrepującego z klatki schodowej poszukuje przedstawiciel zaraz lub później z podaniem ceny do Kurjera zdw 97 667

Poszukuję
próżnego pokoju, Oferty Kurjer zdw 97 673

Bezdzietne małżeństwo
poszukuje umeblowanego pokoju u samotnej starszej osoby lub próżnego wprost od gospodarza czynszem miesięcznym, Zgłoszenia — Kurjer zdw 97 693

Pokoju
do 35 zł. poszukuje inteligentny kawaler, Kurjer zdw 97 736

Młody
inteligent szuka czystego, zupełnie swobodnego pokoju zaraz, Oferty wraz z ceną Kurjer zdw 97 739

13 LOKALE

Nowocześnie
urządzone 2 pokojowe biuro (50 m²) przy Alejach Marcinkowskiego w pobliżu Placu Wolności oddam zaraz na bardzo dogodnych warunkach, Informacji u działu ekspedycja Kurjera zdw 97 149

Ubikacja
frontowa w suterenie na warsztat spokojny do wynajęcia, — Zgłoszenia Kurjer zdw 97 649

Ubikacji
poszukuję na pracowni siodlarskiej, Kurjer zdw 97 808

14 DZIERŻAWY

Korzystna
dzierżawa spichlerza zbożowego — powiatowym mieście na Pomorzu, położonego w centrum miasta, nadającego się na każde przedsiębiorstwo od 1 lipca rb. do przejęcia, Dzierżawa niska, Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 97 355

Ubikacja
warsztatowe wydzierżawi gospodarz, Dąbrowskiego 83, zdw 97 607

Skład
nowoczesny, główna ulica, na każdej branży z mieszkaniem powiatowe miasto, gdzie cukrownia, szkoła rolnicza, gimnazjum wynajmie zaraz, Oferty Kurjer zdw 97 737

Gościniec
z kolonialką, pełen wyszynk na wódkę, salka, kompletnym urządzeniem, mieszkaniem 2 pokoje kuchnia, ogród, stajnia, w dużej wiosce, jedyny sam, bez konkurencji, osobicie zbadałem, na 6 lat, miesięcznie 80 zł. Objęcie z towarem 3.000, Nowak, Poznań, Kramarska 15, pierwsze piętro, przy Starym Ryнку zdw 97 698-9

140
drzew wiśniowych (Sauerkirschchen) dobrze urodzajne do wydzierżawienia Schmidt Kakulin poczta Popowo Kościelne, Wągrowiec, zdw 97 636

15 UZDROWISKA

Krynica
pensjonat „Reduta” Heleny Nowackiej, Poznania, najpiękniej położony, prawie centrum zdrojowiska, komfortowo urządzone, kuchnia wykwintna, poleca słoneczne pokoje zniżonych cenach, dw 3375

Zakopane - Bystre willa „Anka”
poleca słoneczne pokoje z utrzymaniem, kuchnia wyborowa na masle, łaźienka, światło elektr., radio w domu, Ceny przystępne, Zofia i Marja Zielińskie z Poznania, zdw 96 906

Pokoje
umeblowane, uroczą okolicą Poznania, lasy, jeziora, tania do wynajęcia, Zgłoszenia Kurjer zdw 97 347

„Piast”, Wisła
poleca pokoje, elektryczność, kanalizacja, wodociągi, tenis, duży ogród, jedzenie — dobre, ceny niskie, Dalski, zdw 97 353

Krynica
centrum, pierwszorzędny pensjonat D-rowskiej Łazarzkiej pod nowym zarządem, Zamówienia tel. nr. 19, zdw 97 342

Pensjonat
Wienke dwie minuty od morza, cena przystępna, Zoppot, ulica Bismarcka 30, zdw 97 364

Zakopane
pensjonat „Złoty Róg”, ul. Chałubińskiego, pokoje tylko południowe z balkonami, nowoczesny komfort, pod fachowym zarządem właściciela Czerwiec 10 z dnia 11 189

Jastrzębia Góra
pełne morze pensjonat Bałtyk Jasna, dancing, elektryczność pierwszorzędna kuchnia, ciepłe wanny morskie, Warszawa, Polna 78, m. 2, np 11 490

Ciechocinek
dworek „Poraj” Pensjonat L. Żwikowskiej, kuchnia wykwintna zwykła i dietetyczna, ceny niskie Urzędnikom, nauczycielkom ustepstwa, zdw 97 637

Krynica
pensjonat „Leśna Polana” pod zarządem Poznańskiem, polecają słoneczne pokoje z utrzymaniem lub bez, ceny przystępne, Samochód do dyspozycji, dw 3341

Żegiestów
willa „Słoneczna” poleca pokoje z utrzymaniem po cenach przystępnych, nr 11 495

Letnisko
oddam pokoje na letnisko, okolica uroczą położoną wśród lasów sosnowych i wód, St. Kokot, ogrodnictwo, Obrzycko, p. Szamotuły, zdw 97 743

Poszukuję letniska
we dworze lub w leśniczówce z fortepianem, możliwie na Pomorzu na lipiec, Zgłoszenia do Kurjera zdw 97 840

Jastarnia
pensjonat „Bałtyk” poleca pokoje, Kuchnia pierwszorzędna, Ceny zniżone, Jabłońska, zdw 97 841

16 OSOBISTE

Obelę
rzucano na p. Paprzycka z Poznania, Zagórze 5, cofam, Stanisław Thiem, Zagórze 5, zdw 97 652

Na
ostrzeżenie Antoniego Gintrowicza z nr. 231, odpowiadam, że Gintrowicz swoją posiadłość i maszynę sprzedał w Lwówku a meble itd. należą do Salomei Gintrowiczowej i dzieci, Salomea Gintrowiczowa, zdw 97 672

W
piątek wieczorem zaginął piesek czarny (Rehpscher) nr. znaczka 42-55. Za wynagrodzeniem proszę oddać Marynarska 5, zdw 97 780

Zosia
Niestety — wskutek wyjazdu przyświec poniedziałek nie mogę. Proszę bardzo wyznaczyć w przyszłym tygodniu, jeśli możliwe, Kurjer zdw 97 812

22 ROZMAITE

Książkowy bilansista
z długoletnią praktyką przymie odpowiednio stanowisko, Również zaprawdza, reguluje książkowość, oraz zestawia bilanse godzinowo, Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 97 592

Dysponuję
większym kapitałem, Kupię dobry pewny interes, ewentualnie wydzierżawie, Oferty: B. Szulc, Sosnowiec, Wysoka 15, zdw 96 970

Krem matowy
„Ninon”: do pielęgnacji twarzy i rąk, zupełna nowość. Tuż za 1 — W wszystkich drogeriach, perfumeriach, aptekach do nabycia, zdw 95 960

Dachy
cynkowe, rynny, wykonuje

Stołowy z kaucją
poszukuje posady, dobre świadectwa, miejscowość obojętna. Oferty Kurjer zdw 97 419

Żelazniak
dobry fachowiec poszukuje posady ekspedienta ewtl. magazyniera względnie podręczającego. Miejscowość obojętna. Dam kaucję. Oferty Kurjer zdw 97 518

Służąca
dobremi świadectwami z gotowaniem poszukuje posady od 15. 6. Zgłoszenia Kurjer zdw 97 598

Aptekarska
siła pomocnicza żeńska pierwszorzędna, wszechstronnie wykształcona: receptura, laboratorium, taksonomia, pisanie rachunków, trochę księgowości, zupełnie samodzielna, znakomite polecenia, poszukuje posady Poznań lub prowincja od 1 lipca. Zgłoszenia do Kurjera zdw 95 234

Poszukuje
posady kelnera, złoże kaucji 200 zł. Oferty Kurjer zdw 97 669

Wykształcona
Polka, wyższa muzyka (ukończone Konserwatorium), francuski, konwersacja, znajomość innych języków, artystycznych robót, wyjeżdża do zamieszkałego ziemianina do domu na lato lub stałe jako nauczycielka towarzysząca. Poważne rekomendacje. - Środa, cukrownia, Biędzina. zdw 96 293

Cukiernik
stołowy poszukuje posady od zaraz lub od 15. 6. Pensja 40 zł miesięcznie. Miejscowość obojętna. Oferty Kurjer rw 14 448.

Samodzielny
kuchmistrz poszukuje posady w dziale konserw owocowych, warzywnych, konfitur, różnych marmelad, powideł i soków owocowych. Józef Urbaniak, ul. Poznańska 34, Pleszew Wlkp. zdw 97 663

Służąca
do wszystkiego poszukuje posady zaraz. Oferty Kurjer zdw 97 664

Posługaczka
szuka posady. Oferty Kurjer zdw 97 647

Dziewczyna
uczniwa poszukuje posady za małym wynagrodzeniem do skromnego domu. Oferty Kurjer zdw 97 651

Osoba
w średnim wieku, znająca niemiecki i włoski, poszukuje posady do samodzielnego zaradku. Zgłoszenia do Kurjera zdw 97 636

Posługaczka
poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 97 663

Dziewczyna
dobra uczniwa, kochająca dzieci poszukuje posady zaraz lub od 15. 6. do wszystkiego. Oferty Kurjer zdw 97 671

Nauczycielka
z językami franc. (teor.), niemiecką konwersacją i muzyką (zakr. IV gimn.) szuka posady od 1. 9. Oferty Kurjer zdw 97 674

Uczniwa
sumienna dziewczyna szuka posady do wszystkiego najchętniej do pomocy kucharki zaraz lub 15. 6. Oferty Kurjer zdw 97 675

Służąca
z gotowaniem z dobrym poleceniem poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 97 677

Dziewczyna
do dzieci i prac domowych wolna od 15. 6. Oferty Kurjer zdw 97 685

Pomocnica
aptekarska dobrze polecona poszukuje zastępstwa na lipiec, sierpień i wrzesień. Zgłoszenia do Kurjera zdw 97 689

Gospodyni
lat średnich, umiejąca dobrze gotować, piec i zaprawiać, zna wielkie i małe gospodarstwo, z dobrymi świadectwami poszukuje posady w Poznaniu, albo blisko Poznania. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 97 708

DZISIAJ W KINIE

Apollo: „Latarnia Morska”.
Aurora: „Złota Ferma” i „Bohaterska mała”.
Colosseum: Czterech djawłów.
Corso: „Głos z za światła” i „Fort śmierci”.
Edison: „Wino miłości”.
Metropolis: „Rozkosze gościnności” oraz rewja p. t. „Oj, jak gorąco”.
Odeon: „Siódme przykazanie”.
Renaissance: „Z pamiętnika lekarza”.
Słońce: „Impresario”.
Tęcza: „Papiółki zemsty”, na scenie rewja.
Wilsona: „Hadzi-Murat” (Biały Szatan).

Krawcowa - krojczyni
pierwszorzędna siła szuka posady stałej lub domach. Oferty Kurjer Poznański zdw 97 702

Kucharka
pierwszorzędna szuka posady od 15. 6. Oferty Kurjer zdw 97 705

Stenotypistka
początkująca, pisząca biegle na maszynie, stenografująca, poszukuje posady. Łaskawe oferty Kurjer zdw 97 694

Gospodyni
religijna, samodzielna, prasuje sztywna bieliznę przyjmie posadę do samotnej osoby. Oferty Kurjer zdw 97 712

Dziewczyna
młodsza, z prowincji, poszukuje posady popołudniowej dobre świadectwa. Oferty Kurjer zdw 97 713

Czelista
skrzypek, trzeba poszukuje posady. Zgłoszenia Agencja Kurjera Poznańskiego, Gniezno, 154. nw 11 497

Posługaczka
szuka posady przed lub po południu. Oferty Kurjer zdw 97 738

Szofer
z kilkuletnią praktyką poszukuje stałej posady. Złoty większy kaucją. Zgłoszenia Kurjer zdw 97 759

Podmistrz
murarski, trzeźwy, energiczny, poszukuje posady. Łaskawe zgłoszenia upraszam Kurjer zdw 97 763

Dziewczyna
starsza, uczniwa, z dobrymi świadectwami poszukuje posady od 15. 6. do wszystkiego. Oferty Kurjer zdw 97 766

Kucharka
do wszystkiego szuka posady u samotnej osoby. Oferty Kurjer zdw 97 769

Ekspedjentka
z branży czekoladowej-cukierników nawskroś uczniwa i rzetelna szuka zajęcia. Oferty Kurjer zdw 97 770

Praczką
szuka prania. Mostowa 24, mieszkanie 30. zdw 97 724

Poszukuje
posady do wszystkiego. Oferty Kurjer zdw 97 829

Dziewczyna
z gotowaniem poszukuje posady. Zgłoszenia Kurjer zdw 97 830

Dziewczyna
poszukuje posady zaraz lub 15. 6. Oferty Kurjer zdw 97 839

Praczką
poszukuje prania lub posługi na cały dzień. Oferty do Kurjera zdw 97 843

Służąca
szuka posady z gotowaniem. Oferty Kurjer zdw 97 847

Która
szlachetna osoba przyjąłaby dziewczynę gdzie mogłaby się douczyć gospodarstwa. Oferty Kurjer zdw 97 859

Poszukuje
posady woźnego za skromnym wynagrodzeniem. Oferty Kurjer zdw 97 864

Dziewczyna
skromna, uczniwa, samodzielna, poszukuje posady, najchętniej na wyjazd do Francji. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera zdw 97 870

Dziewczyna
uczniwa, czysta, pracowita, z świadectwami, do wszystkiego poszukuje posady od 15. 6. lub 1. 7. Zgłoszenia Kurjer zdw 97 797

Praczką
poszukuje prania. Oferty Kurjer zdw 97 884

Dziewczyna
z dobrymi świadectwami szuka posady u starszych państwa. Oferty Kurjer zdw 97 893

Ślusarz
maszynowy tokarz, z dyplomem mistrzowskim, dobrymi świadectwami i poleceniami z długoletnią praktyką poszukuje zajęcia w większych warsztatach. Oferty Poznań, Górczyńska 15, skład kolonialny. zdw 97 900

Pomocnik
fryzjerski, z ondulacją wodną i żelazką, poszukuje posady, miejscowość obojętna. Oferty Kurjer Poznański zdw 97 799

Stenotypistka
polsko-niemiecka, pisząca biegle na maszynie, długoletnia praktyka, poszukuje posady. Kurjer zdw 97 800

Dziewczyna
samodzielna - z gotowaniem - świadectwa dobrze polecione - szuka posady 15. 6. Oferty Kurjer zdw 97 804

Techniczka
dentystyczna, pracująca precyzyjnie w kauczuku i złocie, poszukuje posady. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera zdw 97 811

Posługaczka
w starszym wieku szuka posady z gotowaniem od 15. czerwca. Oferty Kurjer zdw 97 806

Uczniwa
dziewczyna poszukuje posady z gotowaniem. Oferty Kurjer zdw 97 807

Dziewczyna
pracowita i czysta, z gotowaniem, do wszystkiego, poszukuje posady do domu prywatnego lub do restauracji 15. 6. Oferty Kurjer zdw 97 810

Dziewczyna
wiejska, starsza, zdrowa i silna, z gotowaniem, praniem, do wszystkiego, dobre świadectwa, szuka posady 15. 6. Zgłoszenia do Kurjera zdw 97 815

Uczniwa
dziewczyna, sierota, poszukuje posady całodziennej lub prania. Złotnik, Aleje Marcinkowskiego 28, podwórzu, suterenu. zdw 97 825

Służąca
dziewczyna z gotowaniem do wszystkiego. Oferty Kurjer zdw 97 610

Dziewczyna
uczniwa poszukuje posady bez gotowania do 2-3 osób od 15. czerwca. Oferty Kurjer zdw 97 584

Dziewczyna
z wioski, zdrowa, czysta poszukuje posady 15. 6. lub 1. 7. Oferty do Kurjera zdw 96 994

Praczką
rzetelna akuratką szuka prania. Oferty Kurjer zdw 97 501

Posługaczka
szuka posady z praniem. Zgłoszenia Kurjer zdw 97 593

Gospodyni kucharka
poszukuje posady od 15. 6. Okazać się może dobrymi świadectwami. Oferty Kurjer zdw 97 585

Posługaczka
młodsza poszukuje posady lub do sprzątania biur. Oferty Kurjer zdw 97 520

Dzielną
praczką 4 zł dziennie. Oferty Kurjer zdw 96 933

Czeladnik
piekarski poszukuje posady zaraz. Oferty Kurjer zdw 96 940

Dziewczyna
poszukuje posady do wszystkiego z gotowaniem, z dobrymi świadectwami zaraz lub później. Oferty Kurjer zdw 96 917

Osoba
skromna bona zna języki polski, niemiecki i francuski oraz szycie, zajmie się dziećmi oraz lekką pracą domową, szuka posady. Miejscowość obojętna. Oferty Słowackiego 10, mieszkanie 7. zdw 96 886

Bufołowa
lat 19, z obsługą gości, poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 97 545

Krawcowa
dzielną, dziennie 3 zł. Zgłoszenia Kurjer zdw 96 963

Służąca
z gotowaniem i do wszystkich prac domowych od 15. czerwca szuka posady. Oferty Kurjer zdw 96 995

Krawcowa
w domu, w ładnym, tanio. Zgłoszenia Kurjer zdw 96 998

Krawcowa
dzielną, szuka pracy po domach. Oferty Kurjer zdw 96 999

Przyjmę
posługę. Oferty Kurjer zdw 97 006

Dziewczyna
z dobrym gotowaniem poszukuje posady 15. 6. Oferty Kurjer zdw 97 009

Pokojoła
lub do wszystkiego z gotowaniem poszukuje posady zaraz lub 15. 6. w Poznaniu. Oferty Kurjer zdw 97 018

Kucharka
samodzielna poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 97 109

Dziewczyna
do wszystkiego szuka posady zaraz. Oferty Kurjer zdw 97 113

Dziewczyna
kochająca dzieci i do wszelkiej pracy domowej poszukuje posady zaraz. Oferty Kurjer zdw 97 114

Dziewczyna
do wszystkiego z gotowaniem z dobrymi świadectwami poszukuje posady. Oferty do Kurjera zdw 97 067

Posługi
poszukuje uczniwa, pracowita dziewczyna na parę godzin. Oferty Kurjer zdw 97 440

Panienska
z dobrej rodziny, znająca szycie i haft, kochająca dzieci przyjmie posadę lecz tylko na wsi. Janina Kaczmarówna, Aleje Marcinkowskiego 25, m. 9. zdw 97 564

Biuralistka
poszukuje posady w jakimkolwiek biurze. Łaskawe oferty do Kurjera zdw 97 888

Osoba
inteligentna, wiek średni szuka posady do jednej osoby, zna dobrą kuchnię i wszelką pracę. Zgłoszenia Kurjer zdw 97 562

Młodzieniec
inteligentny, lat 25, sześć klas gimn., dobrej rodziny, poszukuje posady. Gwarancja zapewniona. Oferty Kurjer zdw 97 456

Gospodyni
wykwintnym gotowaniem, sprzątaniem, samodzielnym prowadzeniem gospodarstwa poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 97 621

Do praktyki
biurowej na stałą posadę przyjmie dwóch swych kursistów. Poreka, Polna 13. Pn 11 220-22 77.

Poszukuje
się wymownych pań i panów do sprzedaży znakomitego preparatu. Dzienny zarobek do 30 złotych. Ostateczne zgłoszenia od 8 do 9 rano i 6-8 wieczorem, w Hotelu Continental u portiera. zdw 97 697

Woźny
młody, trzeźwy, uczniwy, dobrze polecony, kaucja 1.000 zł, zaraz Zgłoszenia Orbis, Plac Wolności do kierownika. zdw 97 706

Samodzielna
dziewczyna z gotowaniem potrzebna zaraz. Friebe, Zwierzyniecka 22. zdw 97 721

Tokarza
w drzewie poszukuje firma L. Kapela, ul. Wrocławska 18. nw 11 496

Nauczycielka
sumienna i religijna potrzebna zaraz do 3 dzieci: 2 chłopców lat 9 i 7 i dziewczynki lat 4. Nauka muzyki pożądana. Zgłoszenia proszę skierować do Apteki w Działdowie. dw 3844

Dziewczyna
młodsza zaraz potrzebna. Słowackiego 48, skład. zdw 97 734

Kierownictwo
biura sprzedaży w Poznaniu oddam energicznej osobie (pani lub panu) dla wprowadzenia najnowszych aparatów głośniczych urządzonego zaprowadzonych. Sprzedaż wykonują agenci prowincji już zorganizowani. Dla zapewnienia złozonego towaru jest kapitał 5 do 10.000 zł. w gotówce wymagany. Stanowisko do przejęcia natychmiast, pensja stała, wysoka prowizja od sprzedaży. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 97 756

Posadę
inkasenta oddam natychmiast za wypożyczenie gotówki 3-5.000 zł. dobre zabezpieczenie, pensja stała Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 97 757

Uczennice
do krawieczyny przyjmie. Zgłoszenia Kurjer zdw 97 760

Stenotypistka
młodsza potrzebna. Oferty z odpisanymi świadectwami i podaniem pensji Kurjer zdw 97 767

Uczennice
do prac siatkowych (filet), Słowackiego 36, mieszkanie 2. zdw 97 680/81

Uczeń
ogrodniczy potrzebny. Szyperska, Słowackiego 10. zdw 97 881-2

Prasowaczka
do prowadzenia samodzielnego prasowni potrzebna. Pralnia, Piekary 3. zdw 97 723

Osoba
inteligentna potrzebna na wieś do towarzyszenia starszej osobie na czas wakacji za utrzymanie tylko, najlepsze referencje będą uwzględnione. Oferty Kurjer zdw 97 725

Dla nauczycielek
z konwersacją francuską, niemiecką lub angielską, muzyka ma od września pierwszorzędne posady do niższych gimnazjalnych Biuro Marji Rechter, Lwów, ul. Chmielowskiego 9. Nadesłać referencje, adresy, fotografie. zdw 97 748

Uczennice
do szycia przyjmie. Chwałiszewo 3/4, mieszkanie 6. rw14 456

Ekspedjentka
tylko z branży potrzebna zaraz lub 1. 7. Rozmarynowicz, skład obuwi. Stary Rynek 93. rw 14 451

Książkowa
samodzielna siła do wszelkich prac biurowych potrzebna. Zgłoszenia pisemnie z podaniem pensji do Rozmarynowicz, skład obuwi. Stary Rynek 93. rw 14 452

Dziewczyna
do posyłek potrzebne zaraz. Rozmarynowicz, skład obuwi. Stary Rynek 93. rw 14 450

Ekspedjentka
tylko z branży potrzebna zaraz lub 1. 7. Rozmarynowicz, skład obuwi. Stary Rynek 93. rw 14 451

Książkowa
samodzielna siła do wszelkich prac biurowych potrzebna. Zgłoszenia pisemnie z podaniem pensji do Rozmarynowicz, skład obuwi. Stary Rynek 93. rw 14 452

Dziewczyna
do posyłek potrzebne zaraz. Rozmarynowicz, skład obuwi. Stary Rynek 93. rw 14 450

Szwaczki
szyjące bieliznę roboczą koszule wierzchnie poszukiwane. „Galantaria”. Kramarska 27. rw14 447

Piekarz (piecownik)
starszy szuka zaraz posady. Br. Andrzejewski, Poznań, Gen. Chłapowskiego 90. zdw 97 887

Kucharka restauracyjna
potrzebna od zaraz. Zgłoszenia Restauracja „Automat”, Dąbrowskiego 34. zdw 97 842

Pomocnik fryzjerski
może się zaraz zgłosić. Adres Kurjer zdw 97 209

Krawcy
na wojskowe mundury tylko pierwszorzędne siły zaraz potrzebny Jan Musiał i S-ka Poznań, 27 Grudnia 3, telefon 1357. zdw 97 638

Uczennica
do większego składu galanterii potrzebna. Zgłoszenia pisemnie: W. Czysz, Szkołna 11. zdw 97 626

Ekspedjentka
do składu rzeźniczego może się zgłosić. Reflektuje się tylko na dobrą siłę. Hillert, ul. Wrocławska 33-34. zdw 97 519

Apteka
w Poznaniu poszukuje młodszego, wpracowanego poleconego asystenta (ke), wlad. językiem niemieckim, od 1 lipca. Referencje, warunki Kurjer zdw 96 825

Służąca - kucharka
tłwko dobrze polecona, umiejąca dobrze samodzielnie gotować potrzebna 15. 6. Zgłoszenia 12-3. Wierzbiciele 2. I prawo. zdw 97 795

Krawcowej
zdolna na bieliznę meską poza dom zaraz. Wróblewska, Gen. Kosińskiego 25. zdw 97 798

Panna
znająca język polski, niemiecki, pomoc w nauce zaraz. Szycie konieczne. Sofronow, św. Marcina 40 zdw 97 875

Organista
(ag. pocz. i Urz. St. Cyw.) ew. rzemiosłem od 1. 10. 31. Bukowiec k/Opalenicy, stacja Porażyn, X. Kozłowicz, proboszcz. dw 8848

Bona - wychowawczyni
z prawem nauczania potrzebna na wieś 1 lipca lub później do dwójki dzieci 4 i 6 lat. Zgłoszenia i odpisy świadectw nadsyłać do Kurjera zdw 97 877. Uwzględnione zostaną tylko najlepsze referencje.

Kucharka
do kasyna podoficerskiego potrzebna 1. 7. Oferty Kurjer zdw 97 879

Dziewczyna
z dobrymi świadectwami poszukuje posady od 15. Oferty Kurjer zdw 97 883

Dziewczyna
do dziecka potrzebna zaraz. - Gdzie wskaże Kurjer Poznański zdw 97 897

Posługaczka
potrzebna. Małeckiego 27, III, lewo. zdw 97 801

Uczennica
do krawieczyny na 1 rok bezpłatnie potrzebna. Półwiejska 36, mieszkanie 19. zdw 97 822

Uczeń
fryzjerski potrzebny. Głowacki, Wielkie Garbary 39. zdw 97 824

Fryzjerka
potrzebna. Matejki 7. zdw 97 874

Posługaczka
potrzebna. Mazurkowska, Jackowskiego 29. zdw 97 776

Kursy handlowe Tadeusza Preisss w Poznaniu, ul. Fr. Ratajczaka nr. 29.
Nauka rozpoczyna się z początkiem każdego kwartału. Tygodniowo 30 lekcji. zw 29 630
Nowe kursy 4 lipca 1931.
Wpisy od godz. 8-1 i od 3-6. Prospekty na żądanie.

Humor zagraniczny

Amerikanin w podróży.
— Wszystko to już widziałem w kinie. A gdzie boisko do golfu?
(Life, N. Jork). S. F.

Przedpłata na czerwiec 1931, za oba wydania razem włącznie tygodniowego dodatku ilustr. „Ilustracja Poznańska” i „Nowiny Sportowe” w Poznaniu w eksped. zł 4,00, w agencjach w mieście zł 4,50, z odnośnikiem do domu w Poznaniu zł 4,70, z odnośnikiem przez pocztę poza Poznaniem miesięcznie zł 5,01 kwartalnie zł 15,03, pod opaską miesięcznie w Polsce zł 9,00, w innych krajach zł 11,00. W razie wypadków spowodowanych siłą wyższą, przeszkod w zakładzie, strajków i t. p. wydawnictwo nie odpowiada za dostarczenie pisma, a abonenci nie mają prawa domagania się niedostarczonych numerów lub odszkodowania.
W wydaniach wielkościątecznych i uroczystościowych poprzedza normalną codzienną część numeru z reklamami i ogłoszeniami, materiał poświęcony danej uroczystości.
Telefony do Redakcji i Administracji: 4461, 1476, 3307, 3524, 3525, 4072, w niedziele, święta i nocą tylko 1476 i 3524, filja Stary Rynek 2305. — P. K. O. Poznań nr. 200 149.